Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXVII
A
50
NAPOLI

Digitized by Google

Google

IOAN. LVDOVICI GANSII
D. MEDICI FRANCO-
FVRTENSIS

CORALLIORVM HISTORIA,

Editio nova ex variis Auctoribus aucta.

FRANCOFVRTI,
Apud HERMANNUM à SANDE
M. DCLXIX.

In Malevolum.

Crine ruber librum fertur mihi capere, quis ſit
Neſcio: ſi ſciero, væ tibi crine ruber.

NOBILISSIMO, ET ANTIQVA GENERIS PROSAPIA

incluto,

DOMINO

IOHANNI IOACHIMO

Edlinger zum Gleinhofen / equiti Carinthio, Patrono meo officiosè colendo S.P.

D*VAS ob cauſſas*, NOBILISSIME ET STRENVE DOMINE, *corallium mihi videtur ſupra cæteros Naturæ partus eminere, & ſui admirationem nobis excitare, nempè ortum ejus & vires. Ortum ſi ſpectemus, mirabile memoratu eſt, quod illud in imo maris in modum fruticis aut herbæ abjectiſſimæ natum in ramulos diffundantur, &*

ubi maturitatem aſſequutum eſt, ex aquis emerſum, aeris temperiei expoſitum, & cœleſti lumine perfuſum, ſubito lapidis duritie firmetur, & in gemmam nobiliſſimam evadat. Quod igitur ſub aquâ viliſſimum fuit, in ſuperas auras evectum priſtinâ conditione mutatâ in ſummo habetur precio. Hujus ſimilis eſt generis humani conditio. Etenim divinâ providentiâ ſæpius fit, ut homines infirmæ ſortis, &, ut Catullus *loquitur, quibus*

---neque ſervus eſt, neq; arca
Nec cimex, neque araneus, neque ignis,
Et qui vel ſilicem comeſſe poſſunt,

in ampliſſimo ſtatu collocentur. Hiſtoriarum monumentis proditum eſt, Abdolonymum, *ob inopiam hortum exiguâ ſtipe colentem, & ſteriles eligentem herbas (cui paupertatis cauſſa, ut plerisq́ , probitas fuerat) ab* Alexandro Magno *hortum forte intrante*

intrante ſubitò Regem ſalutatum, & indutum veſte purpurâ auroq; diſtinctâ, in regali ſolio collocatum fuiſſe. Idem ſcilicet Abdolonymo *accidit, quod corallis evenire ſolet. Quod ſi plura à me exempla poſtulentur,* Agathoclem *patre ordidiſſimæ conditionis natum regios honores conſequutum eſſe conſtat. Corallium quoq; ſtatum univerſi cœtus Chriſtiani refert, qui in his terris humi repens demiſſusq;, tandem in cœlum ſublatus æternâ beatitudine fruitur, ærumnarum ſuarum dulci ſolatio. Si vires coralii intueamur, divinæ ſunt: & quas Natura ſexcentis herbis dedit, in hoc uno exiſtunt. Nam ut cæteras ejus poteſtates ſilentio præteream, phthiſi, podagræ, hydropi, peſti mederi, & agros fœcundos reddere, incantationes & fulmina propulſare dicitur. Quinetiam fixum eſt, ut Chymici loquuntur, id eſt, ignibus maximè repugnat, Spiritus quoq; ex illo deſtillando*

elicitur, qui aurum & argentum ſolvit. Ea re quidam ſecretioris Philoſophiæ cultores permoti, id pro materia habere non dubitant, unde lapis philoſophorum & univerſalis omnium morborum medicina conficiatur. Valeant illi cum ſua materia. Ego vero coralliorum eſſentia & tinctura intentus, non unam eorum libram Vulcano commiſi, neq; tamen lapidem Philoſophicum, aut illi quidquam ſimile inveni, quanquam talia quærere animum nunquam induxi, gnarus plurimos lapidem quærentes patrimonia ſua dilapidaſſe, & aurum ipſorum in auras evanuiſſe. Ob id arcanis & obſcuris illis Hermeticorum ſcriptis cautius incumbendum putavi, quòd cumpertum habeam complures, qui animum ad illud ſtudium adjecerunt, in eo tanquam apud Sirenum ſcopulos hærentes conſeneſcere. Hos cum enunchis comparandos cenſeo, qui amatores maximi eſſe, ſed nihil valere di-

cun-

cuntur. Verum qui ſtudium chymicum ſic exercet, ut omnem laborem remediis optimis & probatiſſimis conficiendis impendat, is haud dubiè ſine adminiculo lapidis, ſi non auri acervos accumulare, tamen rem familiarem augere poterit. Hoc ipſum ego animo volvens, inter alia negotia hactenus in coraliis operam ponendam duxi. Dum ex illis remedia quædam paravi, ſimul autores varios percurrere, quicunq; ex uſu fuere, mihi libitum fuit. Itaque operæ precium me facturum putavi, ſi omnibus quæ de coraliis paſſim tradita ſunt, quæq; oculis meis vidi & manibus effeci, in hunc libellum congeſtis rem gratam atq; utilem mihi & quibus natus ſum, amicis facerem. Horum cum Te Principem eſſe, Nobiliſſime Domine, *& ſumma me benevolentia proſequi certus ſim, nefas habeam, niſi illum nomini Tuo conſecratum eam. Equidem amicorum & fautorum ſat habeo, qui ad promit-*

tenda officia, ut mos eſt hujus ſeculi, promtiſſimi ſunt, ſed ubi opera ipſorum mihi opus eſt, frigent: Te verò inprimis patronum hujus libelli conſtituere auſus ſum, quòd inter alias virtutes tuas maximę candorem animi & germanam fidem perſpexerim, tum quod medicamentis arte Chymica paratis uti conſueveris, præcipuè ex coralliis, quorum incredibilem efficaciam jamdudum expertus es. Accipe igitur quicquid hoc muneris eſt, & ejus proſpero uſu valetudinem tuam diligenter cura, meq; ſolita benevolentia complecti perge. Dabam Francofurti ad Mœnum.

Tuæ Nobiliſſ. A. obſervantiſſimus

IOANNES LUDOVICUS Gans Med. D.

IN CO-

IN CORALLLIORVM ET VNIOnum hiſtoriam

CL. V. D. IOH. LVDOVICI GANSII, MEDICI ET Poëtæ incluti.

L*Ittore Erythræo baccam quæ intermicat algæ*
Nunc-gemmam &, pelago quæ modò vimen erat,
Ganſiades *gemino ſeductus Apolline, vulgo*
Dum promis tenebris eloquioq́; polis,
Atque ea Phœbeis & Hygæie *munera templis*
Infers, & vires ingeniumque doces:
Adfuit ipſa tibi auxilio Natura, & Hygeia,
Et Venus, Oceanuſque, *&, puto,* trina Charis,
Inſpirare tuis certantes numina chartis,
Quisq́; ſua, invidiam & ſæculaquis ſuperent.

Limine & hæc primo, procul eſto profane, *libelli*,
Edicit, ſacer eſt, *Phœbus Apollo tuus*.

Mente & corpore juxta æger amicus amico negare tamen nequivi

SUFFRIDUS SIXTINUS
ICtus, Amſterdamenſis.

Ad Virum CL.

Dn. IOANNEM LUDOVICUM Hanß/ *Medicinæ Doctorem, Tractatum de Coralliis edentem.*

SIc eſt quidem, nil ſcribitur, nil dicitur,
Scriptum prius, dictumque quod non ſit prius.
Cur ergo, *Ludovice*, de Coralliis
In publicum miſſo libello diſſeris?
An eſt futurus hic labor fruſtraneus?

Abſit:

Abſit : quod olim eſt omnibus laudi datum
Quotcunque literariam auſi ſunt ſuis
Rem promovere ſeriò laboribus,
Idem tibi auſo, quæſo, quî non ſit quoque
Laudi ? laboris non niſi laus præmium eſt.
Audacter ergo literariæ rei
Prodeſſe ſcriptis perge poſthac pluribus.
Pro publicatis quid meres Coralliis ?
Famæ corallâ ſempiternæ dignus es.

Ad eundem.

Cento Virgilianus.

Æn.4. *Quid ſtruis, aut quâ ſpe, rebus ſervate ſecundis,* Æn.1.
Æn.4. *Fundamenta locas ? moliris laude laborem?* Æn. 4.
Æn.10. *Extulit ardentem tantarum gloria rerum* Æn. 4.
Æn.10. *Irritatq́; virum? tua ſi(mihi certa) voluntas,* Æn.4.
Æn.4. *Mens immota manet, rebus jam ritè paratis,* Æn.4.

Limine & hæc primo, procul eſto profane, *libelli*,
Edicit, ſacer eſt, *Phœbus Apollo tuus*.

Mente & corpore juxta æger amicus amico negare tamen nequivi

SUFFRIDUS SIXTINUS
ICtus, Amſterdamenſis.

Ad Virum CL.

Dn. *IOANNEM LVDOVICVM* Ganß/ *Medicinæ Doctorem, Tractatum de Coralliis edentem.*

SIc eſt quidem, nil ſcribitur, nil dicitur,
Scriptum prius, dictumque quod non ſit prius.
Cur ergo, *Ludovice*, de Coralliis
In publicum miſſo libello differis?
An eſt futurus hic labor fruſtraneus?
Abſit:

Abſit : quod olim eſt omnibus laudi datum
Quotcunque literariam auſi ſunt ſuis
Rem promovere ſeriò laboribus,
Idem tibi auſo, quæſo,quî non ſit quoque
Laudi ? laboris non niſi laus præmium eſt.
Audacter ergo literariæ rei
Prodeſſe ſcriptis perge poſthac pluribus.
Pro publicatis quid meres Coralliis ?
Famæ corallâ ſempiternæ dignus es.

Ad eundem.
Cento Virgilianus.

Æn.4. Quid ſtruis, aut quâ ſpe, rebus ſervate ſecundis, *Æn.1.*
Æn.4. Fundamenta locas? moliris laude laborem? *Æn. 4.*
Æn.10. Extulit ardentem tantarum gloria rerum *Æn. 4.*
Æn.10. Irritatq; virum? tua ſi(mihi certa) voluntas, *Æn.4.*
Æn.4. Mens immota manet, rebus jam ritè paratis, *Æn.4.*

Æn.4. Perficere eſt animus, factum fortuna ſequatur. Æn.4.

Æn.1. Perge modo, invidiâ rumpantur ut ilia Codro. Eclo.7.

Æn.12. Autor ego audendi tantarum in munere laudum, Æn.8.

Æn.1. Perge modò, inceptumq; unà decurre laborem. Geor. 2.

Æn.12. Perge, decet, ſunt hîc etiam ſua præmia laudi, Æn.1.

Æn.4. Diis equidem auſpicibus: nec te labor iſte gravabit, Æn.7.

Æn.3. Ne dubita, feret hæc aliquam tibi fama ſalutem. Æn.1.

Ecl.2. *Nec te pœniteat, olim meminiſſe juvabit.* Æn.1.

Æn.4. Nam quid diſſimulo, ſemper celebrabere donis, Æn.8.

Æn.1. In freta dum fluvii current, dum piſcis amabit Ecl.5.

Æn.12. Fonteſq; fluvioſq;, polus dum ſidera paſcet, Æn.1.

Ecl. 5. *Dumq; thymo paſcentur apes, ſol duplicat umbras,* Ecl.2.

Æn.1. Semper honos, nomenq; tuum, laudeſq; manebunt. Ecl.5.

GEORGIVS SCHILE.

IN

IN CL. V. IOH. LVDOVI- ci Ganſii de Corallis librum.

QVæ patria, unde genus, nitido vis
quanta corallo,
Et quæ ſit pulchri gratia, Iane, doces.
Ipſa ſuas arctæ dotes Natura papyro
Occulit, ipſa tibi tam grave dictat opus.
Vilius hinc aurum eſt, hinc gemmæ ra-
rior uſus,
Et lapides mavult pulcra puella tuos.
Illius hunc labiis Mater dedit alma colo-
rem.
Provocat hoc unum baſia noſtra decus.
Quare quicquid erit gemmarum auriq;
nitentis,
His tuus includi debet, amice, liber.

Francofurti ad Mœnum
præſcripſi in tranſitu

MARTINUS OPITIUS.

INDEX AVTORVM,
quorum operâ uſus eſt autor.

A.

Albertus Magnus.
Andreas Matthiolus.
Antonius Mizaldus.
Avicenna.
Alexander Trallianus.
Alexius Pedemontanus.
Angelus Sala.
Antonius Zimara.
Auſonius.
Andreas Libavius.
Arnoldus de Villa nova.
Andreas Baccius.
Andreas Tentzelius.
Anſelmus Boëtius.
Autor libri de arte falconaria.

B.

Baſilius Valentinus.
Beguinus.

C.

Cato.
Claudianus.
Cornelius Agrippa.
Conradus Cunradi.
Cornelius Celſus.
Camillus Leonardus.

D.

Daniel Sennertus.
Dioſcorides.
Diodorus Siculus.

E.

Encelius.

F.

Franciſcus Calceolarius.

G.

Galenus.
Gorræus.

Georgius Phædro.
Guintherius Andernacus.

H.

Hippocrates.
Hartmannus.
Hieronymus Rubeus,
Hieronymus Cardanus.
Hieronymus Mercurialis,

I.

Iohannes Langius.
Iohannes Poppius.
Iohannes Platearius.
Ioubertus.
Iſiodorus.
Iulius Solinus.
Iacobus Zuingerus.
Ioſephus Quercetanus.
Iacobus VVeckerus.

L.

Levinus Lemnius.

Leon-

Leonhardus Fioravante.

M.

Marbodeus.
Metrodorus
Muſæum Calceolarianum.

N.

Natalis Comes.

O.

Ovidius.
Orpheus.
Oſvvaldus Crollius.

P.

Philippus Müllerus.
Proſper Alpinus.
Plinius.
Petrus Laurembergius.
Paracelſus.
Penotus.

Petrus

Petrus Foreſtus.

R.

Rulandus.

S.

Sidonius.
Serapio.

T.

Theophraſtus.
Theatrum Chemicum.
Tibullus.

V.

Vincentius Bruno.

Z.

Zacharias à puteo.
Zoroaſtes.

Acceſſerunt auctores

Ioannes Bauhinus.
Antonius Guntherus Billichius.
Ioan-

AVTHORVM.

Ioannes Bodæus à Stabel.
Ioannes Ionſtonus.
Benedictus Mazotta Cæleſtinus
Guernerus Rollfincius
Olaus VVormius.
Ioannes Zvelferus.

ELEN-

ELENCHVS CA-PITUM.

CAP. I. *Præmiſſa Coralliorum laude carmen Orphei de iisdem exponitur* pag. 1.

II. *De Coraliorum nomine, derivatione, ortu, loco natali, figurâ, magnitudine, precio.* 22

III. *De variis Coraliorum generibus.* 41

IV. *De aqua, ſpiritu, liquore, Coraliorum.* 47

V. *De ſolutione Coraliorum, & eorum menſtruis.* 51

VI. *De ſale, magiſterio, extracto, & butyro Corallorum.* 57

VII. *De oleo Coraliorum.* 61

VIII. *De Tinctura Coraliorum.* 63

IX. *De quinta eſſentia Coraliorum* 93

X. *De Coralliorum floribus, Cryſtallis, ſyrupo: de coraliis præparatis, confectione*

ne corallatâ, coraliis factitiis, & conſervando illorum rubore. 100
XI. *De viribus coraliorum.* 115

N*Obilis emergit moriendo gemma Corallus,*
Qui ſub aquis vivens vilis, ut alga, fuit.
Sic pia gens hominum, licet abjectiſſima vivat
In terris, felix poſt ſua fata manet.

CORAL-

CORALLIORUM HISTORIA,

CAPUT I.

PRÆMISSA CORALLIORUM laude carmen Orphei de iiſdem exponitur.

IN gentes gratias debemus priſcis Medicinæ ſcriptoribus, qui æterna nobis monumenta reliquerunt. Inter illos Hippocrates præcipuus Medicinæ fons, Galenus flumen habetur: cæteros medendi proceres rivulos eſſe cenſemus, omnes ex unâ origine manantes, unde ſcientiam noſtram combibere ſolemus, quicunque Æſculapii ſub regno ſumus. Quanquam admiranda ſunt, quæ ab antiquis tradita accepimus: Attamen ſi ſeculi noſtri felicitatem cum

antiquitate compares, plurima remediorum genera inventa videas, quibus ſua Galenus ac Hippocrates poſthaberent etiam ex orco reducti. Nam ut innumerabiles penè medicaminum formandorum modos Chymicis tantùm cognitos prætercam, unum Coralium veteres quàm plurima neſciviſſe fidem faciet, quippe elegantiores ejus præparationes noſtrum ſeculum invenit. Rurſum, quod nos jam latet, diligens poſterorum inveſtigatio in lucem proferet. Cæterum Hippocrates, quòd ſciam, de Coralio verbum nullum fecit: & Galenus negligenter ejus meminit, qui alioqui medicamentorum vires accuratè & copiosè memoravit. Arabes quidem ſcriptores ob eximiam illius poteſtatem magnam ei laudem tribuunt, ſed veram ejus præparationem, quàm Chymici profitentur, vel celavêre, vel ignorarunt. Verùm Paracelſus Chymicorum agmen ducens, Coralium, inquit, à perito artifice elaboratum, medicinam eſſe omnibus mundi theſauris potiorem. Idem ſui temporis Medicos dixit ignaros

ros Medicinæ, quòd vim Coralii neſcirent, ratus magnam ſcientiæ partem illis defuiſſe, qui Coralii naturam non haberent compertam. Itaque recentiores hoc priſcos antecedunt, quòd de Coralio ſpiritum, liquorem, oleum, ſal, magiſterium, tincturam, quintam eſſentiam & alia multa conficere nôrunt, ſumma graviſſimis morbis remedia. Quæ ad plenam Coralii cognitionem & ejus multiplicem ad uſus medicos elaborationem pertinent, non ab uno ſcripta auctore, ſed ſparſim apud diverſos extant. Quanquam Angelus Sala, homo inter rara Chymicorum exempla libro de Antimonio editurum ſe anatomiam Coraliorum promittens, haud exiguam Chymiæ cultoribus ſpem injecit: tamen mutato forſan conſilio editionem adhuc ſuppreſſit, aut vulgatam oculis uſurpare mihi non contigit. Hanc ob cauſam coraliorum hiſtoriam ſcribere aggreſſus, quæ ab univerſis autoribus de illis tradita ſunt, & quæ uſu ac operâ mea vera eſſe comperi, hoc libro cuncta complectar. Hæc molienti mi-

ti mihi venit in mentem Orpheus Philoſophorum & Poetarum vetuſtiſſimus, qui Coralium inter lapidum precioſiſſimos collocatum inſigni carmine proſequutus, in rem meam futurus videbatur. Is auctor, cum nec mihi ſuppeteret, & omnes bibliopolarum tabernas perreptanti mihi nuſpiam ſe videndum offerret, tandem deſiderio & optatis meis ſatisfecit vir Clariſſimus & Iuris Conſultiſſimus Suffridus Sixtinus meus Patronus & amicus ſummus, qui mihi Orphea, de bibliothecâ ſua quàm nobiliſſima depromtum non denegavit. Itaque ejus carmen, quo coralium inclytum eſt, hujus libri initium mihi erit. Verſio latina ei adjecta Renati Perdrierii eſt, non mea. Quæ verò carmen Orphei ſequuntur, cuncta Commentarii loco erunt, unde locis ejus obſcurioribus lucem haud exiguam acceſſuram ſpero.

Orphei

Orphei Carmen de Coralio.

Ἴσθι δ' ἀμαλδύνειν στυγερήια κέντρα δύνασθαι
καίπερ σπίδαο μένος μέγα κουραλίοιο
ἢ δὲ παλαμναίην αἱμαλέον ἀσπίδα θεῖναι.
τοῦδε δέ μοι πάντων περιώσιον ὅσσα φύονται
Φοῖβος ἀκειρεκόμης φῦσιν ἔμμεναι ἐξ ἐπίγοιο
μυθεῖ τ' εἰς ἕτερον στραφώμενος εἶδος, ὅπως τοι
ψεῦδος κενφαίη, τὸ δ' ἐτήτυμον ἄρα πέτυχθαι.
χλωρὴ γὰρ βοτάνη πρῶτον φύει, οὐδενὶ γαίη
ἣν γε φυτῶν ἴσμεν στερεὴν τροφὸν, ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
ἀτρυγέτῳ, ἵνα φῦκ', ἵνα βρύα γίνετ' ἐλαφρά.
αὐτὰρ ἐπεί κ' ἔλθησι μαραιμένη ποτὶ γῆρας
ἤτοι μὲν ὁ φύλλα περιφθινύθουσα, ἀφ' ἄλμης
αὐτὴ δ' ἐν βένθεσιν ὑπὸ φλοίσβοιο θαλάσσης
νήχεται, ὄφρα κύματ' ἀποπτύσει αἰγιαλόνδε.
ἔνθα δ' ἄρ' ἐξαπίνης μιν ἀναπνεύσασαν ὑπ' αἴθρην
βάζουσ', οἵ περ ἴδοντο κρατυνομένην ὁράασθαι.
δηρὸν δ' οὐ μετέπειτ' ἐπὶ πάγῳ περιπαχνωθεῖσα
πετροῦται. καὶ χερσὶν ἐνοκελθέντα τεῆσι
ἀμφαφάεις λίθον ὃ πρὶν ἔχων ὑγρὸν δέμας ἦεν.
σχῆμα μὲν οὖν βοτάνης ἔτι οἱ μένει οἷον ἔην περ
οἵ τε κλάδοι, ὅσσα τε σφὶν ἀκρόδρυα προσπεφύασιν
ἢ οἵ τ' ἐβλάστησε καὶ ἐτράφη εἰν ἁλὶ ῥίζα.
φλοιός θ' ὅς περ ἔην φλοιός κεν λάινος ἐστί.
τερπωλὴ δήδια θεωμένου ἐς φρένα σεῖο
βήσεται, ἐγὼ δ' οὐκ οἶδ' ὅτι μοι θέλγητρον ἰδόντι
αἰὲν ἐπὶ πραπίδας καταλείβεται, οὐδὲ δύναιται
ὥστε κορεσθῆναι θεωμένου, ἀλλά με θάμβος
σεύηται στέρνοισιν οἰομένου πέρας εἶναι
καὶ εἰ πιστεύων περ ἔολπα μιν εἶναι ἄπιστον

ἀλλά τε γοργείην μὲν ἐπώσιον ἀνθρώποισι
σμερδαλέην κεφαλὴν φάτις ἔμμεναι οὐδ' ἄρα περ σεῦς
ἀκυπέτης τέλεται, ψυδνὸς τέρας ἡγήσασθαι,
γοργόνα γὰρ περσηίδα δρακοντοέθειραν ἀκούεις
ἄτλαντος νεάτοισιν ὑπὸ κρημνοῖσι δαμῆναι
παρθένον ἀργαλέην ἐρεβώπιδα κῆρα μέλαιναν
ἀνθρώπων οἷσιν κεν ἐπ' ἀνδροφόνῳ βάλεν ὄσσε
οἱ μὲν δεῖμα πέλωρον ἀνάσχετον ἀθρέσαντες
αἴσῃ λάϊνοι τεθνειότες ἑστήκασιν
τὴν δ' οὔτ' εὐρύστερνος ἐναντίον ἀτρυτώνη
δέρκεσθαι μενέαινεν ἀδειμάντου περ ἐοῦσα
χρυσαόρῳ περσῆϊ φονευομένην περ ἰδέσθαι
οὔτε κασιγνήτῳ κέκλετο κρατερόφρονι φωτί.
ἀλλὰ δόλῳ θήρειον, ἀφάρπασιν αὐχένα κούρης
ἦκα μάλ' ἐξόπιθε γαμψώνυχον ὑπερὶ δύσης
ἀμφιβαλὼν ἅρπην κυλληνίδα λευκανίησι.
τῆς δ' ἄρα καὶ φθιμένης περ ὀλέθριος ἔσκεν ὀπωπή
καὶ συνεργοῦ κρονίδαο μολὴν ὑπὸ δῶμα κελαινὸν
πολλοῖς αἴσιμον ἔπλετ' ἐναιρομένης ὑπὸ νεκρῆς.
ἀλλὰ τότ' αἰγιαλόνδε φόνῳ πεπαλαγμένος ἥρως
ἐλθὼν εἰσκόκε λύτρον ἀπὸ πλωΐεις θαλάσσης
θερμὴν ἐξ ὤμοι' ἑοῦ κεφαλὴν ἔτι καὶ τρομέουσαν
γοργείην κατέθηκεν ἐπὶ χλοεροῖς βοτάνεσσι.
ὄφρα δ' ὅγε δίνησιν ἀνεψύχεσκε θαλάσσης,
στείχων ἔκτ' ὀλοοῖο πόνου δολιχῆς τε κελεύθου.
τόφρα δὲ πορφυρέοιο διαινόμενοι κορέος αὐτοῦ
αἵματος, οἱ ῥα κέχυντο χαμαὶ ὑπὸ κρέατι θάμνοι.
ἀμφὶ δ' ἄρα σφιν αἶψα θεαὶ πόντοιο θύγατρες
λύθρον ἐπιασύμθυαι θάμνοις περιπήγνυον ὧραι.
πήγνυντο δ' ὥς τε σε παγχυλίθον στερεὴν οἴσασθαι.
οὐδέ τ' ἔην οἴσασθαι, ἐπεὶ στερεὴ λίθος ἦεν.
ἐκ δ' ὄλεσεν βοτάνης ὑγρὸν δέμας, ἀλλὰ καὶ ἔμπης

ὄλομε-

οὐλομένης πάμπαν βοτάνης οὐκ ὤλεσεν εἶδος·
τὴν μὲν ἄρα χρονίην ἐξ αἵματος ἔσχεν ἐρυθρὴν
ἀμφασίη δ' ἥρωα λάβε θρασὺν, ὡς ἐνόησε
ἐξαπίνης μέγα θαῦμα, τὸ καὶ πέλας αἶψα κιοῦσα
Διογενὴς πολύμητις ἐθαύμασεν ὀβριμοπάτρη.
θῆκε δ' ἀδελφειοῦ κλέος ἄφθιτον, ὥς κε πέλοιτο
αἰεὶ κουραλίου προτέρην φύσιν ἀλλάσσεσθαι
ἐν δὲ βίην οἱ δῶκεν ἀπειρεσίην ἀγλαή,
φῦλλα φυλασσέμεναι κρυερὴν εἰς φύσιν ἰόντα.
ἣν δολιχὴν ἕρπων ἐς ἀταρπιτὸν εἶμιν ἔχοι τις
ἢ περάᾳ ἅλα δῖαν ἐϋσσέλμῳ ἐνὶ νηΐ
καὶ γὰρ ἐνυαλίοιο θοὸν δόρυ φαινομένοιο,
καὶ χόλον ἀνδροφόνον φεύγειν ἀπὸ ληιστήρων,
καὶ πολιὸν νηρῆα κυκώμενον ἐξυπαλύξαι
ἐσθλὴ κουραλίοιο βίη θνητοῖσιν ὀπάσσαι.
γλυκὺν δ' ἐρεκύδιμον ἀπέρβεα τριτογένειαν
σφωϊτέρων καμάτων ἐπαμύντορα κικλήσκουσιν.
φάρμακα δ' ὅσσα πέλονται ἀζίαθαλα, καὶ καταθέ-
ραι τ' ἀγγεμπλοῖσιν ἐριννύσι πάγχυ μέλουσαι (σμερ
εἴτε μίσος κλίθων οἰκοφθόρον οὐκ ἐνόησεν
ἀνὴρ, εἴθ' ὅσσα λύματ' ἐπὶ σφίσιν, ἠδ' ἐπαοιδὰς
σχέτλιοι ἀλλήλοισιν μεγαίροντες τελέθουσι
πάντων ἀντίλυτον δῆρις κρατερώτατον εἶναι.
κόψας δὲ σπεῖρον ξανθῇ δὴ μήτερι μίσγων
καί τοι λοιγὸν ἅπαντα τεῆς ἀπάνερθεν ἀρούρης
αὐχμούς τ' ἐξελάσει, σταχύων γλάγος ἐκπίνοντας.
ἀστερόην τε χάλαζαν ἀπειρεσίοισι βελέμνοις
ἀγρῷ τραῦμα φέρουσαν ἀμήχανον ἐξακέσασθαι.
βρωτήρων τ' ἐπὶ τοῖσι γένος πάντων ἀιαπύζει.
εὐλάς τε, κάμπας τε καὶ ἐθειρὴν ἐρυσίβην.
ἥ τε κατ' οὐρανόθεν πταμένη ποτὶ καρπὸν ἐρυθρὴ
ἀμφὶ περὶ σταχύεσσι περισμύχουσα κάθηται

ἔκ τε μυῶν ἀγέλας, ἔκ τ' ἀκρίδος ἄπλετον ἔθνος
ῥαίσει, καὶ κρονίδαο παραφίασιν οὐ κεραυνοῖ.
παιδὸς ἑοῦ κλέος ἔξοχον ἐπίστιον ἀζομένοιο.
κεῖνο πολὺ πράτιστον ἀνερχομένοις πρεμάσθεν
κουράλιον ἐν τοῖσι φέρων πόρεν ἀργειφόντης
τῶν δ' ἀκρήτοιο μετ' οἴνου πινέμεν αἰεὶ
μέμνεο. πελικεδανοῦ ἕνεκ' ἀσπίδος ἄσταξ ἵειπον.

*SCias verò molliri ſcorpionis aculeos
poſſe,*
Etenim robur magnum coralli,
Et Palamneum ventoſum Clypeum ponere,
Illiusque mihi omnium ſuperfluum quæcunque generantur,
Phœbus intonſus naturam eſſe ex alio,
Loquiturque in aliam verſus formam, quod aliquis tibi
Mendacium oſtenderet: illud verò verum jam paratum eſt.
Viridis enim herba primùm generatur nulli terræ,
Quam ſanè herbis ſcimus ſterilem nutricem, ſed in Ponto
Infructuoſo, ut alga, ut muſci fiunt lenes,
Sed poſtea venit tabeſcens ad ſenectutem.
Etenim folia corrumpuntur à mari,
Ipſa verò in profunditatibus ſub ſpuma maris

Natat,

Natat, ut fluctus expuant ad littus.
Huc jam è veſtigio ipſam reſpirantem ſub
athera
Dicunt; qui quidem videbant fortificatam
viſam fuiſſe.
Diu verò non poſteà rupi fixa
Indureſcit, & alligata manibus tuis.
Attrectas lapidem, qui prius habens humidum, corpus erat.
Forma quidem igitur herba adhuc ipſi
manet, qualis erat,
Ramique, & quicunque ipſis fructus adnati ſunt.
Et quæ ipſi germinavit, & nutrita eſt in
mari radix,
Cortexque qui quidem erat cortex, lapideus eſt.
Delectatio verò jucunda ſpectante in menteste
Aſcendet. Ego vero neſcio quòd mihi mulcimentum videnti,
Semper ad præcordia reſolvitur, neque
poſſunt
Oculi ſatiari ſpectantis. Sed me ſtupor
Movet pectoribus exiſtimantis monſtrum
eſſe.

Et ipſi credens ſanè ſperavi ipſum eſſe infidum.
Sed ſanè gorgoneum quidem ſtolidum hominibus
Horrendum caput fama eſſe. neque jam Perſeus
Celeriter volans eſt mendax monſtrum exiſtimari.
Gorgonem enim Perſeida draconis comam habentem audis,
Atlantis ultimis ſub præcipitiis domaſſe
Virginem moleſtam , Erebi faciem habentem, parcam nigram
Hominum quos quidem ſuper cruentos jecit oculos,
Qui ipſum timorem immenſum toleraverunt videntes,
Fato lapidei mortui ſteterunt.
Illam verò neque lato pectore contra Atrytone
Videri cupivit : informidabilis quidem exiſtens,
Auro abundante Perſeo occiſã ſane videri,
Neque fratrem juſſerat fortem mentem habentem hominem,
Sed dolo variam ſurripuit cervicẽ puellæ,
Quiete

Quiete valdè retro curvos ungues habentem non prævidente,
Circumponens harpam Cyllenidem gutturi
Illa verò jam & perdita pernicioſa erat facies,
Et odioſi Saturni venire ſub domũ nigram
Multis fatalem, erat occiſa ſubmortua:
Sed tunc ad littus cæde pollutus heros
Veniens tabem lavit mari,
Calidum ex congregatione caput adhuc, & prædatum,
Gorgoneum repoſuit in viridibus herbis.
Donec verò ille gurgitibus reſpiravit maris,
Incedens ex pernicioſo labore, longaq; via.
Tamdiu verò purpureo madefacti ſatiati fuerant
Sanguine, qui ſanè fuſi erant humi ſub capite frutices:
Circaq; jam ipſos ſtatim celeres Ponti filiæ
Cruorem impellentes, fruticibus concretæ ſunt oræ:
Concretæ ſunt, ut lapideam omninò carinam exiſtimaſſes.
Neque ſuam exiſtimaſſes, quoniam carina lapis erat.

Perditáq; ex herba humidum corpus: ſed tamen
Perdita omninò herba , non perdidit formam.
Illum quidem diuturnum habuit ex ſanguine ruborem,
Taciturnitas vero heroa cœpit audacem, ut cognovit
Repentè magnum miraculum , quod & propè ſtatim accedens,
A Jove genita prudens , admirata eſt fortem habens patrem:
Poſuitque fratris gloriam incorruptam, ut eſſet
Semper coralii priorem naturam mutari.
Inde vim ipſi dedit magnam ἀγέλῃ.
Folia cuſtodire in frigidam naturam euntia :
Vel longam repens in viam , ſi ipſum habeat aliquis:
Vel tranſire mare divum , rudentibus bene inſtructa in navi:
Etenim Martis fortem haſtam inſanientis,
Et iram cruentam fugere à piratis ,
Et canum Nerea lugentem effugere,
Bona coralii vis mortalibus præbet.

Dul-

Dulcemque verò ad gloriam incitantem
intrepidam Tritogeniam,
Suorum laborum adjutricem vocant.
Pharmaca verò quæcunque ſunt impia, & vincula,
Execrationesque inflexibilibus Furiis omninò curæ exiſtentes,
Sive odium latens domi pernicioſum non cognovit
Vir, & quod ſordes in ipſis & incantationes,
Quæ inter miſeros invicem invidentes fiunt,
Omnium coralium invenires fortiſſimum eſſe.
Contundens verò ſemen flavæ Cereri miſcens,
Et tibi peſtem omnem tua ex terra
Siccitatemq; terra efferet, ex ſpicis lac bibentem,
Inſuperabilemque grandinem innumeris jaculis
Agro vulnus ferentem incurabile.
Vermium præterea genus omnium populatur,
Vermeſque, erucaſq;, & pruinam,

Quæque infra ex cœlo volans ad fruſtum rubra
Circumſpicis circumfuſa ſedet,
Et mures innumeros, & locuſtarum innumeram multitudinem
Perdet, & Saturni præteribunt fulmina,
Filiæ ſuæ gloriam annuam venerantis,
Quod prius venientibus à finibus,
Coralium mortalibus ferens præbuit Archicida.
Tu verò meo cum vino bibere ſemper
Recordare, lethalis cauſa aſpidis, ut dixi.

IDEM CARMEN LATINUM Hannardus Gamerius fecit, quòd eorum gratia, qui utramque Phœbi artem colunt, adjiciendum putavi.

VVlnera quæ fecit per acumina Scorpio caudæ,
Lethaleſq; notas ſerpentem dente paratas
Coralii virtus ſacro medicamine tollit.
Rettulit ipſe mihi præſenti Phœbus Apollo,
Coralii vires aliis excellere rebus,
Quas Natura ſuo naſcentes more creavit:
Vt-

Vtpote cui ſolito veterem deponere formam
Prima diſſimiles tribuit Deus ipſe figuras:
Quæ res falſa queat, vel ſaltem fabula dici
Ni monumenta rei certa pius uſus haberet.
Provenit è viridi, cum primùm naſcitur, herba,
Quæ non fixa ſolo, ſed tanquam muſcus & algæ,
Invenit in medio naturæ ſemina Ponto:
Pòſt ſenium patiens in læſo frondis honore,
Amiſſis foliis mediæ maris innatat undæ,
Dum ſpumante ſalo fluctus ad littora volvant,
In quibus (ut dicunt, qui ſe vidiſſe loquuntur)
AEthere ſub nudo poſitum firmatur, & inde,
Quod manibus poterat tractatum molle videri,
Fit ſubitò molli durum de vimine ſaxum.
Forma priùs conſueta manet, ſed ramus in ipſis
Frondibus, & fructus, & qui radicib. olim
Truncus erat natus, cum toto cortice ſaxum eſt.

Si

Si fortaſſe tibi contingeret iſta videre,
Ilicò mille tuum pertentent gaudia pectus,
Ac, velut iſtarum rerum tangebar amore,
Qui magis atque magis cupidusq; avidusque videndi
Intentis oculis miracula viſa notabam,
Mõſtra locuturo vix auſus credere Phœbo:
Sic eadem ſpectans ſatiari velle recuſes.
Fama fuit veras non Gorgonis eſſe figuras:
At modo: cũ fieri re comperiamus & iſtud:
Quis neget implicitas capiti pro crinibus angues?
Perſea quis dubitet velociter eſſe volãtem?
Et vacuũ celeres jactare per aera pennas?
Scis equidem domitam gelido ſub Atlante Meduſam,
Exitiũ multis & noxia damna parantem
Supplicium Perſi victori morte dediſſe:
Nã quos ipſa ſuis oculis horrenda notârat,
In durum ſilicem converſi ptotinus ibant:
Vnde nec armipotens bellatrix Gorgona vidit,
Nec tulit à caro ſuperatam fratre videri,
Donec ei Perſeus à tergo fortiter icta
Cervicem variam falcato frangeret enſe,
Et caput anguiferum clypeato cõderet ære.

Qua

Quæ capitis facies quamvis occiſa fuiſſet,
Pernitioſa tamen fuit: & crudelis imago
Cõſpectos Erebi nigras trãſmiſit ad umbras
Cæde madens heros Perſeus ad littora venit
Pollutasque manus victrices abluit unda,
Gorgoneumque (quod adhuc ſentire putabat)
Ipſe ſuper virides deponit ſedulus herbas,
Donec in æquoreis poſt bella viæq; labores
Reſpiraſſet aquis, & vis nervoſa rediſſet.
Interea capiti ſubſtratæ molliter herbæ
Sanguine purpureo ſibi cõtraxere rigorem,
Quas pelagi Nymphæ cõcretas eſſe videntes
In ſolidum lapidem mox condenſantur & ipſa,
Ac in purpureo perſtat manſura colore
Forma vet⁹ plãtæ, ſed formæ deficit humor.
Dum videt atque ſtupet factum mirabile Perſeus,
Venit conſilii dives Tritonia virgo, (eſſet,
Et propè conſiſtens nimis admirata, quid
Munera germani probat immortalia fratris,
Vt, qui Coraliis mutari poſſe dediſſet,
Aut oblivisci naturæ ſemina primæ:
Frigida vis foliis naturæ temperat uſum:
Cora-

Coralius verò Deus hos afflavit honores,
Vt, quicunque gerunt, & habent præſentia
ſecum,
Per mare, per terras poſt mille pericula
tuti,
Piratas fugiant, & canum Nerea vitent,
Proſint Palladiæ miſcenda laboribus arti,
Atq; venenatos pellant è corpore potus,
Subveniant homini ferratâ cõpede vincto,
Impediantq; malas præclaris viribus artes,
Atque latens odium, tacitæque domeſtica
pugnæ
Prælia per miſerã paſſim graſſantia plebem
Invidiamq; doment, ſeu ſordib. illa notetur
Seu dictis magicis & carmine vindicet irã.
Semina frumento ſi ſint permixta ſerendo:
Protinus excultis peſtes vertentur ab agris,
Et ſpicæ ſteriles non conſpicientur in illis,
Sed nocitura aſatis grando ceſſabit ab im-
bre,
Et populabundi nõ pergent lædere vermes.
Erucas etenim locuſtas atque pruinas,
Et mures varios ea ſemina trita necabunt,
Avertentq; ſuis ab agris genus omne ma-
lorum,
Vt nec obeſſe queat Cerealia dona foventis
Ful-

Fulmen triſte Iovis,quod in ignibus accipit ignes.
Mercurius vigilis mactator providus argi
Has in Coralio mortalibus obtulit artes,
Et vires docuit: quibus ut confidere poſſis,
Diſce quòd à vino ſoleat prodeſſe bibenti,
Quẽ pupugit ſerpens,vel acuto vipera telo.

Ecce à meis quoq; Muſis dictatum mihi carmen, quod ſi non tale eſt, quale à me expectabas,lector,ſcito non meũ id eſſe,ſed Orphei, hoc eſt, è Græcia in Latinum difficili viâ deductum.

DIſce,venenatus quem Scorpio læſit & Aſpis,
Coralio medius non medicamen habet.
Sic retulit Phœb.vis huic eſt maxima rerũ
Quas natura ſuo protulit alma ſinu.
Hôc aliam ſumit ſpeciem,cedente priori.
Vera loquor,quamvis nõ habitura fidẽ.
Namq; ſub æquoreis hoc primum naſcitur undis
Herba virens:pingui ſurgere neſcit humo
Non ſecus ac rerũ viliſſima naſcitur alga:
Haud aliter,muſci quã gen⁹ omne maris.
Ac ubi jã languens ſenio marceſcere cœpit,
Hanc ſpoliat foliis æquoris unda ſuis.

Hæc

Hæc levib. tandem ſpumis vectata profundi
Littoris ad terram, fluctib. acta, venit.
Aëre durari, ſimul ac emerſerit undis,
Pòſt fixam in durâ rupe manere ferunt.
Rupibus hærentem ſi cui contingere detur,
Iam lapidem dicet, quæ prius herba fuit.
Effigiem plantæ retinet, ramoſq; priores,
Et pariter fructus geſtat, ut ante, ſuos.
Quin etiã radix, à quâ ſummittitur orta,
Cortice cum duro conſpicienda manet.
Hoc tibi ſpectandi fieret ſi forte poteſtas,
Lætitiæ poſſes non habuiſſe modum.
Hoc ego cùm fixis primũ mirabar ocellis;
Non animus potuit ſe ſatiare meus.
Obſtupui, monſtri ſpeciem ratꝰ eſſe marini,
Nec potui dictis credere, Phœbe, tuis.
Fama per immenſũ dilapſa volaverat orbẽ
Horendum viſu Gorgonis eſſe caput.
Fabula nec vana eſt, toto notiſſima mundo,
Qua fertur monſtri Perſeus eſſe genus.
Perſea nam memorant, imitantem crine draconem
Gorgona, in Atlantis perdomuiſſe jugo.
Hæc ubi in adverſos crudelia lumina torſit
In lapides verſos fecit adeſſe viros.
Cujus terribilem Tritionis cernere frõtem
Horruit

Horruit, Inachides cùm ſuperaſſet eam.
Ille ſed inſidiis raptâ cervice puellæ,
Huic non prævíſo confodit enſe gulam.
Nam caput anguiferum, quamvis ſit cæde peremptum,
At ſtygias multos præcipitavit aquas.
Tunc pelagi properans ad littus Abantius Heros,
Sanguineo ſparſus membra cruore lavat.
Tum caput examinum virides abjecit in herbas,
Donec feſſa viâ membra refecta forent.
Interea frutices ſatiavit ſanguinis humor,
Qui poſitum monſtri ſuſtinuêre caput.
His viſis capère Deæ dureſcere ponti,
Hisq; velut lapidis forma rubentis erat.
Nec minus hæc cernens Danaes miracula proles
Narratur miris obſtupuiſſe modis.
Præterea patrio Tritronia vertice nata,
Heic ſe mirandum cernere dixit opus,
Vnde ſuum voluit Cœleſtibus addere fratrem,
Coralio ſpeciem quòd daret uſq; novam.
Hinc quoq; coralio venit miranda poteſtas,
Hujus & acceſſit frigida vis foliis.

Quis-

Quisquis iter tentat, terraq; mariq; viator,
Coralii durum nil patietur ope.
Si bellatricis Numen venerabile Divæ
Poſcet, opem cæpti, ne ſibi ferre neget.
Vincula nec metuet, nec pocula tetra venenis,
Quodq; dat Eumenidũ turba ſevera mali
Coralium nullis odium ſuccedere tectis,
Nec magicas artes pondus habere ſinit.
Si miſtũ Cereri ſemen committitur agris,
Frumento peſtis nulla nocere poteſt.
Nec deerit flavis humor fœcundus ariſtis,
Nec poterit grando frugibus eſſe gravis.
Præterea vermes inimici frugibus omnes,
Effugient pinguis jugera culta ſoli.
Erucæ fugiunt agros: nec in ulcere vermes
Naſcuntur: vermes nec putre corpus alit.
Non ſegetẽ mures lædunt, nõ cana pruina:
Et locuſtarum pellitur omne genus.
Nõ ferit ætherio Saturnus fulmine campos,
Nata quippe colens annua dona ſuæ.
Præſtitit hæc primũ victor mortalib. Argi,
A quo Coralium credimus eſſe datum.
Coralium quisquis cum vini ſumſerit hauſtu,
Aſpidis à diro vulnere tutus erit.

NOTÆ

NOTAE AD CARMEN
Orphei de coralio.

AD verſ.(1.) ſolemni Poëtarum elegantiâ in fine carminis repetitur, quod principium ejuſdem erat. Hunc morem ſecutus (vel potius auſpicatus) noſter vates , præcipuam coralii vim aſpidis & ſcorpii veneno reſiſtentem initio & fine carminis ſui commendat.

Ad verſ. 10.) Orpheus noſter Coralium, ait, naſci & creſcere inſtar algæ & muſci , non alio argumento , opinor, quàm quòd ubi aquis exemptum eſt, muſco implicitum atque tectum conſpiciatur. Inde factum eſſe puto , ut Coralium herbam viridem eſſe dixerint antiqui, muſcum adhærentem ad ipſius ſubſtantiam pertinere rati , quem ſanè illius partem nemo intelligens dixerit, uti neque illum , qui arborem ambit; arboris partem appellaverit. Itaque muſcus coralium implicans ab eo diverſus eſt, ut paulò pòſt explicabitur.

Verſ.

Verſ. 16. 17.) id veriſimile mihi haud videtur, Coralium ubi in lapidem firmatum eſt, tum demum rupibus affigi. Etenim cùm primùm aquis emerſum aëris afflatur temperie, ſponte naturæ ſuæ protinus dureſcit, & lapidis aſſumit formam. Eâ de causâ fieri non poteſt, ut aquâ exemptum, & in lapidem verſum tum demum rupibus adhæreſcat. Hærent quidem Coralia rupibus affixa, non quòd alibi nata, ac in lapidem durata illis tandem jungantur, ſed quod à ſucco ſaxis adhærente orta, in illis augeſcant, ac maturitatem aſſequantur. Non enim alio loco naſcuntur, alio creſcunt.

Verſ. 30.) Totam de Gorgone fabulam narrat Ovid. lib. 4. metam.

Verſ. 34.) Hic Atlas pro monte Lybiæ ſumitur: Eſtque Atlas Rex Lybiæ, filius Iapeti,

Verſ. 50.) Hunc locum deſumſit Ovid. lib. 4. metamorph.

Ipſe manus hauſtâ victrices abluit undâ:
Anguiferumq; caput durâ ne lædat arenâ,
Mollit

Mollit humum foliis, nataſq; ſub æquore virgas
Sternit, & imponit Phorcynidos ora Meduſæ.
Virga recens, bubulaq; etiam nunc viva medulla,
Vim rapuit monſtri, tactuq; induruit hujus:
Percepitq; novum ramis & fronde rigorem
At pelagi Nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in virgis, & idem contingere gaudent:
Seminaq; ex illis iterant jactata per undas.
Nunc quoq; Coraliis eadem natura remanſit:
Duritiem tacto capiant ut ab aere, quodq;
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum.

Verſ.70.) Autor incipit admirandas Coralii facultates commemorare, quarum explanatio commodius infra fiet, ubi ſingillatim de univerſis illius viribus agetur.

MARBODEI ANGLI, POETÆ antiqui carmen de Corallis.

Corallus lapis eſt, dum vivit in æquore vimen,
Retibus avulſus vel cæſus acumine ferri,
Aere contactus fit durior, & lapideſcit,
Quiq; color viridis fuerat modò, puniceus fit.
Hic velut arbuſti ramuſculus eſſe videtur,
Circà ſemipedem, vix longior inveniendus,
Ex quo finguntur geſtamina commoda multis,
Quique ſalutaris geſtantibus eſſe probatur.
Illius eſt (ut ait Zoroaſtes) mira poteſtas,
Et ſicut ſcribit Metrodorus maximus auctor,
Fulmina, typhonas, tempeſtateſq; repellit,
Arate vel tecto, vel agro quocunque geratur,
Aut in vinetis, aſperſus & inter olivas,
Aut à ruriculis cum ſemine jactus in agros,
Grandinis avertit calamis contraria tela,
Mul-

Multiplicans fructus, ut fertilitate redundent.
Umbras dæmonicas, ac theſſala monſtra repellit,
Introitus præſtat faciles, fineſque ſecundas.
Collo ſuſpenſus pellit de ventre dolorem.

Hoc carmen adnotationibus illuſtravit Vincentius Bruno, Medicus quondam Neapolitanus, quem videat lector. Cæterum auctor hujus carminis eaſdem Coralio vires tribuit cum Orpheo, quippe ab ejus carmine hoc nihil diverſum eſt. Quicquid etiam Albertus Magnus & Paracelſus, atque alii recentiores de Coralii viribus literis prodidêre, id ab Orpheo primo Gemmarum ſcriptore velut à fonte manavit. Nihil enim jam dicitur, quod non dictum ſit prius. Illud hoc loco monendum eſt, quoſdam eſſe in eâ opinione, Zoroaſtem cujus meminit Marbodeus Filium Noæ fuiſſe, quem ſacræ literæ Ham vocarunt.

CAP. II.

De Coraliorum nomine, derivatione, ortu, loco natali, figurâ, magnitudine, precio.

NOn uno Coralium appellatur nomine, ſed ab aliis Corallus, ut eſt apud Sidonium;

Lactea puniceo ſinuantur colla corallo.

Ab aliis Corallium. Claudian. de nuptiis Honorii;

Mergit ſe ſubitò vellitque Corallia Doto.

Ovid. lib. 4. metam. communi utitur vocabulo

Sic & Coralium quo primùm contigit auras
Tempore dureſcit, mollis fuit herba ſub undis.

A quibusdam Gorgonia nominatur, teſte Plinio lib. 37. c. 10. qui Gorgonia, inquit, nihil aliud eſt, quam Coralium, nominis causâ, quòd in duritiem lapidis mutetur. Et hæc, meo judicio, præcipua eſt cauſa nominis, quòd coralium è virgis cruore Gorgonis Meduſæ perfuſis ortum.

Vim

Vim rapuit monſtri,tactuque induruit
hujus,
Percepitque novum ramis & fronde
rigorem.

Plinius author eſt, derivari ex Græco κυρεῖσθαι. Sic enim lib.32. Ajunt coralium tactu protinus lapideſcere,ſi vivat. Itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcidi. Hâc de cauſa curalium vocitatum interpretantur. Unde & Theophraſtus curalium dici ait,quaſi τῇ κουρᾷ ἅλωτον, id eſt,tonſura & præſectione captum. Cæterum Plinio coralium modò Pyrites, modò Dendritis appellatur. Græcis λιθόδενδρον, κοράλλος, κοράλλιον, κωράλιον, κουράλιον dicitur. At nigrum coralium peculiari nomine Antipathes vocatur. Arabibus baſſad, beſed. Paracelſicis interdum azuc. Dionyſius Alexandr. coralium nomen accepiſſe cenſet,à græco κόρη, quod puellam ſignificat,eadem de cauſa,quâ Gorgonia vocatur. Quidam putant, nomen ei inditum eſſe à corallis Ponti accolis,quorum meminit Ovidius:

Hic mea cui recitem, niſi flavis ſcripta Corallis?

Rectè mihi ſentire videntur, qui coralium dici putant, quaſi cor alens, quippe haud poſtremum eſt remediorum cordi robur ardentium.

Quæritur, unde ſuum ſint nacta corallia nomen?

Nempe quòd his hominis cor aluiſſe datum.

Eſt & fluvius Theſſaliæ, qui Alcæo autore coralius vocatur. Cujus meminit Callimachus, hymno in Palladis lavacra. Et Solinus, in ora Pontica, ait, poſt Boſphori fauces, & Rhæſum amnem, portumque Calpas Sagaris fluvium ortum in Phrygia, dictumque à pleriſque Coralium eſſe. Tantum de nomine & derivatione. Veterum medendi procerum, & omnium qui naturam rerum, & abditas earum cauſas diligentius perſcrutati ſunt una eſt opinio, coralium eſſe lapidem precioſum, fruticis aut herbæ ſpecie, ex ſucco lapideſcente, inſitâ vi concretum, vel eſſe ſuccum rubrum lapideſcentem, congelatum lapidis

lis duritie,in imo maris. Quercetano dicitur eſſe arbuſcula metallica, ex ſaxis marinis exurgens, vitamque ex ſpiritu alis vegetantis accipiens. Dioſcorides, Coralium,inquit, quod aliqui lithodendron appellarunt,marinum eſſe fruticem conſtat,qui alto extractus, duratur ſtatim atque emergit, tanquam offuſo aëre protinus concreſcat. Laudatiſſimum rubens, colore antherici aut ſandycis ſaturatæ, nec ſecus terenti facilè cedens,æquabili uſquequaque concremento, rurſus algæ aut fuci marini odore,quàm ramoſiſſimum,formâ fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiem coit ſcrupuloſum,inane,& lacunoſum, vitioſum exiſtimatur. Cum quo ferè conſentiens Plinius, Quantum,ait,apud nos Indicis margaritis precium eſt, tantum apud Indos in coralio. Namque iſta perſuaſione gentium conſtant. Forma eſt ei fruticis, color viridis. Ajunt tactu protinus lapideſcere ſi vivat. At mirum videtur veritatis amanti,Coralium à Dioſcoride & aliis vocari fruticem, cum à

nobiliſſimis authorum inter gemmas referatur, quæ certè à naturâ fruticum arborumque multum abhorrent. Itaq; non propria ſignificatione, ſed ob ſimilitudinem frutex eſſe dicitur. Non enim continuò frutex eſt, quod ejus ſpeciem gerit, cùm & interdum ſilices, aliique lapides ramis inſignes & arbuſcularum ſpeciem præbentes reperiantur, quales ſe vidiſſe ad Albim propè oſtium Tangræ memorat Encelius lib. de re metall. Si igitur ſilicibus lapidum duriſſimis formam quandam fruticis natura tribuit, nō mirum facit in corallis. Quamvis Orpheus noſter & Ovidius coralium plantæ, aut herbæ aut viminis nomine notent, facilè veniam impetrare poſſunt, cum Poëtæ ſint, hoc eſt, fabularum authores, quibus

Quælibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

Quare vocabulum fruticis, plantæ, herbæ, viminis hoc loco ampla ſignificatione accipiendum. Orpheus dum ſibi perſuaſit, coralium eſſe fruticem, conjecturam cepit, id etiam foliis ornatum eſſe.

eſſe. Quod commentitium eſt, & inter fabulas habendum, ut & illud, quod de fructibus ejuſdem prodidit. Etenim folia coraliis eſſe, ſupra fidem eſt, quia poſt hominum memoriam non ſunt viſa, nec cerni poſſunt etiamſi dentur, cum à mari corrupta, ſub viſum non cadant, quippe pro fundo æquoris abdita. Si ſenio marcidà, & à mari conſumpta contabeſcunt, ut auctor eſt noſter Poëta, teſtis oculatus hujus rei dari non poteſt. Itaquè in imo maris folia nunquam viſa ſunt, multò minus in littore, quòd aqua marina contabefacta eò haud perveniant. Fructus ſive baccas è coralio naſci affirmantis Orphei ſententiæ ſubſcribit Plinius, qui alioqui Maximus Naturæ conſultus. Baccæ, inquit, coralii candidæ ſub aqua molles, exemptæ, confeſtim durantur, & rubeſcunt, quaſi corna ſativa, ſpecie atquè magnitudine: Verum Matthiolus comment. in Dioſcorid. mirum eſſe ait, diligentiſſimum rerum naturalium ſcriptorem tanto errore ductum, ut crederet, baccas è Coraliis proferri. Nam baccę, quas fœminę

ac infantes collis brachiisq; adalligant, &aliqui religione quadam perculſi precum numerandarum cauſa geſtant, non illorum fructus, ſed ex truncis ipſorum torno & lima deraſis, deinde Sinyridis lapidis pulvere & terra quâdam ex Tripoli Africæ advecta perpolitis, teretes læ veſquè redduntur & ſplendorem capiunt. Ad hæc multo undiquaque obitum è mari eximitur corallium, adeò ut rubicundo non eluceat colore priusquam cortice exutum, artificis manu in nitorem detur. Hinc non mirum eſt, illud virentis ſtirpis ſpecie apparere intuentibus. Sunt qui corallinam herbam coralio quandoque adhæreſcere, & hâc de cauſsâ ſic nominatam eſſe tradunt. Credibile ſanè eſt illam coralio affinitate quadam eſſe junctam, quòd dura ſit, & lapidis magis, quàm herbæ ſubſtantiam referat, ſubinde etiam nonnihil rubeat. Sed expendamus quoque, quid alii autores de coraliorum ortu decreverint. Iulius Solinus, liguſticum mare, inquit, frutices procreat, qui, quantiſper fuerint in aquarum profundis, fluxi ſunt,

ſunt, tactu propè carnulento. Deindè, ubi in ſupera attolluntur, natalibus derogatis, lapides fiunt. Nec ſolum qualitas illis, ſed & color vertitur. Nam puniceo protinus rubeſcunt, ramuli ſunt, quales arborum viſimus ad ſemipedem frequentius longi. Paracelſus, tractatu de glutine Elementi aquæ: coralia, ait, oriuntur ex tenaci reſina ſive glutine, quod ipſorum proprium eſt. Et prima ipſorum materia eſt quaſi forma & liquor alicujus reſinæ, quæ lapideam in ſe proprietatem habet, unde aliquid generatur, gemmis & aliis lapidibus ſimile, quamvis non ſit de ipſorum materia. Idem coralia, refert, originem ſumunt ex reſinis priorum trium, ita, ut ex ſulphure emergat rubedo, & natura quædam alba eaque fixa, quæ ſeparatim producitur per Archeum inſtar ſeminis aut grani quod projicitur in Iliadum, quod plurimum eſt in mari. Hoc loco naſcitur coralium. Ubi verò aliàs in globulo manet, exareſcit & nihil inde producitur. At ubi in Iliadum venit, ibi incre-

mentum ſumit,&ex granulo arbore naſcitur,quemadmodum ex ſemine: Ubi verò ad juſtam magnitudinem pervenit, inſito ſpiritu ſalis, & ætate induratur, id quod accidit vi ipſius propriâ. Naturam autem ſuæ eſſentiæ ſumit ex Archeo elementi aquæ,quę in omnibus fructibus peculiare ſuum incrementum præbet,& quandoque argentum,quandoque aurum mirabiliter hâc forma producit. Ita ludit natura in ſuo opificio,gaudetque opifice & virtute ſua.

Sicut etiam alumen plumoſum & alia creſcunt, ita coraliorum ſingularis generatio eſt ex ſemine, quòd ex primis tribus,ſcilicet ex rubeo, albo & flavo ortum eſt.Hoc ultimum eſt,quod natura ex primis tribus reſinis per elementum aquæ producit, eſtque unum ex opificiis ipſius nobiliſſimis. Idem author corallus, ait,lapis eſt albus vel rubeus non pellucidus, qui in mari naſcitur ex natura tempeſtatis & aëris in ligni formam aut fruticis,ac in aere dureſcit in lapidem, lapidum precioſorum infimus.Hæc Paracelſus.Quidam Italus ſcri-

ſcriptor Franciſcus Calceolarius, coralia, ait, nata ſunt ex ſucco lapideſcente, quem planta mollis & viridis, tactuque probè carnulento, quamdiu ſub undis manſit, proprietate quadam pro ſui incremento attraxit. Mollitie poſt relicta in lapidis ſoliditatem aëri expoſita ſtatim abeunt. Ioannes Platearius Medicus Salernitanus: coralium eſt ſubſtantia terrea, quæ reperitur in locis maritimis & maximè in cavernoſis montibus in mari exiſtentibus. Ubi quædam humiditas glutinoſa lapidibus adhærens ex ſiccitate propria & maris calore ſic condenſata in ſubſtantiam lapideam tranſmutatur. Qui majorem partem ignis habet, fit rubeus: Qui majorem humiditatem aquoſam, fit albus. Sextus Philoſophus: Eadem res locis diverſis diverſa eſt & ovum in ave quidem molle, in aëre autem durum, & lyncurium in lynce quidem humidum, in aëre autem durum: ſic coralium in mari quidem molle in aëre autem durum eſt. Cardanus: Quod corallum è mari exemptum confeſtim dureſcit, cauſa eſt aër tenue

 illi-

illius humidum ſiccans & frigus partes cogens. Refrigeratur autem æſtate media, quia pars aëris intrò penetrans frigida evadit. Serapio: Corallus fit nodoſus ab aqua maris & dicitur planta marina, nata in fundo maris. Reperitur quoque in quibuſdam montibus. Andreas Baccius, libr. de gemmis: Corallus, quamdiu aquis tegitur, lignum eſt, ſtatim verò alto mari extractus, dū aërem tangit in lapidem induratur. Ansh. Boet. corallium fit dum ſuccus lapideſcens corpus ligni ſubit idque alterat, & in ſuam naturam convertit, dum in eo congelatur. Ex his colligitur veriſimile non eſſe, ſub aquis, ut aliqui referunt, plantam planè ligneam eſſe & mollem, ſtatimque è mari extractam congelaſcere. Si enim hoc verum eſſet, nulla planta coralli ex parte lignoſa ex parte lapidea eſſe poſſet. Quævis enim extracta ſubitò lapideſceret. Paulatim itaque ut in aliis aquis lapideſcentibus contingit, ſuccus penetrat, ligni corpus ad formam vel ſubſtantiam acrimoniâ aliâve qualitate mutat, atque in ipſius locum

lapideum

lapideum id, quod in ſe continet, ſubſtituit, quòd concreſcens in coralli formam abit. An autem corallium ex lapideo ſucco creſcat, aut generatum aliarum plantarum inſtar, demum ſucco dicto alteretur, dubitare poſſet. Ego plantam ipſam, ut coralinam algam cæteraſque herbas, quæ in mari ipſo naſcuntur, creſcere non abſque ſucco lapidifico autumo. Non tamen lapideſcere, priusquam moriatur, emori autem ordinariò naturæ motu vel agente in plantam nimis vehementer ſucco, qui eam necat, ac ſubiens & penetrans intimas illius partes facilè tranſmutat. Quod autem ſuccus lapideſcens ad plantæ formam à naturâ adhibeatur, experientia multorum, qui plerumque obſervârunt è coctilib. lapidib. naſci coralium, id comprobatur. Cur autem Coralium lapideſcat; aliæ plantæ nequaquam, hoc tum propter ſingularem ipſius diſpoſitionem contingit, tum, quia ſuccus lapideſcens à natura ipſius ſubſtantiæ ineſt, qui facilè lapideam formam plantam recipere cogit, ac

ac in aliis nō ita copioſè reperitur, antequam rubeſcat, ac quodammodo maturus ſit coralii frutex, videtur variis coloribus tingi. Quotquot enim plantas vidi, nondum exactè in lapidem converſas, omnes vel fuſco vel viridi aliove colore, quo arborum rami tinguntur colorati erant. Solique illi, in quibus ligneum vix aliquid apparebat, jam rubeſcere incipiebat, non ſecus ac in pomis & piris rubens color poſtremus ac maturitatis index eſt. Hactenus Boetius. Quanquam à doctiſſimis ingeniis illa ſunt prodita, quoniam tamen diverſæ ſunt authorum ſententiæ, de ortu coraliorum meam quoque opinionem cuivis rerum naturalium perito æquâ æſtimatione penſandam relinquo. Paracelſus & Platearius mihi omnium veriſſimè dixiſſe videntur, ex ſucco tenaci ſeu materia glutinoſa coralium oriri atque augeſcere etiam ſine adminiculo plantæ ipſum attrahentis, neque neceſſum eſſe puto, ut frutices ſive lignum ſemper ad ſe rapiat ejuſmodi ſuccum, unde corallus evadit: ſed ille

ſponte ſuâ lapideſcens in formam fruticis ſurgere poteſt vi naturali, quę in ſale ipſius deliteſcit. Namque ſalis beneficio fit, ut in ramos ſe diffundant plantæ. Quod exemplo urticę Quercetanus demonſtrat, ex cujus cinere lixivium extractum, & frigore hiberno congelatum veram herbæ ſpeciem præbuit. Idem auctor, corallos, ait, vitam habere à ſpiritu ſalis vegetantis, ut qui etiam toti in ſal redigi poſſint. Cæterum concretionem & congelationem corporum ſali ipſorum acceptam ferri, Philoſophi omnes fatentur, & oſtendi poteſt exemplo lyncurii, quod eſt lyncum urina, (nihil autem aliud eſt urina, quam ſal aquâ dilutum) quę, ubi reddita eſt, glaciatur areſcitque in gemmas, carbunculis ſimiles, & igneo colore fulgentes, de qua Ovidius:

Victa racemifero Lyncas dedit India Baccho,
E quibus ut memorant, quicquid veſica remiſit,
Vertitur in lapides & congelat aere tacto.

Ita-

Itaque ſi tanta vis eſt ſucco lapideſcenti, ut coralia ramis decorare, & ad juſtam magnitudinem diducere valeat, vanum eſt quod aliqui dicunt, ea primum eſſe ligna ſive frutices ac demum evadere lapides. Quamvis enim in quibusdam aquis ligna in lapides durentur, non putandum ideò coralii quoque lapidem aliquando fuiſſe lignum. Cujus rei argumentum eſt, quòd ex lapide coctili quandoque naſcantur, unde frutex aut herba naſci haud poteſt ob ſolidam firmamque ejus ſubſtantiam. Prætereà teſtis eſt Leonh. Fioravan. Ital. Doctor, qui coralia refert ut plurimum naſci è lapide coctili. Addit eſſe Inſulam in Barbarica dictam, Tabaccam, multis olim populis habitatam, ſed magnâ Inſulæ parte mari ſubmersâ, lateres lapideſque coctiles in fundo illius hinc inde disjectos eſſe, Coraliorum feraciſſimas. Unde Genuenſes hodie mercatores ingentem eorum vim capiunt. Idem auctor, Memoriâ, inquit, reputo, piſcatorem cùm anno 1549. in urbe celebri Siciliæ Meſſana eſſem, piſcibus capien-

capiendis intentum intrà portum, juxtà turrim, quā Salvatoris appellant, fruticem coralii rubei cepiſſe, natum ſuper lapide coctili, tantæ magnitudinis quantum ducentis annis in illâ orâ non viſum eſſe conſtat. Eſt & aliud, quod ſententiam meam confirmare videtur, quòd coralium ſub aqua exiſtens tangentibus molle deprehenditur, hâc de cauſsâ liquidum à Priſciano dictum, atqui ligno nulla mollities eſt.

Deinde ſilices aliique lapides interdum dantur, ramis elegantibus conſpicui, & fruticem imitantes, ludente & quaſi aliud agente naturâ. Quinetiam non pauca viſuntur coralia, quæ nihil minus quàm fruticis aut plantæ ſpeciem gerunt, ſed pro naturâ ſucci lapideſcentis formam adſciſcunt, ut paulò pòſt demonſtrabitur, ubi de differentiis. Quòd interdum plantis adhæreſcunt, easque ſuâ naturâ communicant, id accidit vicinitate, quâ familiaritas mutua contrahitur. Haud aliter Bryonia, Smilax, atque Hedera proximam ſibi arborem, aut parietem muri com-

complexu tenent. At ſi fingamus omnes è frutice corallos exiſtere, velim mihi oſtendi, qualis ille ſit, & quo nomine appelletur, quippe ejuſmodi fruticem vidit nemo, nec ullus herbarum ſcriptor ejus mentionem fecit. Hactenus de generatione coralii. Nunc de loco natali agendum. Plinius, Gignitur quidem, ait, in rubro mari coralium, ſed nigrius. Item in Perſico vocatur Iace. Laudatiſſimum in Gallico ſinu circa Stœchades inſulas, & in Siculo circa Helian ac Drepanum. Naſcitur & apud Graviſcas, & ante Neapolim Campaniæ: maximeque rubens ſed molle, & ideo viliſſimum Erythris. Hoc loco quidam non Stœchades, ſed Orchades legendum putant, quę Inſulæ ſunt in mari Britannico, quod Caledonium à nonnullis, à Ptolomæo Deucaledonium vocatur. Auſonius in Moſellâ

.... diſtinguit glarea muſcum,
Nota Caledoniis talis pictura Britannis,
Cum virides algas, & rubra corallia nudat
AEſtus, & albentes concharum germina baccas.

Dio-

Dioſcorides refert, plurimum inveniri ad Syracuſas in promontorio, cui Pachyno nomen eſt. Serapio, reperiri quoque in quibusdam montibus memorat,

Quod equidem non de ſummo montium vertice accipiendum puto, ſed de ea parte, quam maris unda alluit. Non enim niſi in loco humido, & ſucci marini lapideſcentis participe ſurgere poteſt. Boëtius coralium, inquit, hodiè paſſim in mari Tyrrheno invenitur, unde Neapolim adfertur, ac ibi expolitur. Avicenna id in Africæ maribus copiosè naſci tradit. Dionyſius Alexandr. in deſcriptione Perſiæ memorat Arianos populos iſti regno ſubditos, iisque vicinos, non aliam habere viam parandi divitias, quàm ſummam rubri coralii ibi naſcentis abundantiam. Meminit hujus & Priſcianus lib. de ſitu orbis, ubi de populis loquitur qui vocantur

....Atieni
Nomine communi, qui terras ubere nullo
Florentes habitant, (ſquallent nam ſentib. aſpris)

Coralii

Coralii lapidē qui rubrū littore carpunt.
Ibidem de Indis:

Effodiunt alii terras, auriq; metallum,
Aſt alii texunt tenuiſſima tegmina lini,
Atque aurâ viridi legitur, quæ ſplendet
Iaſpis, (*pazi.*
Coraliique decus liquidi, gratique To-

Ex Iulio Solino patet, Liguſticum mare coraliorum eſſe ferax, cum quo ſentiens Claudianus in eodem mari, inquit,

Mergit ſe ſubitò, vellitque coralia Doto,
Vimen erat, dum ſtagna ſubit, proceſſe-
rat undis,
Gemma fuit.

Andreas Baccius de thermis lib. 4. Sardinia, ait, inſula eſt, quam alteram Siciliam quidam vocârunt. In hâc aliquot locis fontes calidi ac ſalubres fervefcunt, qui aut oſſa fracta conſolidant (hic effectus ferro vulgò tribuitur) aut oculorum morbis (quod nitro, æri, & auro convenit) medentur: vel corallorū nobilitati id tribuendum eſt, quorum divite admodum propagine ac ſucco hujus inſulæ littora abundant, ſiccæ ac adſtringentis qualitatis. Pertinet autem hæc

hæc nobilis propagatio usq; adSiculum fretum. Nam & ſub Lilybæo promontorio non longè àDrepano integras hodiè arbores piſcantur purpureas multas,aliquas canditas. Infrà autem mons præruptus eſt, qui Gaditanũ reſpicit,ſalis nativi ferax ruboris cõſpicui,nec inutilis in cõdimentis. Hæc illc. Ex his conjecturam aliquis capere poſſet, ſal illud rubicundũ eſſe materiam coraliorum, quòd in eodem tractatu largus arborum proventus ſit.

Plurimum enim ſalis ineſſe coraliis, teſtatur eorũ reſolutio, quâ penè omnia in ſal rediguntur.

Cæterum inter gemmas & lapides precioſos coralium refertur à probatiſſimis authorum, inprimis Orpheo noſtro, & Plinio, qui quantum, inquit, apud nos Indicis margaritis precium eſt, tantum apud Indos in coralio. Authoritas baccarum ejus non minus Indorũ viris quoq; precioſa eſt,quàm fœminis noſtris uniones Indici. Quamquã coralia apud nos tolerabili precio emũtur, nõ ideò negandũ eſt cum Cardano, gem-

gemmas eſſe, niſi credamus margaritas quoque apud Indos non eſſe gemmas, quòd illis in parvo habeantur precio. Eodem enim precio coralia & margaritas eſſe, jam ex Plinio notum eſt, licet pro diverſo terrarum orbe non par eorum precium ſit.

CAP. III.

De variis Coraliorum generibus.

Coralia differunt colore, ſubſtantia, ſpecie ramorum, magnitudine & viribus. Colore alia ſunt albo, rubro alia, alia nigro. Quamvis *Boetius* & *Baccius* plures recenſeant colores, tamen omnes ad hæc genera referri poſſe exiſtimo. Ex albis quædam æquali lævore nitent, ramis deſtituta: Alia perquàm ramoſa, quæ punctis veluti tuberculis conſperſa videntur. Eſt prætereà albi Coralii genus ſatis durum, & mediocriter ramoſum, colore cornu ſimili, ob

ob ſimilitudinem *Cornucervinum* appellatum ab *Imperato* ſcriptore Neapolitano: Aliud colore ſubobſcurum potius quàm albeſcens, ramis frequentibus, cujus ſubſtantia fungoſa eſt. Tota ejus extremitas inæqualibus diſtincta eſt lineis, ut intuentibus q. canaliculi appareant. Verucoſum id non ineptè dicitur. Quoddam ex cinereo albeſcit, mari Hiſp. exemtum, non admodum durum, ſed fragile, cujus parte externâ notæ quædam eluceſcunt, in ſpeciem ſtellarum, Naturâ mirificè ludente, unde ab *Imperato* ſtellatum vocatur. Datur etiam, quod nodos velut articulos oſſium humanorum præpotente Naturæ vi accepit, ob id *articulatum* dictum. Ad hunc ordinem refert *Franciſcus Calceolarius* Veronenſis plantam quandam elegantiſſimam Naturæ prolem, quæ in mari rubro nata, tota tophoſa, ſed facilis frangi, foris flaveſcens, parte internâ albicans, à cujus trunco craſſo minutiſſimis veluti punctis paſſim ſignato multiplices ramuli germinant, mirabili ordine diſpoſiti, qui in pyramidalem for-

mam deſinentes hemiſphærii ſpeciem repræſentare videntur.

Coralium rubrum eſt, quod è ſucco rubro lapideſcente natum eſt: *Nigrum*, quod ſuccum atrum ad ſui incrementum attraxit, colorem ligni ebeni referens. Hoc antiphates vocatur à *Dioſcoride*, qui refert, ramoſum magis id eſſe cæteris, quod idem ſentit *Serapio*. *Franciſcus Calceolarius* contra dicit, rubrum nempe coralium ramoſius eſſe nigro. Laudatiſſimum eſt, teſte *Dioſcoride*, rubens, colore anthericiaut ſandycis ſaturatæ, nec ſecus terenti facilè cedens, æquabili uſquequaque concremento, rurſus algæ aut fuci marini odore, quàm ramoſiſſimum, formâ fruticis, cinnamomi æmulum. A quo nihil diverſum eſt illud *Plinii*: Probatiſſimum quàm maximè rubens, & quàm ramoſiſſimum, non ſcabroſum aut lapideum, vel rurſus inane aut concavum. *Serapio*: optimus corallorum eſt rubeus, qui ſimilis eſt cinabrio, citò fragilis, & odorem ſpirans lenticulæ marinæ, ac ſpeciem gerens arboris

caſſiæ ligneæ, & quàm ramoſiſſimus. *Ioannes Platearius medicus Salernitanus* auctor eſt, Coralio rubro ab elementorum permiſtione majorem ignis partem acceſſiſſe, quàm albo, huic verò plus aquæ quàm ignis, ideoque illo frigidius hoc eſſe. Idem ait, album eligendum, quod craſſum & læve, idque tantò melius eſſe, quantò magis accedit ad candorem, foraminibus haud pertuſum: Rubrum verò ramorum multitudine inſigne eligendum eſſe. *Quercetanus* cenſet, coralium album ideò vilius eſſe rubro, quòd ultimum perfectionis & coctionis grandum non ſit aſſecutum, ut rubrum.

Hoc ſi verum eſt, falſa erit auctorum ſententia ſtatuentium, pro varietate ſucci varia produci coraliorum genera, ſcilicet è ſucco rubro rubra, ex albo alba, è nigro nigra naſci. Quo argumento oſtenditur, coralia alba æquè ad maturitatem & ſummam perfectionem veniri poſſe ac cætera genera, quia dantur coralia alba quàm maxima, eaque annoſiſſima, ideò maturita-

rem aſſecuta, & longo tempore coƈta. Itaque unumquodque coraliorum genus ad deſtinatam ſibi perfectionem venire poteſt, quamvis unum nobilitate alterum antecellat. *Paracelſus* rubrum vocat rutilans, nigrum verò caliginoſum. Hæc duo ait contrariâ naturâ diſſidere, ita ut rutilans coralium geſtantibus lætitiam ac delectationem adferat, nigrum autem triſtitiæ ſit cauſa. Qui igitur lætitiæ excitandæ cauſa coralia expetit, caliginoſis rubra præferat. Quantum enim gaudio diſtat mæror, tantum hæc duo coraliorum genera. Hæc ille. Quanquam veriſimilis hæc opinio videtur, tamen nec aliorum ſcriptorum authoritate, nec rationibus ſtabilita, ſed ex capite *Paracelſi* nata eſt.

Dioſcorides enim & *Serapio* eaſdem rubro nitroque coralio vires ineſſe tradunt.

Quædam coralia variis coloribus diſtincta ſunt, & ramulos ex parte rubros ex parte albos, tùm & nigros gerunt. Id accidit, diverſis ſuccis ſeſe trunco ipſorum admoventibus.

A ſub-

A ſubſtantia coralium dicitur *molle, fragile, durum, ſolidum, fiſtuloſum, ſcabrum.*

Corallus nimium durus, inquit *Serapio*, non eſt bonus, ſed qui cito frangitur, & partium æqualitate conſtat.

Sunt & coraliorum frutices viſi, qui non ad plenam perfectamque maturitatem pervenerunt, colorem minio ſimilem nacti. Hi ramulis quibuſdam partim ligneis, partim ſaxeis, & iis modicè rubentibus ornati ſunt, in quibus tubuli teſtacei marini inſtar in gyrum ducti hærent, ut autor eſt *Calceolarius.*

Non eadem illorum magnitudo eſt. Quædam ad pedis altitudinem extolluntur, quædam ſuprà eam. *Anshel. Boëtius* eorum fruticem ad hominis ferè longitudinem excreſcere affirmat. A junt in quodam templo urbis Genuæ imaginem Chriſti cruci affixi ex coralio factam haberi, duos cubitos longi.

Omnia coraliorum genera, colore, ſubſtantiâ, & ramoſitate inter ſe differentia jam recenſui, inpoſterum quoq;

traditurus, quemadmodum divina poteſtas illis plurimas eaſque admirandas vires aſpiraverit.

CAP. IV.

De aqua, ſpiritu, liquore, Coraliorum.

EXpoſitis, quæ de ortu & variis coraliorum generibus ab authoribus traduntur, jam multiplices eorum præparationes, ad uſum medicum idoneas oſtendere aggrediar.

Coralia in pulverem redacta ſi vaſi vitreo retorto in arenâ poſito indantur, inde deſtillando aqua proveniet pauca & ſaporis expers. Si exemptum è vaſe pulverem magis conteras, & ei in vas rurſus immiſſo affundas aquam ipſius antè deſtillatam, & ſimul in Balneo vaporante aliquandiu relinquas, deſtillando majorem aquæ copiam prolicies, quàm anteà. Hunc laborem

rem ſi ter quatervè ſuſtinueris, magna aquæ copia parata erit.

Spiritus coraliorum hoc modo præparatur: Coralia aceto diſſoluta, & exſiccata immittuntur in retortam luto probo munitam, & blando igne primùm phlegma, deinde aucto igne & mutato receptaculo ſpiritus inflammabilis elicitur, ultimò exigua veri olei portio, ambo ſuaviſſimi odoris, & rubicunda. Crederes hoc oleum veram eſſe tincturam. Spiritus verò flammam ideò concipit, quòd *Quercetani* judicio, coralia multum ſalis nitroſi, vel nitro-ſulphurei contineant. Nihil enim inflammabile eſt, quod non ſulphuris aut bituminis ſit particeps. Id argumentum eſt, coraliis multum ineſſe ſulphuris. Spiritus ille tantæ eſt efficaciæ, ut non modò coraliorum corpus, ſed & firmiſſimam Solis & Lunæ compagem ſolvere dicatur.

Liquorem appellamus, cùm tota rei ſubſtantia arte Chymicâ in liquorem reſolvitur, ut *Paracelſus* docet. Li-

quor Coraliorum hunc in modum conficitur : Coralia aceto radicato ſoluta, ſepone digerenda menſtruo ſpatio in loco calido, donec tinctum ſit acetum. Effunde, & alio affuſo fac rurſus digeri, donec acetum non amplius tingatur. Id filtratum fac exhalare, acredinem ſepara, exſicca, & addito vini ſpiritu circula, deinde illum deſtillando ſecerne. Reliquum ſuprà marmor in loco frigido humidoque collocatum evadet in liquorem dulcem, admirandæ facultatis, qui non immeritò *coralium potabile* & quinta coraliorum eſſentia appellari poteſt. Promptè in liquorem abit ſal coraliorum in albumine ovi indurati. Vel hoc modo liquorem effectum dabis: Coralia trita oleo ſalis, vel aceto radicato diſſolve. Deſtillando iterum abſtrahe ad ſiccitatem. Relicti pulveris accipe uncias duas, his affunde uncias quatuor menſtrui vegetabilis magni. Pone in putrefactione per menſem. Tunc menſtruum deſtillatione abſtrahe. Affunde rurſus, & deſtillatione

tione decies iteratâ, materiam in imo remanentem in cellâ aut loco frigido humidoque pone, & ſolvetur in ſuavem liquorem.

Anatomia Coraliorum.

Poſtquam aqua coraliorum deſtillata eſt, relicta ipſorum materia rurſus minutiſſimè conteratur, & in phialam injecta aqua propriâ perfundatur. Vas illud probè occluſum in Balneo vaporante colloca, donec totam coraliorum ſubſtantiam digeſtione diſſolutam eſſe ſentias. Id quod bimeſtri ferè ſpatio evenire ſolet. Exemptam poſt eà materiam in cucurbitam vel retortam funde, & ex ea deſtilla primò aquam, deinde ſulphur, ſive ſpiritum ardentem. Quod in fundo remanet, in eo ſal tertium naturæ principium deliteſcit. Id igne reverberante in calcem redigendum eſt, unde affuſa aquâ ſal elici poteſt. Hoc ordine tria coraliorum principia ex ipſis depromuntur.

CAP. V.

De ſolutione coraliorum, & eorum menſtruis.

VArias & multas aquas diſſolvendis corallis deſtinârunt Chymici, quarum præcipuæ ſunt, acetum deſtillatum & radicatum, ſuccus berberum, limonum, malorum citriorum, ros majalis, liquor betulæ: Spiritus mellis, terebinthinæ, ligni ſancti, buxi, juniperi, quercus, Spiritus ſalis, vitrioli, tartari, ſpiritus vini, & is qui caraliorum eſt. Penotus illa ſolvit ſequenti liquore. Vitriolum ad rubedinem calcinatum conſpergitur urinâ hominis ſani, & exſiccatur. Rurſus conſperſum ſiccatur, idque ter vel quater. Hinc deſtillatur oleum, ſeparato phlegmate coralia ſolvens, quod præſentiſſimum podagricorum remedium eſſe dicitur. Alii ſolvendis Coraliis talem aquam præparant: Accipe aceti menſuras duas, ſalis manipulos duos, tartari trientem, & deſtilla igne lento primùm, dein vehementi. Ea qui-

dem

dem citò ſolvit compagem corallorum, ſed acrimonia ejus non ſine magno negotio tollitur. Sunt qui acetum à cineribus herbæ Kali deſtillent. Aceto autem ſenſim illis affuſo, ob metum effervefcentiæ hanc deſtillationem bis vel ter repetunt. Unde dulce fit quodammodo neque valdè mordax, quamvis eximiâ ſit efficaciâ. In hunc quoque modum fit aqua ſolvens: Viride æris ſolve aceto deſtillato. Effuſo, quod ſolutum eſt, fæces rejice. Abſtrahe deſtillando aceti dimidiam partem vel plus, prout artifici videbitur. Reliquum ſepone in loco frigido, ut lapilli congelaſcant, & vitriolum fiat. Hoc inde novo vitro, & addito ſpiritu vini puriſſimo ſolve. Fecibus iterum ſeparatis, ſpiritum vini deſtilla ad juſtam conſiſtentiam. Quod reliquum in fundo manet, loco frigido, ut antea, committe, ut Cryſtalli congelent. Has in vas retortum conjectas deſtilla primum leni calore, ut phlegma tantùm prodeat. Poſtea mutato receptaculo & igne validiori adhibito, fac acetum ſuaviſſimi odoris & ſapo-

 ris

ris profluere, quod ſingulare coraliorum menſtruum eſt. Acetum quoque terebinthinatum, quod radicatum dicitur, in coraliis ſolvendis non exiguam vim habet, cujus deſcriptio talis eſt: Accipe terebinthinæ libras duas, aceti ſtillatitii tantundem, deſtilla in arenâ primò lento igne, donec acetum cum ſpiritu terebinthinæ effluxerit. Pòſt aucto calore ignis proſiliet oleum flavum, & aqua rubicunda acerrima. Tunc ceſſandum. Separetur acetum ab oleo, & repetitâ deſtillatione corrigatur, ut fiat puriſſimum. Si coralia cum ſulphure calcinantur, ſolvi poſſunt aqua ſimplici. Nonnulli ex ſummitatibus & comis alni deſtillant menſtruum ſolvendis corallis aptum. *Joannes Tholdenius* in Haligraphia ſua talem aquæ ſolventis præparationem tradit. Mercurius ſublimatus tenuiſſimè contritus in cella ponitur, donec in aquam reſolutus liqueſcat, quæ filtro defæcanda eſt. Hujus aquæ libram unam, vitrioli in pulverem contriti libras duas, nitri pulveriſati libram unam in

vitrum

vitrum retortum injice, & deſtillatione propelle inſtar aquæ fortis. Ubi omnia refrixerunt, aquam exemptam receptaculo, ex cucurbita denuò vehementi deſtillatione provoca. Quod profluxit, iterum deſtilla ex cineribus, quoque in fundo reliquum eſt oleum, coraliis diſſolvendis adhibeatur. Id celeriter effectum dat, quod alii liquores longo tempore. Acrimonia quam oleum in coraliis maximam reliquit, iteratis deſtillationibus cum aquâ deſtillatâ auferri debet.

Andr. Libavius cenſet, aquas corrodentes non temere ſolvendis coraliis adhibendas eſſe, quippe totam eorum ſubſtantiam vi noxiâ corrumpentes. At ſi ille ſpiritum vitrioli, & ſalis eorumq; ſimiles in corrodentium numero ponit, in ipſius ſententiam ire non poſſum. Ille enim humano corpori admodum ſalutares, non pernicioſæ facultatis participes ſunt, ſiquidem probè ac diligenter præparentur. Sed ſi ob id ſuſpecti videntur, quod nimis repentina ac vehementi diſſolutione coraliorum ſubſtantiam

tant, nihil intereſſe arbitror, quacunque vi ſolvant, dum modò ſolutione nihil de viribus illorum evaneſcat vel ſubtrahatur.

Verum ſi quis ab uſu acrium ejuſmodi ſpirituum abhorret, modum aperiam, quo vis mordax ſpiritus ſalis, aliorumque ſimilium infringitur & gratum acquirit ſaporem, neque tamen penetrandi aut diſſolvendi vim amittit. Spiritus ſalis purus, & ab aqueo phlegmate ſeparatus, vitro firmiſſimè clauſo exceptus conſiſtat trimeſtri ſpatio in cineribus continuo atque æquali calore tepentibus, qualis eſt Solis calor, fructibus maturitatem adferens. Hoc modo ſpiritus ille vi corrodente exutâ, ſummam præſtantiam conſequutus matureſcit uvarum & pomorum acerborum ritu, quæ caloris æſtivi temperie cocta dulceſcunt. Hic porrò ſpiritu vini permiſtus deſtillatione per alembicum propellitur. Id menſtruum eſt, admirandæ poteſtatis. Etenim nō coralia ſolùm, ſed & Solem arctiſſimâ ejus compage à perito artifice deſtructa potulentū reddit.

Qui-

Quidam ſolo vini ſpiritu coralia ſolvere conantur, ſed, me judice, operam perdunt, quod ei lapidum firmitas invicta reſiſtat. At ſi ille ſuo, aut tartari ſale, aut ſpiritu ſalis communis acuatur, magnum ipſi robur accedit, quo coralia & margaritas diſſolvere valeat. Eandem vim aſſumit, modico ſalis, quod vehementi uſtione coraliorum ex ipſis per aquam extrahitur, ipſi adjecto. Id commodiſſimum ſolvendis coraliis menſtruum exiſtere puto, cùm nihil alieni ad eam ſolutionem accedat, præter ſpiritum vini.

Ros majalis verum quoq; coraliorum menſtruum fit, ſi pars ipſius ſpirituoſa deſtillatione ſecreta cùm proprio ſale jungatur. Quicquid enim coralia ſolvit, beneficio ſui ſalis maximè id efficit.

Si quis autem relictis rebus alienis, ex ipſo coraliorum corpore menſtruum ad eadem ſolvenda quærit, ſpiritu ipſorum ardente utatur, de quo antea dictum fuit, aut aquam adhibeat coraliorum, proprio ſale acutam redditam, Id quod mihi tanquam arcanum

à quo-

à quodam Chymico non imperito commiſſum eſt. Cæterùm nonnulli ſibi perſuadent, coralia ſolvi poſſe, etiam nullius aquæ adjumento, ſi in pulverem verſa & phialâ excepta ponantur in balneo vaporante. Sic fieri putant, ut illa beneficio caloris vapidi ſemetipſa tempore in liquorem reſolvant.

Simili viâ quidam procedere in ſolvendo Talco conantur, felicem operis ſucceſſum ſperantes, ſi talcum toto ſemeſtri æquali Balnei calore foveatur. Sed qui hoc effectum dederit, neminem vidi. Quod autem probationibus oſtendi non poteſt, id Experientia optima omnium magiſtra palàm facit.

CAP. VI.

De ſale, magiſterio, extracto, & butyro Corallorum.

SAl & magiſterium Coraliorum vulgò pro una re habentur, & illa quocunque modo in pulverem reſoluta utroque nomine appellantur. At ſi accuratè

ratè rerum vocabula diſcernamus, haud exiguo diſcrimine diverſa ſunt. Magiſterium enim eſt res diſſolutione & exhalatione in pulverem redacta, citrà ullam principiorum ſeparationem, remotis tantummodò impuritatibus. Salis autem nomen haud meretur, quod non ſapore ſalis præditum, neque in quovis liquore, aut in loco humido reſolvitur ac liqueſcit. Sed is hodiè mos eſt Paracelſicorum, ut aliena nomina ſuis remediis imponere gaudeant, quanquam malè

Conveniunt rebus nomina ſæpe ſuis.

Magiſterium coraliorum in hunc ferè modum parabis: Diſſolve coralia trita acetò ſtillatitio, aut alio menſtruo penetrabili. Digerantur per noctem unam atque alteram. Quod diſſolutum eſt, filtretur, & ei guttatim affundatur oleũ tartari, dum inſtar lactis albeſcat. Pòſt affuſa aquâ communi in loco tepido ponantur. Sic præcipitabitur pulvis candidus ad imum vaſis. Aquâ ſeparata alia affundatur, donec acredo omnis adempta ſit. Tandem pulvis exſiccandus eſt ad uſum. Mul-

Multi verò acetum, omneſque aquas nimiùm acidas coraliorum diſſolutioni adhibere verentur, quòd conſtet, plerumque ſal aceti poſt ipſius abſtractionem pondus coraliorum excedere, tanta in iis acredine relictâ, quæ difficilimè tolli eluique poſſit. Verum id eſſe cognoſcet, qui acetum, quo coralia ſunt reſoluta, in vapores vertet, vel deſtillando ſubtrahet. Magnum enim pondus illis acceſſiſſe comperiet.

Qui magiſterium puriſſimum & ab omni craſſamento terreſtri liberum quærunt, coralia primùm reſolvunt aceto acerrimo deſtillato, reſoluta filtro deſtillant, & coagulant. Quod coagulatum eſt, rurſus novo aceti ſpiritu ſolvunt, filtrant, coagulant, idque opus iterant, donec nihil immundi relictum maneat. Ultimo reſiduam materiam iteratis deſtillationibus ab acrimonia liberant. Id magiſterium inſtar ſalis in loco humido frigido liqueſcit.

Coraliorum extractum ſeu *Butyrum* à Chymicis ſic appellatum ſic effectum dabis: Coralia in tenuiſſimum pulverem

rem redacta ſpiritu vitrioli perfunde ad duûm digitorum eminentiam, & effervescent, Ubi ceſſat fervor, ſpiritus lacteus relinquitur, quem effunde, relictiſque fæcibus hunc deſtilla in arenâ ad ſiccitatem. Quod in fundo manet, aquâ deſtillata elue, ut dulce evadat, ultimò exſicca in Sole. Liqueſcit hoc in ore inſtar butyri, unde nomen accepit.

Sal coraliorum propriè ſic dictum hoc modo parari ſolet: Coralia in fornace figulorum aut igne reverberante combuſta, ac in cinerem albisſimum verſa, aquâ deſtillata perfunduntur, donec ſal omne extractum ſit, quemadmodum ex cineribus aliis elici ſolet. Aquâ in vaporem diſcuſsâ, aut deſtillando abſtractâ in fundo vaſis ſal remanet, quod iteratâ ſolutione & coagulatione tandem inſtar Cryſtalli perlucidum evadit, & in cella poſitum liqueſcit.

CAP. VII.

De oleo coraliorum.

CHymici in ponendis rerum vocabulis, ut anteà dictum eſt, haud ſibi ſimiles oleum modò tincturam, modò eſſentiam aut liquorem, & viciſſim tincturam oleum appellant: ſalem etiam in loco humido liquefactum oleum vocant, quanquam acutè intuentibus apparet, quanto illa diſcrimine diſſideant. Ego verò non vocabulorum ſed rerum indagator, ejus rei præparationem oſtendam, quam pleriqúe auctores oleum coraliorum nominaverunt. Coralia aceto acerrimo diſſoluta, & rurſus exſiccata in vas retortum immittuntur, & deſtillando primum ſpiritus, deinde aucto calore oleum rubicundum ſuaviſſimi odoris propellitur, quod arte ſeparandum eſt à ſpiritu.

Alii magiſterio corallorum puriſſimo affundunt ſpiritum vini optimum, & ea ſimul in vaſe firmiſſimè occluſo digerenda in B.M. ſeponunt octo dierum ſpatio.

ſpatio. Eo tempore coralia eſſentiam ſuam inſtar olei ſpiſſi ad extremitatem ſpiritus vini emittunt, quæ diligenter ſeparanda eſt. Poſteà affuſo alio ſpiritu elicitur oleum ut anteà. Hac viâ penè omnis coraliorum pulvis in oleum abit.

Paracelſus libro de quinto eſſe talem olei conficiendi rationem aperuit: Sume corallos tenuiſſimè pulveratos affunde illis ſuccum limonum in cucurbita ſivè phiala,&pone in cinere calido, nec altiùs vas demerge, quàm materia eſt vitro incluſa. Relinque quadraginta dies in ſua digeſtione & ſolventur coralia in liquorem ſpiſſum. Poſteà adde aceti deſtillati tantum quantùm ſucci limonum fuerat. Rurſus fac illa conſiſtere viginti dierum ſpatio in cineribus. Tunc exemptis adde pauxillum moſchi optimi,(hic enim producit oleum) deſtilla per vitrum luto probo firmatum,calore non admodum vehementi. Aquam deſtillatam in vitro coque uſq; ad medietatem.

Rurſus paulatim deſtilla, donec aqua profluat aurei coloris. Aquam hanc

hanc exima & deſtillare perge igne forti, tantiſper dum aqua aurea prodit. Cùm primùm autem turbidus humor profluit, vas excipiens mutandum, & deſtillatio continuanda eſt. Si omnia refrixerint, videbis oleum flavum aquæ innatans, quod cautè ſecernendum eſt.

Idem author *libro de cœleſti medic.* Accipe corallorum libram, ſalis communis manipulos tres. Conterantur ſimul in pulverem ſubtiliſſimum, & in vitrum luto firmiſſimo munitum injiciantur.

Succende primùm lentum ignem, & eum ſenſim auge, donec ſpiritus & fumi in vas ſuppoſitum demittantur. Poſteà ignem urge vehementiùs, donec nullus ampliùs humor exeat. Quod ultimum profluxit, oleum eſt.

CAP VIII.

De Tinctura Coraliorum.

TInctura in Chimicorum familiâ interdum accipere pro lapide Philoſophi & diſcriminis gratiâ tinctura

physica

phyſica appellatur:interdum nihil aliud eſt, quàm eſſentia rei cum ejuſdem colore per menſtruum idoneum extracta, vel ut alii volunt, tincturam appellamus, cùm integrâ manente corporum compage tantum elicitur vis formalis, unà cum colore. A quibusdam vocatur anima. Id confirmans *Paracelſus libro de quinta eſſentia*, Tinctura coraliorum, inquit, eſt eſſentia eorundem, quâ extractâ, quod reliquum eſt, nihil vel pauxillum virium habet. Idem ait, poſſe coraliorum ſubſtantiâ integrâ atque illæsâ tincturam ipſorum extrahi. Certè eſſentia abſque colore tinctura non eſt, ſicuti nec color ſine eſſentia, quamquam Tinctura à tingendo derivata, ſi propria ſignificatione accipiatur, tantummodo colorem, vel coloris inductionem notet. Tincturam non in vegetabilibus tantùm, ſed etiam minerabilibus ſummo ſtudio multi quærunt, gnari maximam in illa vim rerum deliteſcere. Cur autem tàm avidè illam expetant, non aliam cauſam dari puto, niſi quòd præter ſummam efficа-

efficaciam oculis grata&aſpectu jucunda videatur. Sed vocabulum tincturæ ſæpenumero à Cacochymicis hodiè nimis alienâ ſignificatione uſurpatur, dum illi tincturam dicunt quemvis colorem à rebus vi ignis extractum, etiam nullius eſſentiæ participem: Et cùm aliquid longa digeſtione novum colorem accepit, tincturam ejus rei productam eſſe gloriantur, ignari coctionis beneficio evenire, ut menſtrua tempore rubeſcant.

Id affirmat *Arnoldus de Villa nova* qui ruber, inquit, color emergit perfectâ & abſoluta digeſtione vel coctione. Etenim ſanguis humano in corpore non perficitur, niſi ingenita vi hepatis & caloris nativi coctus. Unde mirum videtur *Beguinum* clariſſimum Chymiæ Scriptorem tantum ſibi permiſiſſe, ut Syrupum coraliorum tincturæ nomine dignatus fuerit. Vera igitur tinctura hiſce ſignis oſtenditur. I. Si color rei proprius atque intimus, non verò alienus extrahitur. II. Si tinctura extracta reliquum corpus pallidum & quaſi exſan-

exſangue jacet, amiſſo nativo colore. III. Si corporis eſſentia cum eâ ſimul extrahitur. IV. Si ejus copia ſit exigua, quippe minima rei pars tinctura eſt. *Paracelſus* corpora è quibus tincturæ maximè produci poſſint, talia recenſet *aurum, mercurium, antimonium, ſal philoſophorum, balſamum, meliſſam, chelidoniam, Valerianam, Chamædryn, Hirundinariam, cichorium, mumiam.* His addit *coralia rubea,* quorum tincturam à multis flagrantiſſimè hactenus quæſitam paucis invenire contigit. Etenim *Zuingerus* veram coraliorum tincturam ſemel tantum, Crollius nunquam ſe vidiſſe fatetur. Sunt qui illam è coraliis elici poſſe planè negant, credentes è longâ menſtrui digeſtione ſemper illam rubedinem emergere. Sed hoc perſpicuè falſum eſſe eâ ratione oſtendi poteſt, quòd unum idemque menſtruum coraliis rubris deſtinatum ſi albis affundatur, non rubeſcat niſi fortè longiſſimâ digeſtionis morâ: Rubris verò additum exiguo temporis ſpatio nativum illis colorem eripiat, cor-

 pore

pore relicto albo & exſangui. Id affirmare non auſus eſſem, niſi rem ita eſſe compertum haberem.

Cæterùm quomodo vera coraliorum tinctura ab aliis liquoribus rubicundis dignoſcatur, jam apertum eſt. Nunc ordo rerum poſtulat, ut eam inveſtigantibus viam aperiam, modosque omnes ſingillatim exponam, quibus illa comparetur. Quicquid autem à clariſſimis Chymicorum hactenus pro tinctuâ coraliorum habitum eſt, id nec ego alio nomine proſequar, nec ab illorum ſententiâ diſcedere auſim. Etenim tincturæ vox interdum ampliori ſignificatu accipitur. Hujus conficiendæ modos quàmplurimos autores tradiderunt, quorum aliquos elaboratos oculis vidi, quosdam manibus meis effectos reddidi. Eorum talis eſt ſeries.

Primus modus parandi tincturam coraliorum.

Coraliis in tenuiſſimum pulverem redactis affunde ſpiritum ſalis, ut eo ſolvantur. Pòſt addito ſpiritu vini optimo fac ut in fimo equino menſis

ſpa-

ſpatio ſimul putreſcant. Innatabit oleum rubicundum, quod arte ſeparandum. Id habetur loco tinctuiæ.

II.

Ad eundem modum ſpiritus qui ex ſalibus plantarum deſtillatione elicitur, coraliorum fragmentis affuſus, magnam illa diſſolvendi poteſtatem habet. Si hæc poſt ſolutionem adjecto vini ſpiritu pauliſper in putrefactione conſiſtant, elegans tandem exorietur tinctura. Oportet autem ſpiritum adhiberi ex ſalibus ad morbum præſentem accommodatis. Si epilepſiæ remedium expetis, ſpiritum ex ſale *rutæ, pæoniæ, viſci querni, corylini* depromptum adhibeas. Et profectò ſi ſpiritus ſalis communis coraliis junctus inſignem præbet, & ſalutarem tincturam multò utiliorem magisque fructuoſum laborem ponimus in extrahendâ illa, quæ per ſpiritum ſalis convenientis perficitur. Sic *ad necandos vermes*, tinctura commodè extrahitur *ſpiritu ſalis tanaceti: ad affectus lienis, ſpiritu ſalis tamariſci, fraxini, gentianæ, centauri minoris, fumariæ:*

Ad hepar, ex ſale eupatorii, abſinthii : ad roborandum & purgandum uterum ex ſale artemiſiæ, meliſſæ. Sic ad omnes morbos, quibus coralium medetur, ſpiritus idonei ex plantarum ſalibus depromi poſſunt. Hoc loco haud occultum habebo novum atque inuſitatum nec minus facilem modum deſtillandi ſpiritũ ex omni ſalium genere, qui talis eſt. Alumen igne valido comburatur, donec acres illius ſpiritus exhalatione evaneſcant, & illud inſtar ſpongiæ pertuſum perviumque conſpiciatur. Hujus aluminis & ſalis par pondus accipe, & inditum in vas retortum (quod ita aptandum eſt, ut quaſi in capellâ penſile videatur) deſtilla gradibus caloris diligenter obſervatis. Hoc modo decem horarum ſpatio ſpiritum optimum propelles.

III.

Si quis Epilepſiæ graviorumque capitis morborum remedium deſiderat, hâc tinctura non aliud præſtantius eſſe ſciat, cujus præparatio hæc eſt: Accipe æqua-

æquales coraliorum & ſalis rutæ partes. Immiſſas in vas retortum deſtilla paulatim, lento primùm, deinde vehementi calore. Quod primum exit, quodque ultimum eſt, utrumque ſeorſim pone. Hoc enim coraliorum & ſalis rutæ mixtum oleum eſt. Spiritum ſalis qui primò effluxit, coraliis recentibus contuſis & confractis affuſum aliquandiu digere. Extractum deſtillando ſecerne, & quod relictum eſt, cum oleo ſeorſim ſervato permiſce, & aliquantulum digeſtioni committe. Ita vis maxima coraliorum cum ſpiritu ſalis rutæ communicatur, & elegantiſſima rubedo oſtenditur. Si cui ſal rutæ non arridet, ejus loco ſumere licet aliud cujusvis plantæ ſal, affectui præſenti accommodatum.

IV.

Quidam ſpiritum coraliorum ardentem pulveri ipſorum affundunt, & aliquandiu in digeſtione relinquunt. Unde tinctura provenit, quæ ſeparata à reliquo menſtruo, & cum ſpiritu vini juncta, ei colorem ſuum impertit.

V.

Nonnulli viam producendæ tincturæ commodiſſimam cenſent, cùm non corrodens menſtruum, ſed mite ac naturæ noſtræ amicum adhibetur. Igitur coralia trium dierum ſpatio continuo calore, primò leni, deinde valido ad ſummum usque gradum verberantur, ita ut primùm albus, hinc flavus, ultimò rubeus color in illis conſpiciatur. Quo apparente ſpiritus vini ſuperfuſus, levi digeſtione protinus pulcrâ rubedine tingi dicitur. At ego quanquam hæc ita eſſe non nego, productum tamen colorem eundem eſſe, qui coraliis integris necdum ignem paſſis aderat, adduci haud poſſum ut credam. Etenim tàm violentâ & longa combuſtione maxima coraliorum vis, quam in tincturâ latere ajunt, in auras evaneſcit, nec aliud ferè ſupereſt, quàm ſal illud fixum, cui equidem ſuas quoque vires, easque ingentes tribuo. Itaque hâc calcinatione idem accidit, quod in aliis corporibus, quæ longâ uſtulatione novum colorem acquirunt. Certè vitriolum diu uſtum, rubrum

rubrum efficitur, ultimò ſubnigrum. Qui ſal tartari diu multumque torrent, id modò citrinum, modò viride aut cærulcum, tandem rubrum aſpiciunt.

VI.

- Coraliis rubris in calcem redactis additus vini ſpiritus novies deſtilletur, vel toties, donec illa ſalis inſtar diſſolvantur. Quicquid autem in imo remanet, recenti ſpiritu vini perfundatur, & toties deſtillatio iteretur, donec tinctura proveniat. *Guintherius Andernacus.*

VII.

Andr. Libavius talem tincturæ modum tradit: Coralia calcinentur tanta induſtriâ, ne color pereat, ſcilicet in reverberio ſecundi gradus. Calcem, exactè ſuper marmore lægiva. Superfunde ſpiritum vini puriſſimum ad eminentiam octo digitorum. Digere in vaſe Hermeticè clauſo.

VIII.

Obſervavit *Zuingerus* aliquando tincturam deſtillando prodire per a-

lembicum, ſi coralia in calcem verſa unà cum ſpiritu vini probè digerantur, & novies leni deſtillatione primò, deinde vehementi calore foràs pellantur, ita ut aqua primùm flava, poſteà rubra exſiliat, quæ tinctura eſſe creditur.

IX.

Coralia vehementi uſtione in cinerem verte. Affuſa aquâ deſtillata calida ſal extrahe, idque filtratione & coagulatione ſæpius iteratâ fac ut puriſſimum niteſcat. Superfuſo deinde ſpiritu vini tinctura ſanguinei coloris protinus emergit.

X.

Plurimorum opinio eſt, rubedinem quam liquor coraliis affuſus concipit, potiùs à digeſtione profectam eſſe, quàm ab illis, cùm conſtet vel ſolos liquores, quos menſtrua appellamus perpetui caloris vi amiſſo priſtino colore, novum aſſumere, quem nemo niſi artis Chymicæ ignarus tincturam appellaverit. Omninò negat *Crollius* ſpiritu mellis tincturam noſtram poſſe elici.

Verùm *Petræus* maximè ſpiritu mellis veram coraliorum tincturam extrahi poſſe cenſet, eo argumento, quod is ipſe aurum omnium rerum ſolidiſſimū diſſolvere valeat. Spiritus autem mellis hoc modo parandus eſt: Imponantur ſacculi arenâ pleni, magnitudine pugni in mel deſtillandum, ne nimia efferveſcentia alembicum aſcenſu ſuperet. Inde cinerum calore proliciatur ſpiritus. Is affuſus fragmentis coraliorum continuò erubeſcit, quod indicio eſt, non à digeſtionis mora ruborem proficiſci. Effuſo quod tinctum eſt, rurſus aliquid ſpiritus novi ſuperfundatur, donec in coraliis nihil rubicundi relictum ſit. Liquor iſte rubeus in Balneo ita deſtillatur, ut ſubtracto aqueo humore in fundo ſpiſſus relinquatur ſuccus. Huic additus vini ſpiritus omnem rubedinem confeſtim ad ſe rapit, qui rurſus ad medietatem deſtillatione abſtractus tincturam ſalutarem præbet.

XI.

Nonnulli hac via tincturam proferre conantur: Coralia trita cum ſalis nitri

æquo pondere cremantur, ita ut duodecim horis continuis fuſa liquoris modo fluant. Quò fit, ut Coraliorum compage in omnium minimas particulas penitùs diſſolutâ, illa faciliùs tincturam de ſe promere valeant. His peractis, nitrum à pulvere coraliorum adjecta aqua calida ſeparatur. Pulveri ſiccato affuſus vini ſpiritus in leni calore tincturam extrahit. Relicta coraliorum materia cum recenti nitro, ut antè, calcinatur, & rubedo rurſus cum vini ſpiritu deſtillando ſubtrahitur, relicto rubicundiſſimo liquore, qui circulatione ad ſummam perfectionem deducendus eſt.

XII.

Beguinus inter alios tincturam conficiendi modos & hunc habet: Coralia cum æquali parte ſulphuris calcinantur. Hinc aceto deſtillato ſuperfuſo tinctura elicitur. Sed meo judicio, non immeriò hunc modum damnat *Petr. Laurembergius*, certus rubedinem iſtam non ex Coral-
lis,

lis , ſed à reliquiis ſulphuris emergere.

XIII.

Aliis hac ratione tincturam producere viſum eſt : Coraliis minutiſſimè contritis additur par pondus nitri puriſſimi. Hæc permiſſa in tigillo ad conſumptionem nitri comburuntur, deinde duas horas candentia in igne conſiſtunt. Hinc materia exempta,& in vitro ſpiritu vini ſuperfuſo digerenda ſeponitur , donec tinctura perſpicuo eluceat rubore. Separato ſpiritu recens alius affunditur, donec omnem rubedinem imbibit. Effuſus hic filtratur, & rurſus coraliis ſæpius affuſus cum illis deſtillatur , donec magnam ipſorum partem ſecum traxit. Denique abſtracto quod ſuperfluum eſt,tinctura in fundo cucurbitæ relinquitur.

XIV.

Philippus Müllerus in miraculis Chymicis de tinctura tale dedit præceptum ; Coralia contunde in pulverem

ſubtilem , ſemper irrorando aquâ, ne ſubtilior pulvis avolet. His factis, iterum miſce contuſam materiam cum aqua, ſimulque omnia per linteum duplicatum tranſmitte. In colatura pauculo tempore repoſitâ ſubſidebit materia ſubtilius pulveriſata. Effundatur per inclinationem aqua, & ulteriùs materiæ alteri miſceatur , & progredere ut priùs. Linguæ admovebis, & ſi aſperitatem nullam ſenſeris, ſufficit opus ; ſin minus, materia parùm ſiccata, iterum pulveriſabitur, ut antè,& fiet progreſſus, donec inſtar farinæ ſubtilis evadat univerſa materia. Hæc ſolutio facilis eſt, optima tamen, & non adeò multis cognita , ut opus non ſit ſpiritu vitrioli, aceto deſtillato, ſucco limonum, berberum, aut aliis, quibus ad ſolutionem alii uti conſueverunt. Qui ulterius procedere cupit , ad extractionem nimirùm tincturæ , capiat ſpiritum vitrioli benè à phlegmate ſeparatum. Hic ſuperfundatur materiæ jam antè reſolutæ ad eminentiam digiti in phiala, cujus collum longius benè clauſum.

Pone

Pone ſimul in arena calente. Relinque donec coloretur ſpiritus colore rubro. Spiritum coloratum effunde, & alium novum affunde, donec ampliùs non coroletur. In totum menſtruum corolatum infunde guttatim aquæ pluvialis deſtillatæ partem tertiam, & exigui temporis ſpatio ſubſidebit tinctura in fundo. Hujus tincturæ fiat edulcatio per aquam deſtillatam aliquoties infuſam, & per deſtillationem ſeparatam, uſque dum alienus ſapor omnis pereat. *Hæc Müllerus.*

XV.

Baſilius Valentinus hunc in modum fieri tincturam jubet. Coralia rubra in tenuiſſimum pulverem redige, & affuſo ſpiritu ſalis planè diſſolve. Deſtillando ſpiritum ſepara, & ſalſedinem arte tolle. Accipe relicti pulveris uncias octo, ſulphuris triti unciam dimidiam. Hæc mixta leniter ac paulatim comburantur, donec conſumtum ſit ſulphur. Quo facto contere tantillum camphoræ cum corallis, idque accenſo igne ab-

ſume. Reliquum pulverem dulcem redde, & affuſo ſpiritu vini æthereo calori digerenti committe, & emerget tinctura. Spiritum rubore tinctum effunde, & bonam illius partem leni deſtillatione aufer. Sic in fundo tinctura rubea inſtar olei pinguis remanebit.

XVI.

Sunt qui hac *via* procedunt: Pulvis coraliorum ſpiritu ſalis, ut anteà dictum eſt, calcinatur. Calx aqua ſtillatitia eluitur, ut ſalſedinem exuat. Deinde addito ſpiritu fit extractio. Extractiones cum cohobiis toties deſtillantur, donec tinctura prorepat ex alembico. Hinc ſeparatur ſpiritus per Balneum: Heic notandum, quod extractum eſt, ſemper circulandum eſſe decem dierum ſpatio, deinde eum cohobiis deſtillandum. Sexies id faciendum, ſemper adhibito novo ſpiritu. In quinta deſtillatione rubeus color dicitur prodire, & in ſexta pulvis totus rubeus in fundo manere. Etenim Chymicorum præſtantisſimi cenſent, quandiu aliquid de corpo-

corpore manet, rubedinem ab albedine occultari. Quæ rubedo cùm domita albedine prodit, ſpiritus vini non ampliùs flavet, ut priùs, ſed rubet. Verùm niſi me opinio mea fallit, rubedo illa coraliis accedere videtur, vel à reliquiis ſpiritus ſalini, vel à menſtruo ſæpiùs affuſo, multumque digeſto.

XVII.

Haud diſſimilem ferè tincturæ præparationem tradidit *Conradus in medullâ deſtillatoriâ*: Coralia primum aceto deſtillato diſſolvuntur, & abſtracto aceto aquis ſtillatitiis abluuntur. Solutio tamdiu iteratur, donec ſal coraliorum puriſſimum eſſe cognoſcas. Hæc ſpiritu vini ſincero, & aquei humoris puro perfuſa quatuor aut quinque dierum ſpatio miti calore digeruntur, donec reſoluta colore fulvo ſpiritum impertiant. Spiritu auri colorem referente effuſo, recens alius affunditur, & in loco blandi caloris, ut anteà, ponitur. Neq; anteà finis hujus operis fit, quàm ſpiritus univerſam rubedinē ad ſe traxit. Extractum illud in cucurbita decē diebus

bus digeſtum & ut ajunt, circulatum, in Balneo ſexies deſtillatur. Cùm ad ſiccitatem reliquiarum deſtillando abſtractus eſt ſpiritus, recens additur. Sic quatuor primis deſtillationibus coralia quidem reſolvuntur, attamen particula corporis in fundo manet. A quinta deſtillatione rubeus color ſe in conſpectum dat. A ſexta inſtar ſucci rubri aut olei ſpiſſi coralia in fundo jacent, à corporeo craſſamento liberata.

XVIII.

Elegans hic quoque modus eſt: Coralia in tenuem pulverem redacta, ſpiritu vitrioli perfunduntur, & diſſolutione factâ circulantur. Unde emergit pulcerrima tinctura, quæ tandem poſt debitam digeſtionem acrimoniç magnam partem deponit. Sed quamvis acer ille ſapor remaneat, non ideò tinctura nihili facienda eſt, cùm & ſpiritus vitrioli per ſe ſumptus nihil incommodet, quin potius ſalutaris medicina exiſtat.

XIX.

Præſtantiſſima mihi videtur illa tin-

ctura

ćturæ præparatio, quam *Georgius Phædro* inter alia monumenta medica ſcriptam reliquit: Super colaria rubra in minutiſſimum pulverem redacta vini ſpiritum fundito, ita ut coralia ad tranſverſæ manus altitudinem vini ſpiritu contegantur, ac ampullâ optimè clausâ in fimo equino calente per menſem macerari ſinito. Nota ſexies & decies ex ampulla in receptaculum impellendum eſſe. Compendioſiùs verò parari poterit, ſi quater in tantum fiat, nempè ſi, poſtquam ſemel impulſum fuerit, diebus octo rurſus maceretur in fimo equino, ſic ut in uno menſe quater maceretur, & quater in aperto igne impellatur. Deinde in aperto igne decies & ſexies ex ampulla ſumma arte in receptaculum ſubjectum impellito. Poſtremo vini ſpiritum per Balneum ſedernito, ſexies infuſo ſuper tincturam vel ſedimentum prolecto ſpiritu, tunc oleum coralliorum rubicundiſſimum, & clariſſimum in ampullæ fundo ſubſidebit.

Rarum

XX.

Rarum neque multis cognitum modum compertum habeo, quem Bonis invidere aut occultum habere religio mihi eſt. Ex vino optimo Rhenano, aut Hungarico, aut Cretico ſpiritus nobiliſſimus ac propè æthereus prolicitur. Phlegma quoque deſtillatione ſeparatur. Relicta fæculenta materia omni humore deſtituta in cinerem vertitur, unde ſal proprio phlegmate extrahendus eſt. Qui exſiccatus & cryſtallorum ſpecie perlucidus, ac puriſſimè nitens cum ſpiritu ſuo iterum jungitur ac in eo diſſolvitur. Hic ſpiritus quanquam acer eſt, & ſummè penetrans, non tamen corrodentium inſtar vim nobis infert, ſed menſtruum exiſtit ſolvendis coraliis aptiſſimum, & humano corpori maximè ſalutare. Is ſuper coralia fuſus caloris digerentis beneficio tincturam brevi temporis ſpacio mirificè allicit. Cæterum à tinctura quod nimium eſt ſpiritus, deſtillando ſecernitur.

Qui-

XXI.

Quidam oleo corticum mali citrii ſtillatitio utuntur ad provocandam è coraliis tincturam. Qui id faciunt, laborem haud inanem capiunt. Illud namque oleum rubedinem coraliis exemptam adeò ad ſe rapit, ut illa alba & pallida relinquantur. Hæc tinctura Vormatienſibus uſitata inter alia nobiliſſima remedia *Domini Auguſti VVeiſſii*, viri inter peritiſſimnos Chymicorum eminentis, & Pharmacopœi Vormatienſis primarii extat.

XXII.

Sal ſive magiſterium coraliorum repetitis ſolutionibus, filtrationibus, & coagulationibus defæcatiſſimum ac purisſimum, ſi cum ſpiritu vini aliquantulum circulatur in rubeum liquorem evadit.

XXIII.

Clarisſimi Viri *D. Danielis Sennerti*, Maximi Medicorum venia & pace mihi liceat heic inſerere modum ipſius, quo tincturam effici docuit in ſuis Inſtitutionibus: Accipe ſal corralliorum,

liorum , ex ipſis aceto diſſolutis paratum. Imprægnetur ſpiritu aceti deſtillati, donec ſal nihil iſtius ſpiritus recipiat, id quod fit hoc modo: Ad ſalis coraliorum libram unam adde aceti acerrimi uncias duas, & leniter id deſtilla. Exſtillabit phlegma tantum inſipidum. Secundâ vice affunde aceti uncias tres iterumque deſtilla, atque ita perge ſingulis vicibus unciam plus affundendo, idque continua donec acetum tàm acre à ſale coraliorum deſtillarit , quale affuſum eſt. Sal ita imprægnatum diebus triginta in B.M. digeratur , ac poſteà per retortam in reverberio clauſo deſtilletur, ita ut primò phlegma ſeorſim excipiatur , deinde ſpiritus albicantes etjam ſeorſim , donec omnes ſpiritus cum oleo rubro inſtar ſanguinis prodierint. Hic ſpiritus per alembicum deſtillando rectificandus eſt, remanetque in fundo oleum rubrum. Spiritus verò recentibus coraliis infuſus extrahit tincturam inſtar laccæ rubicundam, quæ ſi denuò ab hoc ſpiritu deſtillatione ſeparatâ , & cum ſpiritu vini vel alia

aliâ aqua cordiali conjuncta, & deſtillando & cohobando volatilis facta fuerit, evadit coraliorum tinctura.

XXIV.

Alia præparatio ejuſdem auctoris: Accipe coraliorum partem unam, ſulphuris vivi partes tres, calcinentur per gradus igne circulari per horas duas. Poſteà calida & ignita adhuc in fictile VValdeburgicum ampli orificii, in quo ſit acetum deſtillatum (ad coraliorum unciam unam aceti libram unam præterpropter,) & vas mox operculo claudatur. Hinc omnia in phialam vel cucurbitam infundantur, & vaſe diligenter clauſo ſtent in loco calido per dies quatuordecim. Hinc acetum deſtillando ſeparetur, & ſpiritu vini tinctura extrahatur. *Hæc Sennertus*.

XXV.

Meorum amicorum aliquis, qui ſequens remedium in ſuis ſecretis ſemper habuit, tandem exorari ſuſtinuit, ut mihi detegeret, tanquam eſſet res magni

magni momenti: Coralia rubra contuſa perfunde ſpiritu ſalis, ut ſolvantur. Detrahe ſpiritum, & aquis deſtillatis acrimoniam tolle. Deinde adde ad octo uncias pulveris dimidiam ſulphuris unciam, tere & miſce. Torreantur leniter donec ſulphur combuſtum ſit. Tum adjice coraliis modicum camphoræ tritæ, & eodem modo combure. Edulcentur coralia, & ſpiritu vini ſincero perfuſa octo diebus digerantur, ut tinctura proveniat. Detrahe ſpiritus vini quod nimium eſt. Sic in fundo remanet rubicundus liquor inſtar olei. Si cui dubium eſt, an hæc tinctura ſit vera, ſciat maniacos & melancholicos hujus beneficio curatos eſſe. Eam ob cauſam ſacrum hoc remedium habendum.

XXVI.

Quidam coralia unà cum pumice calcinant, rati longæ combuſtionis vi tincturam ab illis in iſtum transferri. Hujus rei authorem perhibent Clariſſ. *D.D. Hartmannum*, Chymicorum noſtri ævi principem. Fragmenta coraliorum cum pumice uſto calcinantur, ita

ut

ut in fictili cæmentatorio ſ.ſ.ſ. cum ambobus facto pumicis pars inferiùs duorum digitorum craſſitie ſata, fruſtula coraliorum hinc inde diſpoſita neque contigua accipiat, ac deſuper eâdem altitudine pars pumicis ſuperior ſuperinjecto operculo claudat. Fiat autem hæc cæmentatio igne reverberii, flammâ integri tridui. Quo opere finito pumex relictis albis coralliis tincturam imbibit. Hanc igitur ſpiritu vini ab illo extrahe, toties repetito opere, donec nulla rubedine ampliùs prodeunte omnis color extractus ſit. Extractum deſtillatione deminue, ad craſſitiem liquoris in fundo remanentis. Qui rurſus addito vini ſpiritu puriſſimo aliquandiu circulandus, & tandem ad ſpiſſitudinem deſtillandus eſt. Verùm rubedinem hanc non à coraliis profectam eſſe, ſed longâ conbuſtione pumici accedere, eumq; ſolum vehementer calcinatum, ſicuti alia multa, in ruborem dari multi arbitrantur. Sunt tamen qui id negant, & eodem modo ex aliis lapidibus tincturam elici poſſe ſtatuunt.

Et

XXVII.

Et hunc modum D. D. *Hartmanno* inventori adſcribunt. Coralia rubicundiſſima tenuiter pulverentur. Horum libra una cum æquali pondere nitri depuratiſſimi in marmore ſimul trita miſceatur. Deinde in furno convenienti locetur retorta terrea ſuperius tubulata, ſed ſubtus luto tenaciſſimo loricata. Admoto receptaculo ita ſubminiſtretur ignis, ut retorta paulatim candeat. Per tubulum itaque de pulvere coraliorum & nitri cochlear unum una vice immittatur, ac ſingulis vicibus obſtructo orificio hic labor tandiu iteretur, donec tota maſſa ſuperinjecta fuerit. Continuetur ignis ad horas octodecim, donec coralia probè calcinentur. Relinquantur donec penè refrigeſcant omnia. Exempta dum vaſa aliquantum calent, coralia nitrumque calentia in ſpiritus vini menſuram in vaſe capaci fruſtulatim projecta ſtatuuntur ſimul ad calorem lentum Balnei per octo dies. Vinum ardens tingitur luteo. Hoc per chartam emporeticam filtratum è

cucur-

cucurbita in B. deſtilletur ad ſiccitatem. Reſiduum in aquâ pluviali vel rore majali deſtillato ſolvitur, ilicò prodeunte rubedine. Coagulatur denuò, ac tertium etiam hâc operatione ſolutionis & coagulationis repetitâ fæcibus ſemper abjectis tandem quod reliquum eſt, in loco humido frigido in oleum ſeu liquorem pinguem rubeum ſolvitur. Super eundem porrò liquorem alkool vini fuſum ſtatim rubeſcit, tincturâ ſupernatante ac ſeparabili, corpore verò albicante in fundo quieſcente. Hæc tinctura in pelicano aliquandiu circulata mirabilis eſt virtutis.

XXVIII.

Quercetanus lib. de medic. ſpagyr. præp. ita monet: Calcina corallos rubros & electos igne reverberii, dando tamen calorem ſecundi gradus, ne tinctura ipſorum ignis violentia exhalet. Calcinatos pulverato ſuper marmore tenuiſſimè, eosque indas in matracium vitreum, deſuper infundendo menſtruum cœleſte, deſtillatum cum proprio ſuo ſaccharo, ut ſupernatet octo digitos.

Putrefiant omnia in Balneo vaſe Hermeticè clauſo per decem dies, donec menſtruum totam tincturam ſibi adſciverit. Separato menſtruo per B. remanet precioſa tinctura in fundo. Hæc ille. Hîc notandum eſt, Quercetani menſtruum cœleſte cum ſuo ſaccharo deſtillatum nihil aliud eſſe, quàm rorem menſe Majo collectum, cum melle aëreo digeſtum ac deſtillatum.

XXIX.

Coraliorum rubrorum confuſorum libræ duæ in vas retortum VValdeburgicum immittantur, & ſuppoſito receptaculo acetum ipſorum deſtillando foràs propellatur. Deinde coralia vehementius urantur, donec reddantur albiſſima. Exemta in pulverem redige, & in vitrum injecta aceto deſtillato perfunde. Vitrum in lenem calorem colloca, donec acetum nihil amplius ſolvere valeat. Quod ſolutum eſt, ſecernas & recenti aceto ſæpius affuſo huic operæ ne parcas, donec univerſis coraliis diſſolutis nihil præter terram inutilem remaneat. Confunde omnes ſolutiones in

vi-

vitrum arenæ impoſitum, ac deſtillando phlegma ſepara. Ubi materia in vitro exſiccata videtur, remoto receptaculo aliud applica, & adhibito igne vehementi, fac ut ſpiritus ſublimis per alembicum proferatur, qui diligenter ſervandus eſt. Poſteà relictum pulverem album ſpiritu vitrioli penitus diſſolve. Solutione factâ ſpiritum magnâ ignis vi deſtillando ſecretum etiam ſeparatim contineas, ut de aceto dictum eſt. Denique coralia relicta ingenti urenda ſunt igne, donec amiſſum vel potius, ut quibuſdam placet, abſconditum colorem nativum recipiant. His infuſus proprius ipſorum ſpiritus veram tincturam producere dicitur.

XXX.

Coralia rubra cum pari pondere ſalis nitri contrita, commiſtaque induntur in catinum, & ſuper igne prunarum ſinuntur per dimidiam horam colliqueſcere, interim ferreo ſtylo aliquoties verſando, & explorando num materia ſit lævis & inſtar marmoris gliſcat ſine granis. Si nondum eſt talis, ignis diutius eſt adhibendus, donec

ſignum dictum appareat. Tunc ubi refrixit, albam maſſam invenis , quæ ex tigillo extracta teritur in pulverem ſubtilem, qui immiſſus in cucurbitam perfunditur vini ſpiritu bono, qui intra duas horas aſſumit tincturam. Effuſo primo & repoſito ſubmittitur alius, idque repetitur donec tingi deſinat. Effuſiones tinctæ filtrantur per chartam, & leni balneo ſpiritus ſeparatur uſq; ad tincturam rubeam perſpicuam , quæ valdè acris eſt, & linguam urit. Datur gutta una ex vino, vel julepo conveniente.

CAP. IX.

De quinta eſſentia coraliorum.

QUanquam apud Chymicos quinta eſſentia & tinctura coraliorum interdum pro unâ re habentur, eodemque ſignificatu accipiuntur: attamen ſi accuratè rerum vocabula diſtinguamus , quinta eſſentia eſt quiddam tincturâ magis purum atque æthereum, neque terrenæ molis particeps. Sed hujus diſtinctionis parum memores plerique

que Chymici, cùm puriſſimam rei partem extrahentes, à corporeo craſſamento liberârunt, ſive id magiſterium ſit, ſive oleum, ſeu tinctura, eſſentiæ nomine notare haud verentur. Quintam eſſentiam, cujus præparationem *Beguinus* in tyrocinio Chymico longâ oratione proſequutus eſt, quamvis moleſta ſit, nec ſine magno labore, aut ſumtu poſſit perfici, hoc loco recenſebo, cùm quod ad coraliorum elaborationem pertinet, nihil omittendum videatur. Deſtillanda eſt magna aceti acerrimi quantitas, novum ſingulis vicibus ſuper priores fæces deſtillando, donec centum circiter libras aceti per Balneum optimè rectificati habeas. Requiruntur etiam minimum triginta libræ corallorum rubeorum in pulverem ſubtilem redactorum: Materia item plurima ampla, colli prolixioris, quibus ſingulis libra una corallorum imponatur, acetum paulatim & per vices affundendo, donec ad quatuor vel quinque digitos ſupereminеat. Perque diem naturalem in Balneo digerendo, uſque dum acetum

dulceſcat, & colore flavo imbuatur. Tunc menſtruum decantandum, novum affundendum, donec omnia penè diſſoluta ſint. Menſtruum per Balneum ex cucurbitis altis repetatur, & ad ſingulas ſalis libras unciæ duæ aceti affundantur & deſtillentur: deinde unciæ quatuor addantur, poſtea ſex, ita paulatim & per vices alendo, tandemque infuſiones de uncia in unciam minuendo, donec acetum tàm acre atque infuſum fuerit, deſtilletur. Phlegma omne inſipidum deſtillatum aſſervandum. Salia ſale aceti armoniaco impraegnata in vapore calentis Balnei, fermentanda ibidem, donec odor gravis, & color ater appareat, quæ veræ putrefactionis ſunt indicia. Cumque hæc apperuerint, ſales reſoluti calidè in retortas imponendi, eò quod ſtatim in frigido congelentur, & per B. vaporoſum vel cineres phlegma ſeparandum, donec vapores ſive fumi albi conſpiciantur. Tunc ceſſandum, & deſtillatio per arenam in reverberio clauſo continuanda uſque dum omnes ſpiritus egreſſi fuerint, & oleum rubrum

rubrum ſanguinis inſtar guttatim effluxerit. Fæces ſervandæ ad uſus ut poſteà dicetur. Liquores omnes deſtillatos odoratiſſimos, & instar aquæ ardentis flammam concipientes pone in cucurbitas altas, & lento Balnei calore à phlegmate ſepara, & loco frigido in vitris probè obturatis ſerva. Poſtea igne aucto phlegma urge, & ab oleo ſeparatum ad uſus repone. Interim fæces ſuperius reſervatas calcina in athanore, ſpacio quinque dierum in vaſe undique clauſo. Deinde vaſe aperto detur ignis per gradus, ut fæces nigræ cineritii coloris fiant. A quibus ſal eliciatur cum phlegmate priori reſervato, quod filtretur & coaguletur. Poſtea idem ſal diſſolve in phlegmate poſteriori ſervato, donec purum evadat, quod calore moderato exſiccari debet. Hujus ſalis accipe uncias duas, digere in B. per triduum. Boſtea levi B. calore deſtilla aquam inſipidam, quam ſeorſim ſerva. Itera eandem operationem, donec ſal in duplum ſui ponderis proprio ſale ar-

moniaco imprægnetur & augeatur, vel etiam paulo plus, vel donec ſpiritus tam acer aut fortis deſtilletur à ſuo ſale, atque cum impoſitus fuit. Tum ſal in vaſe idoneo pone ad ſublimandum in cineribus ſpacio duorum dierum, dando ignem per gradus. Ita ſublimabitur ad latera vaſis materia candidiſſima inſtar nivis, quæ dicitur verum philoſophorum ſal armoniacum. Hujus ſalis armoniaci accipe unciam unam, ſpiritus rectificati uncias quatuor. Miſce ſimul, & per biduum digere. Deinde deſtilla cum cohobiis, donec totum ſal cum ſpiritu aſcenderit. Hæc materia triuna circulari debet, donec exaltatio voto reſpondeat. Sic habebis quintam corallorum eſſentiam, cæleſtem ſubſtantiam, ab omni fæce terrenâ immunem, mercurium vegetabilem, & mineralem, clavem philoſophicam, ſolidiſſima quævis corpora aperientem, ad medicamenta virtutum admirandarum paranda, modo omnibus veris philoſophis noto, Tantum Beguinus.

Alius

Alius modus parandi quintam Coraliorum eſſentiam.

Accipe flores coraliorum, de quibus paulo pòſt agetur. Contere ſubtiliſſimè, poſitiſque in cucurbitâ vel phiala affunde ſufficientem aceti deſtillati quantitatem. Digere vaſe clauſo in cineribus, vel Balneo, igne lento, & videbis totum quaſi corpus coraliorum in eo aceto (quod cæleſte redditum ſeptenâ deſtillatione & in pelicano attenuatum, foret optimum) ſolvi & acquirere colorem ſanguineum, paucis fæcibus. Hunc liquorem deſtilla per filtrum, vel chartam bibulam. Hinc in B. calente coagula per exhalationem. Tritam calcem in phialam immitte, affunde aquam ſtillatitiam ſimplicem, vel roſaceam, Digere in cineribus vaſe clauſo, lento igne. Solvetur quaſi tota, & colorabit aquam ſanguineo colore. Filtra, coagula in ſole vel leniſſimo igne in pulverem miræ pulcritudinis. Si libet, ſolve ſpiritu vini ad olei conſiſtentiam.

III.

Nonnulli hac ratione eſſentiam conficiunt: Accipe coraliorum aceto ſolutorum, & rurſus exſiccatorum pulverem, ſive ſal. Perfunde illud aceto Naturæ, non iſto vulgari, ſed ſuavi, & aquam pluviam viribus imitante. Id acetum ſal coraliorum ita ſolvit, ut terrenæ fæces à ſubtilioribus partibus ſeparentur. Quod diſſolutum eſt, deſtillatur, & in fundo relictæ materiæ rurſus hoc acetum affunditur, ut eo ſolvatur. Solutio & coagulatio tamdiu iteranda, donec coralia defæcatiſſima, nihil terrenæ impuritatis habeant. Poſtea nullo negotio illa in oleum rubicundum ab artifice verti poſſunt, quod aliquis tincturam appellare meritò poſſet. Nota acetum Naturæ eſſe rorem Majo collectum.

Iohannes Poppius.

CAP. X.

De Coralliorum floribus, Cryſtallis, ſyrupo: de coraliis præparatis, confectione corallatâ, coraliis factitiis, & conſervando illorum rubore.

QUi tenuiſſimam leviſſimamque coralliorum ſubſtantiam expetunt, ea in pulverem redacta in ſummitatem alembici, vel ad latera cucurbitæ ſublimant, & quod elevatur, florem vocant. Quod enim optimum & præſtantiſſimum eſt, flos appellatur, quemadmodum flos vini dicitur vinum generoſum. *Cato de re ruſtica* florem ſalis vocat optimam & candidiſſimam ejus partem. Sic flores ſulphuris, antimonii, benjoini pro ſubtiliſſima puriſſimaque eorum parte accipiuntur. Flores corallorum in hunc ferè modum conficies: Corallia redige in ſubtiliſſimum pulverem per contritionem in marmore, & elutionem, quomodo terræ ſolent ab impuritatibus & craſſitie ſeparari. Poteris nonnihil aceti deſtillati addere, ut fiat offa, qualiter ſolent pictores

colores ſuos terere. Offam iſtam in validam concurbitam ex duplo vitro injice, Affunde acetum ſtillatitium, ut emineat duos vel tres digitos tranſverſos. Impone alembicum cæcum, & junctúras luto tenaciſſimo claude, ne aceti ſpiritus ſe proripiat. Colloca in Balneum mediocriter calens, ut digeratur, putreſcatque materia. Relinque in eo per tres, duas aut quatuor ſeptimanas ſemper calente. His elapſis pro cæco roſtratum affige alembicum, omneque acetum ſubtrahe, nec amove à balneo, niſi poſt unum atque alterum diem, quo ſpiritus acres exhalaverint, & benè calcinata fuerint corallia. Videbis ſubtiliores partes nonnihil in vitro elevari. Exemptas contere denuò ſuper marmore cum aceto ſtillatitio, & fac pulmentum tenerrimum. Hoc in cucurbitâ affuſo ut prius aceto per octo aut decem dies macera ſub alembico cæco in balneo tepente, Acetum poſt hac elice, & materiam præterea in quartum diem in balneo coque ut ferveat nonnihil. Videbis iterum florem quendam intumeſcere,

meſcere, & in vitro elevari aliquando ad medium vitri, ſpecie capillamentorum tenuiſſimorum, & candidiſſimorum inſtar aluminis plumoſi. Si peritus es hujus operæ, etiam tertio repete eundem laborem. Volatilem illam & ſubtilem materiam à craſſiore fæce cum pennâ ſepara, & ſeorſim ſerva. Craſſior pars novo aceto pertundi, digeri & deſtillari poteſt, & plures exibunt flores, qui cum prioribus jungendi. Hi ſi denuò aceto ſtillatitio ſolvantur, & eo abſtracto, cum ſpiritu vini circulentur, in rubeum liquorem vertuntur.

Modus Secundus.

Accipe, minima coralliorum fragmenta, & poſita in fictili firmiſſimo vel crucibulo fac ut igne candeſcant. Ignita projice in acetum ſtillatitium acerrimum. Effuſo in aliud vas aceto rurſus corallia igni impoſita in crucibulo candeſcant, & ignita in acetum injiciantur. Hoc opere decies facto, ceſſandum eſt. Acetum à corallis ſeparatum deſtilletur ad ſiccitatem. Accipe relictæ

in fundo materiæ & ſalis ammoniaci æquale pondus, contere ſimul & ſublima. Videbis pulcerrimos flores elevatos, quos per aquam ſtillatitiam ablutos & edulcatos ſerva. Hi facile in liquorem abeunt.

Tertius Modus.

Similiter & pulvis corallorum ſubtiliſſimus cum pari pondere ſalis ammoniaci contritus & aliquoties cum eo ſublimatus egregios flores præbet. Sic eâdem operâ flores ſalis ammoniaci, & coralliorum fiunt. Eſt & alius modus inſignis ſublimandi florem coraliorum, qui infra cap. de quinta eſſentia proponetur.

Flores ſulphuris corallati.

Accipe Coraliorum libram unam, florum ſulphuris uncias quatuor. Conterantur in pulverem tenuiſſimum. Immiſſa in cucurbitam ex arenâ ſublimentur. Aquam profluentem ſeorſim pone. Ita flores ſulphuris ſecum trahunt ſubtiliſſimam coraliorum partem, Hi flores

cæte-

cæteros vulgares & ſimplices viribus longè antecellunt, ubi morbi vis exigit. Cæterum ſi quis iſtos terebinthinæ ſpiritu diſſolvat, haud dubiè balſamum pulmonis optimum, & ſimul præſentiſſimum roborando cordi remedium inveniet.

De Cryſtallis Coralliorum.

Sunt qui coralliorum magiſterium ſive ſal puriſſimum & ab omni terrenâ fæce liberatum in lapillos perlucidos vel cryſtallos arte congelari poſſe exiſtimant. Hâc autem viâ procedunt: Magiſterium coralliorum in fictili mundo calcinant, ut ſal aceti ex ſolutione reſiduus uſtione conſumatur. Relictæ materiæ affundunt aquam convenientem cum pauco ſpiritu vitrioli, eamque ſolvunt. Diſſolutam filtro trajiciunt, & ad medietatem vel plus deſtillando abſtrahunt. Quod reliquum manet, in loco frigido & humido poſitum in Cryſtallos concreſcet.

Ailius Modus.

Coraliis minutiſſimè contritis affunde

funde ſuccum limonum. In digeſtione per quatuor dies conſiſtant, ut ſolvantur. Poſtea affunde tantundem aceti deſtillati acerrimi, & rurſus digeſtioni per viginti dies committe. Tandem deſtillentur ſimul igne aperto. Primò prodibit aqua candida, deinde lutea, ultimò oleum rubrum, quod aquæ innatat. Aquam ante dictam in B. deſtilla, ut phlegma ſeparetur, reliquum pone in loco frigido, & lapilli concreſcent.

Cryſtalli corallorum cum nitro.

Accipe ſalis coralliorum drachmas duas, nitri probè purificati tantundem, affuſo aceto deſtillato ſolve, & dimidia parte per deſtillationem ſubtractâ, fac in loco frigido coagulentur. Erunt lapilli nitidiſſimi, qui in levando febrium æſtu, & viribus inſtaurandis plurimùm valent.

Cryſtalli coralliorum cum ſaccharo Saturni.

Accipe ſacchari Saturni & ſalis coralliorum defæcatisſimi æquale pondus.

Diſſo-

Diſſoluta hæc aceto deſtillato vel aqua conveniente, per deſtillationem abſtracto quod ſuperfluum eſt, frigido loco concreſcent. Salutare hoc eſſe medicamentum puto, preſertim in febribus, ob Saturnum domitorem febrium.

DE SYRUPO CORALLORUM.

Syrupus corallorum Quercetani.

Oportet perfectæ ſuæ maturitatis tempore exprimere, filtrare, & depurare perquam accuratiſſimè ſuccum berberis, aut limonum: Nam acetoſi ejuſmodi & acidi ſucci, quò perfectius depurati, & à craſſâ terreâ ſubſtantiâ, quâ ſcatent, exquiſitius ſegregati, eò aptiores erunt, & efficaciores ad diſſolvendum coralium craſſo modo contuſum. Ex cujus genere ad hunc ſyrupum conficiendum ſeligas omnium rubicundisſimum, & elegantisſimum. Hoc injiciatur in matracium vitreum & idoneum, affundatur aliquis prædictorum ſuccorum optimè

ptimè depuratorum ; ut materia quatuor digitos aut paulò plus ſupernatet. Collum ſubere, vel cerâ Hiſpanica occludatur, & in balneum vaporoſum fervidum collocetur, hoc eſt, matracium aquam non attingat, ſed vapores ex aquâ bulliente aſcendentes circumquaque illud feriant, ubi neceſſe eſt, ut vas aquam continens ex omnibus partibus probè muniatur, atque claudatur, ne vapores exhalent. Hujus balnei calore, qui dies noctesque per triduum integrum continuabitur, totum corallium in illo liquore ferè diſſolutum apparebit, idque colore ſubrubro & ſapore dulci. Effunde per inclinationem, quicquid diſſolutum fuerit, fæcibus ſi ita videbitur, novum ſuccum depuratum rurſus affundendo, & in cæteris procedatur, ut ſupra. Ad libram unam dicti ſucci, corallinâ eſſentia optimè impraegnati, ſufficit ſacchari candi uncias ſex adjicere, & ad ſyrupi conſiſtentiam decoquere, in ipſo quidem B. vaporoſo, non tamen clauſo, ſed aperto: & vaſis loco accipere oportet alembicum, aut ſimile

ſimile vas, cujus collum & orificium ſit ſatis amplum. Vide *Quercetani Pharmacopœam reſtitutam.*

Syrupus corallorum Joannis Langii.

Accipe aquæ ſtillatitiæ libras quatuor, ſpiritus vitrioli drachmam unam, affunde roſis rubris ſiccatis Paucis horis tinctura in aquam migrat. Hanc novis roſis affunde & exalta. Tandem filtratæ tincturæ adde corallorum ſolutorum ſucco berberum unciam unam, vel q.v. ſacchari q. ſ. & fiat julepus. Hic nihil aliud eſt, quàm tinctura roſarum ex coraliis compoſita.

Coralia præparata officinarum.

Selecta coralliorum fragmenta adhibita vino vel aquâ purè eluuntur, & in mortario contunduntur minutiſſimè, deinde ſuper marmore vel lapide prophyrio in tenuiſſimum & vix tactu percipiendum pulverem rediguntur. Ne autem ſubtilior pars coralliorum contritione in auras evaneſcat

neſcat ac diſſipetur, inter terendum ſemper aliquid aquæ communis aut roſarum adſpergendum eſt, ut pulris ſpeciem referant. Quæ exſiccata & fruſtillatim diviſa ad uſum ſerventur.

Confectio corollata, vel manus Chriſti corollata.

Accipe ſacchari clarificati uncias octo, aquæ roſarum odoratiſſimæ uncias quatuor. Coquantur lege artis, & ſub finem dimidiâ unciâ coralliorum præparatorum aut magiſterii eorum adjectâ, aliquot guttulæ olei cinamomi aſpergantur, & inde conficiantur rotulæ.

De Coraliis factitiis & adulterinis.

Arte naturam imitante coraliorum frutices veris perquàm ſimilimi formantur, qui ob eximium ipſorum decus à quibuſdam in deliciis habentur. Itaque jam oſtendetur, quomodo conficiantur, & à veris diſcernantur, ne forſan imperitis rerum fucus fiat. Accipe ramenta cornu caprini albi & nitidi, à ſordibus mundati & puriter abluti. Diſ-

ſolve

ſolve ea lixivio facto ex cinere fraxini, quod aliquoties per filtrum tranſmiſſum ſit & defæcatum. Duarum hebdomadum ſpatio fit, ut plane diſſolvantur, & ſpiſſæ pultis ſpeciem habeant. Poſteà cinabaris quantum ſufficit cum illis permiſceatur & figurentur corallia, ut libet. Hæc torno & ferramento adhibito in nitorem dentur.

Secundus Modus.

Accipe calcis vivæ quantum libet, vino affuſo extrahe lixivium. Poſteà minii partes duas accipe, cinabrii unam, calcis quinque. Cum albumine ovorum & modico ſalis miſce, ut fiat maſſa, unde formentur coralli. Poſtremò coquantur in oleo ſeminis lini ut ſplendorem capiant. *Paracelſus.*

III.

Accipe gypſi partes duas, calcis puræ partem dimidiam, minii & cinabaris, utriusq; partem unam, albuminis ovorum quantum ſufficit. Figurentur coralli. Idem auctor.

IV.

Alii hoc modo conficiunt: Ramenta

ta cornu cervi albiſſimi ponantur in calce vivâ, modico humore conſpersâ. Sic novem dies imota conſiſtant. Hinc igne coquantur, & bullientibus aliquid gummi tragacanthi & Arabici benè triti adjiciatur, omniaque probè permiſceantur. Adde tantum cinabrii, quantum ad nativum colorem inducendum neceſſe eſt. Maſsâ ab igne remotâ coralliorum formæ manibus fingantur.

V.

Aliqui ſumunt ſcobem cornu bovis albi, & in lixivio acerrimo poſitam quindecim dierum ſpatio diſſolvunt, poſteà vehementer coquunt, dum liqueſcat. Liquefactam percolant, & cinabari tingunt. Maſſam exſiccatam formâ coralliorum figurant, ac pulvere quodam Tripolitano confricantes nitidam reddunt.

VI.

Author eſt *Gallus Philoſophus*, corallium ſequenti modo diſſolutum in naturalem formam reduci poſſe. Fiat primò aqua fortis ex vitrioli librâ una, ſalis nitri pari pondere, adjectis cinabrii

bri unciis quatuor. In ea diſſolvatur corallus rubeus, minutiſſimè tritus, donec in paſtam ſpiſſetur. Aquâ per declinationem ſeparatâ, in ejus locum alia affundatur communis, idque toties fiat, dum nihil acre remaneat. De relicta maſſa quidvis conformari poterit. Quod formatum eſt, in pane è farina ſecalæ confecto per noctem condatur.

VII.

Cinabaris cum albumine ovorum ſupra marmor conteratur per integram horam. Deinde pauliſper exſiccentur ad ſpiſſitudinem argillæ. Formentur ramuli pro lubitu in coraliorum ſpeciem. *Paracelſus.*

VIII.

Omnium nobiliſſima eſt illa corallorum palingeneſis, cujus meminit *Paracelſus in Archidoxis*, ubi inquit: Si tinctura corallorum reddatur ipſorum magiſterio, poſſe ab artis Chymicæ perito priſtinam illorum ſpeciem planè reſtitui, corpore ipſorum diſſoluto, & in limum mutato, denique formâ coralli figurato. Iam demonſtratum

tum eſt, quomodo corallia adulterina formentur. Hæc autem vera & nativa non eſſe, indicium eſt, quod igni impoſita facilè conſumantur vel in pulverem dilabantur, veris maximè ignem ſuſtinentibus.

Coraliorum rubeus color ut conſervetur, vel amittatur, vel amiſſus recuperetur.

Coraliorum coloris ratio non magis dari poteſt, quàm roſæ. Hujus enim inveſtigatio ſuperat humanum captum, nec ad primas aut ſecundas qualitates referri debet, ut naſuti nonnulli exiſtimant, qui omnium rerum cauſſas ex his qualitatibus venantur. Deus hujuſcemodi coloribus res ornavit, ac eorum ſeminaria ſeminibus ita inſeruit, ut alii ab inſito ſpiritu architectonico produci non poſſunt. Ita ſtatuit *Anſelmus Boetius.*

Admiranda ſanè eſt coralii natura, quod ejus baccæ à viro geſtatæ ſplendorem ſuum ſemper conſervent, ſed fœminis adalligatæ pallore tandem af-

afficiantur, vireſque amittant. Hujus rei cauſam proponit *Levinus Lemnius*, quòd ſuavis halitus à virili corpore emanans, illa recreet caloris nativi temperie, quâ præditi ſunt mares. Contrà multis obſervationibus conſtat, ſi quis gravi morbo affectus, vel jam moriturus coralia collo geſtet, illa nativo colore amiſſo palleſcere. Unde à quibusdam Vates appellantur, quòd futura præſagiant. Cujus cauſſam dat *Cardanus*, quòd vapor ille qui nondum moleſtiam homini adferre poteſt; ſubſtantiam teneriorem coralli adfligat. Sed quanquam hæc ratio quodammodò veriſimilis eſt; tamen ſatius & laudabilius mihi videtur, Naturæ abſcondita admirari, quàm rationes incertas reddere.

Coraliorum rubedo reparatur, ſi pulvis juglandium veterum & ſalis nitri illis affricetur: Vel ſi ſemine ſinapi obruta ſerventur, nitorem non amittunt, ſed magis rubicunda evadunt. Quidam urinam puerorum antiquam, & quæ faces depoſuit, per inclinatio-

nem in vas vitreum effundunt, & in ea coralia mergunt, perque dies aliquot relinquunt, donec pulcro rubore conſpicua reddantur. Alii coralia, ut priſtinum recipiant colorem, ſupra ſterquilinium ſuſpendunt, ita ut ſtercus non attingatur, ſed tantummodò vapor ejus admittatur.

CAP. XI.

De viribus Coraliorum.

ADmirentur alii, & laudibus efferant lapidum precioſiſſimos, *Adamantem, Smaragdum, Rubinum, Hyacinthum, uniones, &*

-- gemmarum quicquid felicibus undis
Naſcitur, Eoi qua maris unda rubet.

Me judice, coralium propè divinis viribus omnes gemmas ſuperat. Nec gemmis tantùm, ſed cunctis etiam herbis mihi præferendum videtur. Quid multis opus eſt? In uno coralio tot poteſtates cernuntur quot non in alio Terræ partu invenire poſſis. Fateor lapidem *Bezoar, margaritas, unicornu, cornu cervi,*

& alia

& alia ejuſmodi genera eximiæ poteſtatis eſſe, ſed remedium nullum oſtendi poterit, quod multitudine & præſtantiâ virium cum coraliis comparari poſſit; id quod paulò pòſt multis rationibus atque exemplis probabitur. Cæterum ſi primas coralii albi & rubei qualitates perpendamus, aliqua differentia inter utrumque apparebit. Album enim, ut Platearius cenſet, frigidum magis eſt, quàm ſiccum: Rubeum frigidum minùs quàm ſiccum. Quod enim majorem ignis partem habet, fit rubrum; quod plus aquæ, album fit. *Avicenna*, coralia ait frigida eſſe in primo, ſicca in ſecundo gradu. Verum ubi majori adſtrictione opus eſt, alba rubris præferuntur. *Cornelius Celſus* coralium inter adurentia referens, ab *Hieronymo Rubeo* in editis ad illum notis reprehenditur, cùm potiùs refrigerent, adſtringant, & ulcerum cava expleant. Verùm *Avicenna* eo loci intelligendum putat non ipſum coralium, ſed anagallidem herbam colore phæniceo coralio ſimilem. Ego verò exiſtimo, *Celſum* verba

facere de vero coralio, non quidem crudo, ſed uſto, quod guſtantibus acerrimum & ſummè mordax deprehenditur. *Jacobus Zuingerus* coralia, inquit, duriora corpuſcula ſunt, nec vim ſuam liberè exercent. Si verò molleſcat durities, & quæ terrenas partes in unum cogit, vis valida ceu in arenam progrediatur, nihil eſt, quod amplius vel operationi illorum eximiæ, vel incredulæ multorum diffidentiæ obſiſtere queat. *Paracelſus* & quicunque in ejus verba jurârunt, eò majorem vim ineſſe coraliis dicunt, quò majora ſunt, & ramis conſpicua cæteris eminent. Hoc ſi ita eſt, eâdem de causâ margaritæ parvæ minus quoque habebunt virium grandioribus. Sed his omiſſis omnes coraliorum poteſtates, quas *Zoroaſtes*, *Metrodorus*, *Orpheus*, *Marbodus*, *Albertus Magnus*, *Paracelſus* & alii auctores graviſſimi illis tribuerunt, ſingillatim enumerabo. Mederi autem illa dicuntur graviſſimis capitis affectibus, Apoplexiæ, epilepſiæ, incubo, paralyſi, convulſioni, contractioni, vertigini, maniæ,
melan-

melancholiæ, terrori nocturno, inſomniis turbulentis, phrenitidi, delirio, ſtultitiæ: ſomnum adferunt: deſtillationes ſiſtunt: aciem oculorum exacuunt, & reliqua eorum vitia corrigunt: Sanguinem è naribus, è pectore aut quacunque parte profluentem cohibent: ardorem faucium & linguæ reſtinguunt: dentes firmant, eoſque carie exeſos eradicant: gingivæ mala removent: Phthiſi & pleuritidi reſiſtunt: cor recreant, & ejus tremorem, palpitationem, ſyncopen levant: Venenum & peſtem depellunt: à febri liberant: ardorem ſtomachi, & oxyreuma auferunt: Symptomata ex vitriolo aſſumto relevant: dolores ventriculi, & inteſtinorum leniunt: Eorum tonitru & murmur conpeſcunt: hepar corroborant, hydropi medentur & fluorem hepaticum coërcent: lienteriam, dyſenteriam, & omne alvi profluvium reprimunt: lienem abſumunt, & ejus infractus expediunt: ſanguinem mundant, concretum diſſolvunt, & ejus integritatem tuentur: Vermes necant:

Venerem excitant : calculum comminuunt, & expellunt : Immodicum ſanguinis menſtrui fluorem ſedant: Uteri robur firmant, fœtum reficiunt, gravidis vires addunt, monſtra & abortum fieri prohibent : vulnera conſolidant: morphæam, lepram, cancrum, herpetem & omnia ulcera ſanant : Cicatrices obducunt, earum veſtigia delent, carnem excreſcentem conſumunt. Podagræ medentur: Typhones, fulmina, grandinem omnemque adverſam tempeſtatem avertunt: Dæmones & ſpectra fugant : incantamentis reſiſtunt: obſeſſos reſtituunt : ferarum incurſus inhibent : pericula fluminum declinant, & viatores à latronum inſidiis defendunt : odium inter domeſticos excitatum propulſant : Agris inſperſa fœcunditatem dant, & ab illis mures, locuſtas, erucas, & omne vermium genus arcent. Has omnes vires in corallis eſſe antiqui crediderunt. Num autem tanta medelarum miracula illis fiant, & quomodo dictis affectibus accommo-

commodata eventum præſtent, jam ordine declarabitur.

Epilepſia, Apoplexia, Vertigo, incubus, capitis imbecillitas.

Maximorum capitis affectuum, nobile remedium coralium eſſe conſtat. *Paracelſus* coralium, ait, valetudinem hominis integram tuetur, ne quis incidat in morbum comitialem, velut inſignis hujus mali antidotus. *Trallianus* coralium comitialibus alligatum cum cerebro aſini plurimum prodeſſe ſcripſit. Quanquam autem illud per ſe multum valet, tamen aliis ejuſdem facultatis medicamentis permixtum, aut diſſolutum, multò potentius redditur, veluti ſi diſſolvatur ſpiritu vitrioli antepileptico, cujus elegans deſcriptio hæc eſt: Vitriolum Hungaricum præſtantiſſimum aquâ fontana ſolvitur. Quod ſolutum eſt, diebus octo in loco tepente poſitum relinquitur, donec excrementa in imo ſubſideant. Purum à fæcibus ſecretum per filtrum mittitur, idque abſumptâ per lentum calorem

majori parte aqueæ humiditatis in loco frigido & humido in cryſtallos puriſſimas concreſcit. Hoc vitriolum ſole vel loco calido exſiccatur. Vbi exaruit, vaſi retorto luto tenaciſſimo obducto ingeſtum deſtillatur more ſolito. Profluit phlegma primùm, tùm ſpiritus, tùm oleum. Quæ omnia in Balneo novâ deſtillatione ſeparantur. Oleum deniq; quod alembicum non aſcendit, ex retortâ propellitur, & ſeparatim ſervatur. Intereà ſemina pæoniæ, viſcum quernum, flores tiliæ, cornu cervi, cranium humanum, & alia epilepſiæ conferentia dicto phlegmate perfuſa decem dies conſiſtant in loco calido. Spiritu autem coralia rubra contrita diſſolvantur. Deinde phlegma, quo medicamenta macerata ſunt, percolatum affunde vitriolo Hungarico recenti probè defæcato, ut illud reſolvat. Deſtilla in B. ad ſiccum. Iterum atque iterum cucurbitæ in rectum deſtilla ad ſiccitatem, quò corpus vitrioli penitiſſimè diſſolvatur. Tandem etiam ſuperfunde ſpiritum & oleum deſtillatione correctum.

Immitte

Immitte hæc ſimul in phialam longi colli, & aptato alembico ſpiritum ex cineribus deſtilla, qui levis & maximè penetrans eſt, & colore viridi. Doſis ſcrupulus in aqua florum tiliæ, vel pæoniæ. Coraliorum pulvis infantibus recens natis cum lacte materno ingeſtus, eos ab epilepſiâ defendere, & per omnem vitam immunes ſervare dicitur. Idque authoritate *Arnoldi de villa nova* confirmatur, qui grana decem coralii rubri infanti recens nato ante omnem alium cibum exhibita, tutum eum ab epilepſiâ reddere ait. Quod & *Camillus Leonardus* Medicus Piſaurenſis ſæpius ſe expertum eſſe teſtatur. Qui in hanc rem efficacius medicamentum deſiderat, poterit iſto compoſito uti:

♃. *Coralior. rubr. præp. ſcrup. 1.*
margarit. præp.
fæculæ pæoniæ ana ſcrup. dimid.
fiat pulvis tenuiſſimus.

Tantum valet crudus coraliorum pulvis. Multò igitur plus efficaciæ erit magiſterio, vel tincturæ, vel eſſentiæ ipſorum. *Penotus* tincturam illorum

dimidiæ drachmæ pondere epilepticis paulò ante paroxyſmum offerendam cenſet. Non autem in humano corpore tantum coralia hos effectus edunt, ſed & beſtias epilepſiâ correptas mirificè juvant. Magna certè pars remediorum eſt, quorum inſignes vires animalium brutorum indicio humano generi innotuerunt. Et quæ illis aliquando auxilio fuêre, ea homines ſibi quoq; profutura exiſtimârunt. Sic author libri de arte falconariâ refert, integras coraliorum baccas falconibus epilepſiâ affectis devoratas præſentiſſimum eſſe mali remedium. Coralium & ſuccinum ut in mari ambo naſcuntur, ita virium ſimilitudine quodamodo conveniunt. Hanc ob cauſam, operæ precium faciunt, qui illis permiſtis oleum deſtillando eliciunt hoc modo: Coralia contuſa, & cum ſuccino mixta ſimul per vas retortum deſtillantur. Liquor profluens recentibus coraliorum fragmentis additus iteratâ deſtillatione exigitur. Denique ſpiritus ab oleo ſeparatur. Hoc oleum ſuccini corallatum vocatur, mirabili vi prædi-

tum,

tum, non in epilepſiâ tantùm, ſed etjam cæteris capitis affectibus utile. Spiritus coraliorum quamvis per ſe præſtantiſſimum ſit remedium, ſi tamen artifex ulteriùs progreſſus Solem & Lunam eo diſſolvat, medicinam incomparabilis efficaciæ elaborabit. Coraliium quoque tinctura cum aquâ ipſorum permixta ſimiliter capitis morbos miris modis obtundit.

Pulvis antepilepticus Angeli Salæ.

℞. *Cranei humani*
Coralior. rubr.
Vngulæ alcis calcinat.
Margarit. ana unc. dimid.
ſem. pæoniæ excortic. unc. ij.
Camphoræ ſcrup. j.
Ol. majoranæ gut. xij.
Aq. flor. tiliæ unc. viij.

Pulveratis pulverandis cætera adjiciantur, & conſiſtant in balneo calente octo diebus digerenda. Poſteà deſtillando humiditas abſtrahatur, relicto pulvere in fundo, qui denuò teratur, & ad uſum ſervetur, in vitro probè clauſo.

Pulvis alius antepilepticus.

Coralia rubra in tenuiſſimum pulverem redacta diſſolvantur liquore, qui ex crudo non autem calcinato vitriolo deſtillavit. Humore ſeparato relicta coralia ſerva.

℞ *Coralior. hoc modo præp. unc. ij.*
C. C. uſti unc. dimid.
Camphoræ gr. vj.
Ol. ſuccini
majoranæ
lavendulæ ana gr. vj.
Ambræ gryſeæ gr. viij.

Mixta in mortario vitreo tenuiſſimè conterantur, ſummâ diligentia. Erit pulvis ſuaviſſimi odoris, qui in vitro ſervandus eſt. Hic miræ poteſtatis contra epilepſiam infantium eſſe dicitur, ſi cum aquâ conveniente offeratur.

Pulvis Cratonis contra Epilepſiam & Vertiginem.

℞ *Cinabaris nativæ unc. dimid.*
Coral. rub. præp.
Magarit. præp. ana ſcrup. ij.
Fol. auri n. xv.

Croci

Croci ſcrup.j.

Mixta redigantur in pulverem.

***Pulvis** antepilepticus, quem pro ſecreto quidam habent.*

℞. *Cinabaris antimonij*
Magiſter. Corall.
Perlar.
Cranij human. ana drachm.

Redigantur in pulverem. Doſis gr. 8. in aq. conveniente.

Epithema contra dolorem capitis à cauſa calida:

♃. *Corall. rubr. præp. drachm.j.*
Margarit. præp. ſcrup. dimid.
ſal. ſaturni ſcrup. dimid.
Aq. roſar.
ſemperv. ana unc.j.

Paralyſis, convulſio, contractio.

Coralium paralyſis & convulſionis remedium eſſe *Paracelſus* & *Penotus* teſtantur. Quod ſanè veriſimile eſt, cùm id Epileſiæ, & Apoplexiæ cæteriſque capitis morbis conferre paulò antè demonſtratum ſit. Non autem crudum id præſtat, ſed ejus eſſentia, aut tin-

ctura præcipuè quæ *ſpiritu tartari, ſalis, vitrioli, terebinthinæ, ligni ſancti* extracta ſit: aut *oleum ſuccini corallatum, aut magiſterium corallorum ſpiritu tartari diſſolutum,* quod & partes principes corroborat, & humorem noxium per ſudorem depellit. Vel oleum hoc modo paratum valebit: Accipe coraliorum minutiſſimè contritorum libras duas, ſalis gemmæ libram unam. Hæc per vas retortum deſtillatione acta oleum proferunt, cujus ſex guttulis quotidiè in aquâ conveniente ſumptis exiguo temporis ſpatio convaleſcunt, quibus membra morbo contracta ſunt.

Melancholia, mania, inſomnia turbulenta, terror nocturnus.

Coralia dum cerebro, cordi, ventriculo & hepati robur addunt, ſanguiniſque puritatem tuentur, fit ut melancholia & mania, cæterique ejus generis affectus hominem non invadant. Sed & occultâ quadam & peculiari vi pollent, adeò ut de collis puerorum ſuſpenſa, ipſos à nocturno terrore, & inſomniis turbu-

turbulentis defendant. Dantur illa præmiſſis digeſtionibus & potionibus helleboratis, vel oxymelite helleborato cum aquis ſtillatitiis ſcolopendrii, cuſcutæ, fumariæ meliſſæ, cum ſyrupo de fumaria, de epithymo, de polypodio, de pomis Regis Sabor.

PHRENITIS, DELIRIUM.

Pulvis ad phrenitidem Rondeletii.

♃. Corall. rubr. ſeſquidrach.
ſem. coriandri drach. ij.
Flor. nympææ drach. iij.
Violar.
Roſar. ana drach. ij.
ſem. lactucæ
papaveris an. drach. j.
ſantali rubri ſcrup. ij.
Fiat pulvis tenuiſſimus, quo conſpergatur pars capitis anterior.

Deſtillationes capitis.

Ob eximiam adſtringendi & ſiccandi vim, quâ prædita ſunt coralia, humores à capite in ſubjectas partes deſtil-

deſtillantes cohibere & reprimere dicuntur. Dantur in aquâ capiti dicatâ, præcipuè ſerpylli, quod in ſiſtendis & exſiccandis deſtillationibus plurimùm valet. In hoc affectu primas tenet *coraliorum tinctura, ſpiritu ligni ſancti, juniperini, querni, & buxini extracta*: Item *oleum ſuccini corallatum* ſuprà deſcriptum, & confectio ſeu *manus Chriſti corallata*: *Oleum quoque vitrioli corallatum*, quod hoc modo fit: Coraliorum & vitrioli æquum pondus deſtillando per vas retortum agitur. Spiritus primò, tùm oleum profluit, admirandæ poteſtatis, quod repetitâ deſtillatione corrigendum eſt.

Vigiliæ.

Plinius refert, coraliorum ſurculos ex vino potos, aut ſi febris ſit, ex aquâ ſomnum adferre, non aliam ob cauſam, opinor, quàm quia capitis affectus levando ſimul robur cerebro conferunt, niſi quis frigus ipſorum hujus rei cauſſam ſtatuere malit.

Emulſio ſomnifera.

℞. Corall. rub. præp. drach. j.

Sem-

Sem.papav.alb.drach.ij.
Aq.flo.nymphææ
Lactucæ an.unc.j.

Fiat ſ.a.emulſio, quæ vel extrinſecus capiti cum linteo admoveri poteſt, vel ore aſſumi.

Oculorum vitia. Viſus obſcuritas.

Narrat *Plinius*, coralliorum cinerem oculorum medicamentis miſceri: Et *Ioannes Platearius* aſſerit, illa oculorum dolores lenire, panos & obſcuritatem tollere & corruptelæ ipſorum ſubvenire, ſi in collyrio illis admoveantur. *Avicenna*: coralia abſtergunt cicatrices oculorum, & foveas earum carne implent. Quidam magiſterium coraliorum edulcatum, & omni ſalſedine liberum aquâ verbenæ diſſolvunt, idque oculis vel inſtillant, vel cum linteolo applicant, ad augendam ipſorum aciem, fluxioneſq; ſiſtendas aut abſumendas. *Serapio* coralia lacrymis & lippitudini oculorum conferre inquit.

Eſſen-

Eſſentia coraliorum ophthalmica Paracelſi.

R. *Corall. trit. unc. ij.*
Aquæ liguſtici lib. j.
ſalis gemmæ
Vitrioli albi an. unc. ij.

Digerantur calore debito per menſem. Rubram inde eſſentiam ſubtrahe, & coagula. Hæc in aqua ophthalmica diſſoluta & oculis admota defluxiones mirificè compeſcere & puſtulas diſcutere fertur.

Pulvis oculorum maculas tollens.

R. *Corall. rub. in tenuiſſimum pulverem redact.*
ſacchari candi.
Cineris lacertorum æquales partes.
fiat pulvis oculis inſpergendus.

Dentium & gingivæ affectus.

Coralia in pulverem contrita dentes firmant, & candidos reddunt, ſi illis affricentur. Quinetiam, *Avicenna* teſte: ſi cava dentium infirmorum illis impleantur, funditùs eradicantur, & corroboratur gingiva. Ulceribus quoque oris

oris, & gingivis tabeſcentibus conferunt, ſi poſtquam os elutum eſt aquâ aluminoſa, unà cùm pulvere roſarum rubrarum gingivæ aſpergantur. Præterea ſanguinem è gingivis manantem cohibent, ſi cum roſis rubris & antherâ in pulverem redactis inſpergantur, quemadmodum *Platearius* præcepit. In hunc finem varia dentitriciorum genera componuntur.

℞. Corall. rubrorum
alborum ana drach. ij.
Cineris nicotianæ
ſtipitum roris marini
C. C. uſti
Raſuræ eboris ana drach. j.
Rad. ireos.
Aluminis roch.
Maſtichis
Roſar. rubr. an. ſcrup. j.
Moſchi gr. j.
ſilicum albiſſ. combuſt. unc. dim.
Mixta redigantur in pulverem.

Quidam loco pulverum ſtylos fricandis dentibus adhibent, qui ſic parantur.

R. Co-

R. *Corall. rubr.*
alb.
Pumic. præp. an. drach. ij.
C. C. uſti præp. unc. dim.
galliæ moſchat. ſcrup. j.
moſchi
ambræ an. gr. ij.
gummi arab. in aq. roſarum
diſſoluti, & albuminis ovor. q. ſ.
Fiat maſſa, unde formentur ſtyli ob-
longi.

Ardor linguæ & faucium. Prunella.
Æſtus internus.

Sunt qui in hoc affectu coralia ſucco berberum diſſoluta cum aquæ prunellæ miſcent, & ægrotis gargarizanda præbent. Eadem in aquâ nymphææ vel acetoſæ aut ſucco ſempervivi aſſumpta ardorem quemvis internum reſtinguere dicuntur, hâc de cauſsâ febrib. ſalutaria, ut paulò pòſt oſtendetur. *Albertus Magnus* compertum eſt, inquit, coralia ſanguinis fervorem reſtinguere.

Hæmorrhagia. Sputum ſanguinis.

Non manifeſtâ tantùm vi adſtrin-
gente

gente & exſiccante, ſed etiam abdita coagulandi facultate coralia ſanguinem è naribus aut faucibus erumpentem cohibere ſtatuit *Paracelſus*. *Plinius* author eſt, ea ſanguinem rejicientibus & exſcreantibus mederi. Quidam cenſent, coralia manibus incluſa hæmorrhagiam ſiſtere. *Baſilius Valentinus* in curru triumphali antimonii ſcripſit, magiſterium antimonii cum tinctura coraliorum aſſumptum in omnibus morbis, quibus ſanguis rejectatur, eos ad miraculum levare. Album coralium, *ait Boëtius*, de collo ſuſpenſum ita ut pectus contingat, hæmorrhagiam ſiſtit, multorum experientia. Ob has vires expetuntur coralia ad *trochiſcos de terrâ ſigillata, de coralio, de charabe*, & *ad diacodium Actuarii*. Offerri autem debent ex aquis vel ſuccis ad affectum præſentem accommodatis. Quòd ſi hæmorrhagia oriatur ex partibus nutritioni dicatis, coralia præparata, vel eorum magiſterium probè edulcatum exhibeatur cum aqua plantaginis, portulacæ, equiſeti, burſæ paſtoris. Vel ut *Platearius* monet,

monet, coralia tenuiſſimè pulverata cum ſucco plantaginis ſubigantur, & inde formentur trochiſci paulatim deglutiendi. Si verò ex vitio pectoris malum exiſtat, idem auctor jubet trochiſcos concinnari ex coraliorum pulvere & tragacantho in aquâ hordei diſſoluto. Addit hos aliquantulum ore detinendos, & ubi diſſoluti ſunt, devorandos eſſe. Si quis ſanguinem è naribus manantem ſiſtere cupit, ex ejuſdem auctoris præſcripto, coraliorum pulverem cum ſucco plantaginis bombyce involutum naribus immittat.

Pilulæ ſanguinem ſiſtentes.

R. *Pulveris coralior. drachm. j.*
ſucci ſanguinariæ q. ſ.
fiant pilulæ naribus immittendæ.

Potio ad hæmorrhagiam.

R. *Syrupi coraliorum unc. j.*
Aquæ folior. querc. unc. ij.
ſucc. plantag. drachm. ij.
fiat hauſtus frigidè ſumendus.

Bene-

Benedicti Victorii Faventini potio contra ſputum ſanguinis.

℞ *ſucci portulacæ*
plantaginis an. unc. j.
Corall. rub. præp. drach. j.
Lapid. hæmatit. pulv. drach. dim.
Miſce, fiat hauſtus.

Eclegma Varandæi hæmoptoicis utile.

℞ *Boli armen.*
Terræ ſigillat.
Coralli utriusq; an. drach. dim.
ſacchari roſac. unc. dim.
cum albumine ovi agitentur, & fiat eclegma.

Vnguentum ſanguinem ſiſtens.

℞. *ol. myrtill. unc. ij.*
maſtichin. unc. j.
ſang. draconis
Cortic. thuris an. drach. j.
Boli armen.
Corall. rubr. an. drach. ij.
Cræ alb. q. ſ.
Fiat unguentum, quo frons, aut pectus illiniatur.

Epithema ſanguinem ſiſtens.

℞ *Pulv. corall. rub. drach. j.*

Bol.

Bol.armen.
ſang.dracon.ana drach. dimid.
Aq.plantag.unc.ij.
Album ovor.n.j.
F. epithema.

Phthiſis.

Coralia phthiſi reſiſtere *Paracelſus* experientiâ edoctus ait, quòd ſanguinis eruptionem cohibeant, ulcera conſolident, & deſtillationes in pectus illabentes reprimant, ſubſtantiam denique corporis inviolatam ſervent. Cum igitur ex Hippocratis decreto ſanguinis ſputo ſputum puris ſuccedat,& humore acri diu multumque ad pulmones defluente eoſque erodente phthiſis oriatur, meritò id pro remedio illius habetur, quod ipſius caſſam prohibet. Itaque monet *Paracelſus* ut coraliorum uſus à tabeſcentibus continuetur, donec urina ipſorum non amplius ſpumoſa conſpiciatur. At ſi huic tàm gravi mobo depellendo coralia haud ſufficiunt, *flores ſulphuris corallati* ſuprà deſcripti adhibeantur. Si quis autem nobilius remedium quærit, iſtos flores adjecto ſpiritu

tere-

terebinthinæ leni calori commiſſos aliquantiſper digerat,donec tinctura proveniat, quæ *balſamum ſulphuris* appellatur. At cordiale ſimul & pectorale optimum comparabis, ſi hâc via proceſſeris. Coralia contrita cum ſulphure probè calcinentur, ut ſuprà monitum eſt, & flores ſulphuris minimum ter eleventur, ut puriſſimi exiſtant.

R. *Horum coraliorum*
florum ſulphuris ana unc.iij.

Superfuſo ſpiritu terebinthinæ diligenter correcto rubeus color ſpiſſus extrahatur, qui dici meretur *balſamum ſulphuris corallatum.*

Pleuritis.

Petræus cenſet ad ſignaturam coralia pleuritidi conferre. Id adfirmat *Platearius medicus Salernitanus. Quercetanus* quoque illorum mirabiles affectus ſatis prædicare nequit, præſertim ſi talis compoſitio fiat.

R. *ſalis prunellæ drach.ij.*
pulv.florum papav.rhæad.
coralior.rubr.ana drach.j.

G *ſacchari*

ſacchari violati unc. dimid.
Redigantur in pulverem.

Doſis drachmæ duæ ex aqua papaveris rhæadis vel cardui benedicti.

Experientiâ teſte ſequens quoque emulſio multis pleuriticis profuit.

R. *Nuc. avellanarum rubr. drachm. iij.*
Aquæ papav. rhæad. unc. iij.
fiat ſ. a. emulſio
adde
Coralior. rubrorum præp. drach. j.
Mãdib. Lucii piſcis drach. dimid.
fiat potio.

Pulvis antipleuriticus.

℞. *Magiſt. corall. rubr.*
Margarit. ana ſcrup. j.
oculor. cancr.
Mãdibulæ Lucii piſc. ana ſcrup. ij.
Mixta redigantur in pulverem.

Cordis affectus. Tremor cordis. Deliquium animi. Virium directio.

Quæcunque remedia adhibentur ad cordis mutandam intemperiem, ea nec nimio æſtu incandeſcere debent aut frigore torpeſcere: verùm genuina quadam moderatione ac temperie par...

c

ti huic principi abblandiri debent: quin & putredinem arcere, recreare ſpiritus vitales, ac tenuem calorem cordis excitare, aut tueri, facilem quoque ſpirationem conciliare debent. Aut hæc auxilia talia ſint, quæ totâ vi Naturæ ſuam operam dicârunt, non à temperie profecta facultate, ſed ex abdita vi, ſenſibuſque omninò incomperta. Itaq; coralia cum tales habeant vires, meritò cæteris cordialibus aut præferuntur, aut præſtantiſſimis æquiparantur. Hanc ob cauſſam concurrunt ad plurimas compoſitiones officinis uſitatas, quales ſunt, *ſpecies pro epithemate cordis*, *ſpecies de hyacintho, de gemmis*, *diamargariton*. *Avicenna* coralium, ait, proprietate corroborat cor, quam adjuvat illuminatio, exſiccatio, & ſolidatio cum vi adſtrictoria. *Cornelius Agrippa* coralia Veneris imperio, alii Solis poteſtati ſubdita eſſe ob effectus eorum ſolares cenſent. Adverſus tremorem cordis præcipuè commendatur oleum coraliorum cum ſalè ex retorto vaſe deſtillatum, quod ſuprà deſcriptum fuit.

Suaviſſima eſt illa confectio *Cratonis* corroborans.

R. *Coralior.rubr.præp. ſcrup.j.*
Moſchi gr.ij
ol. Caryophyll.g.iiij
ſacchari albiſſ. in aqua roſarum diſſoluti unc. iij. fiant orbiculi.

Egregium cordiale hoc modo confici poteſt: Coralia contrita ſolvantur aceto ſuaveolenti, non deſtillato. Eo percolato roſæ rubræ & Caryophyllei flores perfundantur ut fiat *acetum corallatum*, quo ubi opus eſt, nares, cor & arteriæ irrigandæ ſunt, aut linteolũ illo madefactũ his locis admovendum eſt.

Tinctura cordialis precioſa.

Coraliorum pulveratorum uncia conteratur cum foliorũ auri drachmis duabus per integrum diem, ut fiat pulvis læviſſimus & tactu vix percipiendus. Hic in crucibulo vehementi calcinentur, donec colore fuſcus vel purpureus evadat. Poſtea affuſo ſpiritu ſalis eliciatur rubicunda tinctura, quàm auri potabilis vicem ſupplere quidam arbitrantur.

Pul-

Pulvis cordialis precioſus.

R, *Corall.rub.*

Margarit.ana unc.ij.

Hæc ſuper marmore lævigentur cum aquâ roſarum, vel alia conveniente,& ſiccentur. Rurſus ſuper lapide terantur, paulatim affuſo ſpiritu ſalis,quo aurum fuit ſolutum. Poſteà injectis in matracium ſpiritus vini æthereus ſuperfundatur,ut ſimul circulando aliquantiſper digerantur. Ille denique blando calore ad ſiccitatem deſtillando abſtrahendus eſt. Quod in imo manet, in pulverem redigatur.

Boëtius refert, ſe aliquando febri ardente correptum ſex guttis tincturæ coraliorum cum decocto violarum aſſumptis ita refectum fuiſſe, ut natura ipſius ſumto robore morbum facilè ſuperaverit. Ad cordis affectus offerenda ſunt coralia quomodocunque parata cum aquis cordialibus, meliſſæ, roſarum, violarum, bugloſſæ, boraginis.

Epithema cordiale Guintherii Andernaci.

R. *Coralii utriusq;.*

G 3 *ſan-*

ſantalorum omnium an ſeſquidr.
Croci ſcrup. dimid.
Caphuræ gr. iij.
Aceti unc. dim.
Aq. roſ. unc. iiij.
acetoſæ
bugloſſæ an. unc. dim.

Aliud epithema ejuſdem auctoris.

R. *Corall. rub. ſeſquidr.*
ſantal. omnium an. drach. ij.
roſ. rub.
flo. bugloſſ.
borag. an. drach. j.
Been albi & rubri an. ſeſquidr.

Hæc minutim contuſa & incluſa ſacculo ſerico, & aqua roſarum, bugloſſæ, boraginis modicè irrigata cordi admoveantur.

Venenum.

Veneni ea natura eſt, ut corpori ingeſtum, aut extrinſecus admotum ad cor nobiliſſimum viſcus penetrare properet, perniciem ejus moliens, cujus ſtatu integro corpus valet, & eo periclitante languet. Quare omnium primò corroboran-

borandum eſt, ut hoſti ſuo ſufficere poſſit. Id quod maximè coraliis poſſumus præſtare, quæ non tantum ingens cordi rubor addunt, verum etiam veneno vehementèr reſiſtunt. Quod *Orpheus* noſter pluribus pronunciavit verſibus:

Vulnera quæ fecit per acumina ſcorpio
caudæ,
Lethalesq́ notas ſerpentũ dente paratas
Coralii virtus ſacro medicamine tollit.
idem:
Illa venenatos pellunt è corpore potus.
& in fine:
Diſce quod in vino ſoleăt prodeſſe bibenti,
Quem pupugit ſerpens, vel acuto vipera
telo.

Quam ob cauſſam *Quercetanus* coraliorum tincturam inſeruit ſuæ Theriacæ diateſſaron regiæ, quæ ſic habet:

R. *Tinctura auri*
Coraliorum
omnium lapid. precioſ.
viperarum ana unc. j.
nepenthes majoris unc. ij.

Doſis eſt pilula una grani piperis magnitudine.

Paracelſus in archidoxis ſuis hoc remediū commendat.

R. *Corall.præp.ſcrup. V.*
Theriacæ unc.dimid.
Radic. lapathij mai.ad pondus omnium.
Alkool vini libr.dimid.

Stent in digeſtione octo dierum, & deſtillentur. Doſis à gr.xv. ad ſcrup.ij.

Peſtis.

Inter remedia, quæ hominem à peſte defendunt, coralia multum eminent. Ob id nonnullis compoſitis peſti reſiſtentibus immiſcentur, ut *pulveri rubeo Pannonico*, *pulveri bezoartico Nicolai*, *electuario de bolo*, *Electuario Papæ*, *confectioni de hyacintho*, *confectioni liberantis & aliis*, Quorum deſcriptiones in diſpenſatorio Auguſtano extant. Tinctura vel eſſentia coraliorum contra peſtem offertur ex aquâ theriacali, vel aceto alexiterio. Ajunt hominem à peſtilenti aëre tutum eſſe, ſi quotidiè ſalis coraliorum dimidiam drachmam in aquâ idonea ſumat. Paracelſus hanc potionem in peſte laudavit.

R, *li-*

R. *liquoris corall. ſcrup. j.*
oſſis de C.C. ſcrup. dimid.
ſpodii ſcrup. dim.
Aquæ bethonicæ q. ſ.
f. hauſtus.

Potio ſudorifera contra peſtem.

R. *Aq. theriacalis unc. j. & dim.*
ſpir. tartari correcti drach. j.
ſpir. vitrioli drach. dim.
ol. margar. vj.
Coraliorum ſcrup. j.
terebinthinæ g. v.
bacc. juniperi g. iiij.
Eſſentiæ chelidoniæ drach. dim.
Aq. radic. tuſſilag.
Eryngii an. unc. j.
flor. ſambuci
Violarum lutear. an. un. dim.
Vini rubri dulciſſimi unc. ij.

Miſceantur & fiat potio, non quidem unâ vice ſumenda, ſed pro judicio Medici, in duas vel tres partes dividenda.

Potio contra peſtem incerti authoris.

R. *liquoris Corall.*

Paracelſus in archidoxis ſuis hoc remediū commendat.

R. *Corall.præp.ſcrup. V.*
Theriacæ unc.dimid.
Radic. lapathij mai.ad pondus omnium.
Alkool vini libr.dimid.

Stent in digeſtione octo dierum, & deſtillentur. Doſis à gr.xv. ad ſcrup.ij.

Peſtis.

Inter remedia, quæ hominem à peſte defendunt, coralia multum eminent. Ob id nonnullis compoſitis peſti reſiſtentibus immiſcentur, ut *pulveri rubeo Pannonico, pulveri bezoartico Nicolai, electuario de bolo, Electuario Papæ, confectioni de hyacintho, confectioni liberantis & aliis,* Quorum deſcriptiones in diſpenſatorio Auguſtano extant. Tinctura vel eſſentia coraliorum contra peſtem offertur ex aquâ theriacali, vel aceto alexiterio. Ajunt hominem à peſtilenti aëre tutum eſſe, ſi quotidiè ſalis coraliorum dimidiam drachmam in aquâ idonea ſumat. Paracelſus hanc potionem in peſte laudavit.

R, *li-*

R.*liquoris corall.ſcrup.j.*
oſſis de C.C.ſcrup. dimid.
ſpodii ſcrup. dim.
Aquæ bethonicæ q.ſ.
f.hauſtus.

Potio ſudorifera contra peſtem.

R. *Aq.theriacalis unc.j.& dim.*
ſpir.tartari correcti drach.j.
ſpir.vitrioli drach. dim.
ol.margar.vj.
Coraliorum ſcrup.j.
terebinthinæ g. v.
bacc.juniperi g.iiij.
Eſſentiæ chelidoniæ drach.dim.
Aq.radic. tuſſilag.
Eryngii an.unc.j.
flor.ſambuci
Violarum lutear. an. un.dim.
Vini rubri dulciſſimi unc.ij.

Miſceantur & fiat potio, non quidem unâ vice ſumenda, ſed pro judicio Medici, in duas vel tres partes dividenda.

Potio contra peſtem incerti authoris.

R.*liquoris Corall.*

margarit.an.ſcrup.j.
ol.myrrh.
oſſis de C.C.an.ſcrup.dim.
unc.moſch.ſtillat.g.v.
Aq.hirundinariæ
bethonicæ an.unc.j.
Miſce, fiat potio.

Flores ſulphuris compoſiti contra peſtem.

R. *Flor.ſulph.lib.dimid.*
Corall.rub.minutiſſ.trit.ſeſqui-(lib.
Vitrioli calcinati unc.iij.
Thuris
Myrrhæ alexand.an.unc.j.
aloës ſuccocitrin.unc.j.
maſticis unc.dim.
Croci drach.j.

Omnia contrita & permiſta ſublimentur.

Rotulæ contra peſtem.

R. *Extract.angelicæ ſcrup.j.*
magiſterii corall.
margarit.an.ſcrup.dim.
ſacchari in aquâ acetoſæ diſſoluti unc.iij.
Fiant orbiculi.

Con-

Contra febrim peſtilentem nobilis medicina:

R. *olei ſuccini corallat.g.vij.*
rutæ deſtillat.g.V.
Spir.ſulphuris per campan.g.vij
Aq.Valerianæ unc.ij
Miſce, fiat hauſtus.

Cornu cervi philoſophicè præparatum contra peſtem:

R. *C.C. philoſophicè calcinanti unc.ij.*
Magiſterii corall.
Boli armeni an.drach.j.

Conterantur hæc ſuper marmore in pulverem tenuiſſimum, qui ſpiritu vitrioli paulatim irrigetur. Tandem exſiccata forma quavis figurentur, quemadmodum pharmacopœi coralia vel cornua cervi præparant. Doſis ſcrupulus dimidius in vehiculo idoneo.

Alia potio contra peſtem.

R. *Sal coralior.drach.dimid.*
Mixturæ ſimpl.drachm.j.
Aq.Valerianæ unc.ij.
Miſce.fiat hauſtus.

Febris.

Cum febris ſit calor præter naturam

ex corde per arterias in totum corpus derivatus, ejus remedium erit, quicquid contrariâ qualitate cor reficit, & ſimul ejus robur tuetur. Igitur coralia temperie frigida & maximè cordialia meritò in numero medicaminum antipyreticorum ponuntur. In primis autem *tinctura coraliorum cum nitro facta* hîc ex uſu erit. E. g. Coralia cum nitro calcinantur, & ſpiritu guajaci correcto rubicundus color elicitur, cujus drachma in aqua cichorii, centaurii minoris, cardui benedicti exhibetur.

Potio febrilem æſtum levans.

R. *Coralior. tritor. unc. ij.*
ſucci berberum libram
Spiritus vitriol. unc. ij

Quæ confuſa ſi effervelcere incipiunt, ex uno vaſe in aliud fundenda ſunt, donec fervor ceſſet. Poſteà in loco calido conſiſtant 24. horis, vel donec ſolutio ſit perfecta. Filtrentur per chartam bibulam. Hæc cum aquâ fontanâ permiſceantur ad acorem. Poteſt addi ſacchari cochlear unum & alterum,

terum, ut ſuavitas ſaporis concilietur. Cryſtalli quoque coraliorum cum nitro ſuprà deſcriptæ febribus donandis utiles ſunt.

Tartarus corallatus antipyreticus.

℞. *Corall.rubr.unc.iij*
Cohob.antimon.lib.j

Coralia tenuiſſimè trita in dicto antimonii liquore, qui à phlegmate ſit liberatus, diſſolvantur. Solutioni defæcatæ inſtilletur oleum tartari, donec præcipitatio ceſſet. Subtracto liquore pulvis ſervetur. Doſis ſcrupulus unus.

Ventriculi imbecillitas, Ardor ſtomachi, oxyreuma, & alia vitia.

Coralia inter ſtomachica remedia plurimum eminere præſtantiſſimorum autorum teſtimonio & experientiâ probatur. *Cardanus* ait: E directo ventriculi ſuſpenſus corallus, illum vehementèr confirmat. *Quintherius Andernacus* cenſet omnibus etiam decoctis ſtomachicis permiſcenda eſſe coralia, cùm peculiari proprietate ventriculi morbis conferant. *Avicenna* Coralia

inquit, omnibus morbis ſtomachi conferunt, etiam extrinſecus ejus regioni admota. Et *Galenus* experientiâ edoctus affirmat, coralium è collo ſuſpenſum usque ad os ventriculi hominem liberâſſe graviſſimo illius dolore affectum, ſed remoto coralio dolorem rediiſſe. *Avicenna*: Qui benè valens coralium de collo ſuſpenſum gerit, de dolore ſtomachi ſecurus eſt. Hanc ob cauſam collis puerorum applicatur. *Hieronymus Mercurialis* de morbis puerorum Extrinſecus, ait, utile eſt geſtare collo appenſum corallum rubrum, quem experientia comprobavit ſecreta qualitate corroborare ventriculum, ſi illum extrinſecus tangat. Unde non malè faciunt matres, quæ puerorum colla & pectora corallis ornare ſolent. Ob eximiam eorum vim quibuſdam ſtomachicis compoſitionibus inſeruntur, ut *Emplaſtro de cruſta panis*, & quæ ſequuntur.

Pulvis ventriculum roborans.

℞. *ſpec. diatrion. ſantal.*

dia-

diatragacanth.frigid.an. dr.j.
Roſarum rubrarum
ſem.coriandri præp.
Corall.rubr.præp.ana ſcrup.j.
ſem.portulacæ ſcrup.dimid.
ſacchar.roſar.tabulat.unc.ij.
Permixta redigantur in pulverē.

Morſuli contra ardorem ſtomachi, Finkij.

R. *Cretæ præp.unc.j.*
oculor.cancr.unc.dimid.
abluantur aq. borraginis & violarum.
Boli armeni ſcrup. ij.
Coral.rubr.ſcrup.ij.
Margarit.præp.ſcrup.j.
macis torrefact.ſcrup.dimid.
Cinnamom.inciſ.ſcrup.j.
ſacchari cand.in aq.roſ.diſſoluti unc.viij.Fiant morſuli.

Vnguentum ſtomachicum.

R. *Corall.rubr.præp.drach.dimid.*
ol.unc.moſchat.expreſſ.drach.j.
menth.deſtill.ſcrup.j.
maſtichis q.ſ.
Redigantur ad formam unguenti.

Dolor

Dolor ventriculi, inteſtinorum. Dolor colicus. Rugitus, tonitru, murmur ventris.

Coralia pota cum aqua contra torminum mala auxiliari *Plinius* memorat. Cui recentiores quidam aſſentiuntur, qui in ventris dolore, & rugitu ea adhibenda cenſent. *Paracelſus* tonitru, ab ipſo ſic dictum, hoc remedio curavit:

R. *Corall. rub. unc. vj.*
Cineris cumin. roman.
fabarum an. unc. iij.
Alum. præp. ad pondus omnium.
Digerantur in dimidiâ librâ alkohol vini per biduum, deinde exſiccetur.

Item R. *Corall. præp. drach. ij.*
ſpec. diacym. drach. iiij.
ſang. hirci præp. ad pond. omn.
Fiat tragea ſaccharo permixta.

Vermes inteſtinorum.

Coralia vermes necare experientia teſtatur. Ea de cauſsâ miſcentur pulveri contra vermes uſitato. Dantur in aqua graminis, vel decocto cornu cervini. Tinctura coraliorum ſpiritu vitrioli pro-

producta, vel ſpiritus vitrioli corallatus, vel butyrum corallorum hîc multum valet.

Pulvis contra vermes Iouberti.

R. *Corall.rubr.*
Corallinæ
C. C.uſt.
Raſuræ eboris
ſem.caul.
acetoſ.
portulac.
coriand.præp.ana unc.dimid.
Rat.dictamni alb.
filicis maſc.ana drach. ij.
ſem.citri drachm.ij.
ſant.drach.j.

Pulverata irrigentur aceto acerrimo & in umbra ſiccentur.

Pulvis contra vermes Quercetani.

R. *Pulveris lumbric.drach.iij.*
Rhabarb.
C.C.præp.
ſpodij.
corall.rubr.
ſem.acetoſ. ana ſcrup.j.

coriand.

coriand.præp.ſcrup.ij.
f.pulvis.

Diarrhæa, lienteria, cæliaca affectio, dyſenteria.

Omne ventris profluvium coralia compeſcunt. Quam ob cauſſam inſeruntur *trochiſcis de coralio, de terra ſigillata, de charabe, athanaſiæ magnæ*, & aliis multis. *Avicenna* hæc inteſtinorum ulcera conſolidare teſtatur. In dyſenteria præmiſſis mundificationibus & diverſionibus debitis, humore acri & erodente inhibito præbetur magiſterium & tinctura coraliorum, cum ſyrupo granatorum, myrtino, ſymphiti, cum conſerva roſarum, ſucco ribium, berberum. Efficaciſſimus eſt ſyrupus coraliorum. *Paracelſus* in omnibus conclamatis alvi profluviis præſentiſſimum dixit eſſe remedium, quod ſequitur.

R. *Flor.centaur.min.unc.j.*
Hyperic.unc.dimid.
Corall.rubr.drach.j.
ſucci papav.alb.q.ſ.
Fiat mixtura. Doſis ſcrup.4.

Pulvis

Pulvis antidyſentericus.

℞. *terræ ſigill. drach.* j.
Corall. rub. præp. drach. dim.
margarit. præp.
bol. armen. an. ſcrup. j.
C. C. ſine uſtione præp. drach. j.
Lap. Bezoar.
Smaragdi præp. an. ſcrup. dim.
Fiat pulvis.

Pulvis antidyſentericus Benedicti Faventini.

℞. *Thuris maſculi*
maſticis an. drach. ij.
bol. armen. drach. j.
Corall. rub.
C. C. uſt. an. drach. dim.
Lapid. hæmatit. ſcrup. ij.
Miſce, fiat pulvis.

Rotulæ antidyſentericæ.

℞. *Corall. rub. præp. drach.* j.
Margarit. præp. drach. dim.
ſpec. roſat. novell.
Rad. tormentill.
bol. armen.
ſmaragd. præp. an. ſcrup. dim.

ſac-

ſacchari alb.in aq. roſar.diſſolu
unc.ij.
F.rotulæ.

In dyſenteriâ jubet quidam offer pulverem coraliorum ex ovo ſorbil vel clyſterem injici ex pulvere ipſoru & aquâ plantaginis. *Galenus* in ſangu neo fluore coralium uſtum gummi pe miſtum cum aquâ frigidâ præbuit. H monendum eſt , ne quis in dyſenter utatur magiſterio coraliorum , niſi pu riſſimè loto,&acrimonia deſtituto.U enim acer& erodens ille ſapor remane ab illius uſu malum augetur , & oleu camino additur. In aliis autem affect bus non opus eſt, ut magiſterium tan induſtria edulcetur , quippe ſal ace aperiendi vim habens interdum ex u eſſe poteſt, quicquid alii nugarum de ipſius corrodente garriant.

Hepatis affectus.Fluor hepaticus.
Hydrops.

Coralia cùm vi adſtringente val ant, & abditâ poteſtate , ſicuti cordi ventriculo , ita hepati amica ſint & f miliaria, adeò robur ejus tuentur atq augen

augent, ut nullo affectu id implicari patiantur. Itaque ubi coraliorum uſu jecur firmatum eſt, neque hydrops, neque ulcus, neque fluor hepaticus, aut aliud malum irruere poteſt. Spiritus ſalis quamvis per ſe ſumptus hydropem depellat: ſi tamen coralium eo ſolvatur, vel tinctura ipſo eliciatur, medicamentum exiſtit, unde non tantùm hepar ingens robur ſumit, ſed etiam aquoſus languor tollitur. Contra imbecillitatem jecoris & fluorem hepaticum ſolet offerri coraliorum tinctura, aut ſyrupus, aut julapium ſequens.

R. *Syrupi coral.*
Aq. plantag.
roſar.
eupatorii an. unc. j.

Tragea ad affectus hepatis Quercetani.

R. *Corall. rub.*
ſpodii
ſpec. diatragacanth. an. drah. ij.
pulveris hepaticæ
ſem. acetoſ.
portulac.

ber-

*berberis an.drach.*j.
Croci martis optimè præp.drach. ii.& dimid.
*Croci ex ol.ſulph. parati ſcrup.*ij.
ſacchari roſat. q.libuerit.
Miſce fiat pulvis. Doſis drach. j.

Tragéa anthydropica Ioannis Poppi.

R. *ſal.corall.*
perlar.an.unc. dimid.
*Vnicornu veri drach.*j.
*auri diaphoret. drach.*j.
*antimonii diaphoret.drach.*ij.
*Croci drach.*j.
ol.cinnamom.
*macis an.g.*xij.
Miſce f.tragea.

De qua ſingulis diebus æger drachmam unam ſumat.

Pulvis pro epithemate hepatis,

R. *Corall.*
ſpodii
*roſ.an.drach.*j.
ſantali rubri, albi, citrini an.unc. dimid.
Camphoræ ſcrup. j.

Redi-

Redigantur in pulverem, qui cum aqua endiviæ,roſarum,acetoſæ, & modico aceti applicandus.

Splenis tumor.

Si Plinio & Dioſcoridi & Avicennæ credimus, longo coraliorum uſu lien abſumitur. Quorum authoritatem ſequutus Paracelſus illa ſplenis mala depellere pronunciavit, quod ignem maximè ſuſtineant.Omnia enim fixa, & ignibus diu repugnantia ſplenetica eſſe. Cur autem lienis tumorem diſcutiant, non aliam cauſam eſſe puto, quàm quòd humidum illius ſiccando abſorbeant,& viſcus ipſum adſtringendo roborent.

Vnguentum ad tumorem lienis Rondeletii.

℞. *Coral. rub. uſt.*
ſcoriæ ferri an. ſesquidrach.
Ol. nardini
de abſinth. an. unc. dim.
ſem. agni caſti
portulacæ
ſem. fraxini an. drach. ij.
apii

petro-

*berberis an.drach.*j.
Croci martis optimè præp.drach. *ii.& dimid.*
Croci ex ol.ſulph. parati ſcrup.ij.
ſacchari roſat. q.libuerit.
Miſce fiat pulvis.Doſis drach. j.

Tragéa anthydropica Ioannis Poppi.

R.*ſal.corall.*
perlar.an.unc. dimid.
*Vnicornu veri drach.*j.
*auri diaphoret. drach.*j.
antimonii diaphoret.drach.ij.
*Croci drach.*j.
ol.cinnamom.
macis an.g.xij.
Miſce f.tragea.

De qua ſingulis diebus æger drachmam unam ſumat.

Pulvis pro epithemate hepatis.

R.*Corall.*
ſpodii
*roſ.an.drach.*j.
ſantali rubri, albi,citrini an.unc. dimid.
*Camphoræ ſcrup.*j.

Redi-

Redigantur in pulverem , qui cum aqua endiviæ,roſarum,acetoſæ, & modico aceti applicandus.

Splenis tumor.

Si Plinio & Dioſcoridi & Avicennæ credimus , longo coraliorum uſu lien abſumitur. Quorum authoritatem ſequutus Paracelſus illa ſplenis mala depellere pronunciavit , quod ignem maximè ſuſtineant.Omnia enim fixa, & ignibus diu repugnantia ſplenetica eſſe. Cur autem lienis tumorem diſcutiant, non aliam cauſam eſſe puto, quàm quòd humidum illius ſiccando abſorbeant,& viſcus ipſum adſtringendo roborent.

Vnguentum ad tumorem lienis Rondeletii.

℞.*Coral. rub.uſt.*
ſcoriæ ferri an.ſesquidrach.
Ol. nardini
de abſinth.an.unc.dim.
ſem.agni caſti
portulacæ
ſem.fraxini an.drach.ij.
apii

petro-

petroſelini
Cumini aceto macerati ana dr.,
Ceræ q.ſ.f.Vnguentum.

Sanguinis vitia. Sanguis concretus. Cacochymia. Cachexia. Lepra.

Sanguineum colorem, & ramulos venarum inſtar diffuſos Natura prudens coraliis ideò dediſſe creditur, quod ſanguinis illa vitiis emendandis deſtinata ſunt. Id quidem dictu mirabile eſt coralia viribus contrariis prædita, ſanguinem profluentem coagulare, & eundem concretum diſſolvere poſſe. Sed hoc non abſurdum videbitur cogitanti, unam eſſe in coraliis poteſtatem: quâ ſanguinis ſtatus integer conſervatur, vel amiſſus recuperatur. Unde fit, ut effectus eorum contrarii videantur. Coralia dum id efficiunt, ſimul omnes morbos ex ſanguine immundo genitos prohibent. *A Baſilio Valentino* proditum eſt, oleum antimonii cum tincturâ coraliorum ſumptum mundare ſanguinem, & lepram, omnemque ſcabiem ſanare.

Hoc

Hoc loco coraliorum tinctura, & ſyrupus cum vino vel aquâ idoneâ præbeatur.

Pulvis cachecticus Quercetanj.

R. *Limaturæ chalybis præp. unc.* j.
Fæcul. rad. ari. drach. j. *& dimid.*
Ambræ griſeæ ſeſquidrach.
Eſſentiæ corall.
margarit. ana drach. ij.
ſuccini præpar.
Cinnamom. ana ſcrup. iiij.
ſacchari q. ſ. fiat pulvis palato gratus.

Vteri imbecillitas, ſuffocatio, Abortus. Monſtrum. Fœtus imbecillitas.

Quemadmodum coralia omnem ſanguinis eruptionem è naribus, ex ore, omne etiam alvi profluvium cohibent: ſic etiam omnem immoderatum ſanguinis menſtrui fluorem comprimunt. Quinet albam uteri fluxionem, & nullo ordine, nec certâ periodo manantem ſiſtunt, & in ſtatum naturalem reducunt. Unde etiam menſes ſuppreſſos concitare dicuntur, dum uterum &

H partes

partes principes roborant, ſanguinemque incorruptum tuentur. Eandem ob cauſſam abortus & monſtra prohibent, gravidis auxilio ſunt, fœtum uteri reficiunt atque firmant, facilem denique partum præſtant. Ea quoque in ſuffocatione ab utero *Paracelſus* commendavit. In nimio menſium fluore *Platearius præcepit ex* athanaſia, pulvere coraliorum, & ſucco plantaginis peſſum uterinum fieri: Vel pulverem illorum cum ſucco plantaginis & bombyce collo uteri inferri. *Serapio*: coralium cum cornu cervi potum in aquâ tepidâ confert fluxioni menſtruorum. *Mercurialis* de morbis mulierum contra abortum corallos rubros pulveratos in ovo ſorbili præbuit, & hoc unguento ventrem oblinirí juſſit.

R. *ol. maſticis*
myrtill. ana unc. j.
Bol. armen.
Corall. rubr. ana drach. ij.
Miſce f. unguentum.

Uteri affectibus præcipuè conducit oleum ſuccini corallatum, ſyrupus & tin-

tinctura coraliorum cum liquore cornu cervini, cum aquâ meliſſæ, artemiſiæ. In albo fluore dantur cum aq. tormentillæ, decocto guajaci & ſimilibus.

Præparatio coraliorum ad menſtruum fluorem cohibendum, Paracelſi.

℞. *Corall. rubr. unc. j.*
ol. myrtill. ſeſquiunc;
olibani unc. X.
ſalis fuſi unc. ij.
Mixta calcinentur per horas 12. igne reverberante. Abluantur aquâ plantaginis.

Pulvis contra abortum vulgaris.

℞. *Coralli utriusq; præparati*
Margarit. præp. ana ſcrup. j.
Granorum Kermes drach. j.
ſantali rubri drach. dimid.
Caryophyll. ſcrup. j.
Nucis moſchat. ſcrup. ij.
Rad. tormentill. drach. dimid.
Fol. auri n. iij.
Manus Chriſti perlatæ drach. iij.
F. pulvis.

Gonorrhœa. Mictio involuntaria.

Eâdem ratione, quâ coralia ſanguinis fluxionem ſiſtunt, gonorrhœæ, mictui ſanguinis, & permictioni involuntariæ medentur. Exhibentur autem in gonorrhœa Neapolitana cum decocto ligni ſancti, aliàs cum decocto ſantalorum, viſci querni, cuſcutæ, agrimoniæ. Hîc magnam vim habent cryſtalli coraliorum cum ſaccharo Saturni compoſitæ.

Electuarium ad permictionem involuntariam Rulandi.

♃. *Mucilaginis ſem. cydonior. unc. ij*
Myrobalan. citrin.
oſſ. dactyl.
corall. rubr. ana drach. ij
ſacchari q. ſ. F. electuarium.

Calculus. Veſica mala.

Contra veſicæ & calculorum mala, *inquit Plinius*, coralia in pulverem igne redacta & cum aqua pota auxiliantur. *Avicenna* urinę difficultati conferre ait. *Encelius* libro de re metallica compertum ſe habere ſcribit, quòd coralia rubra aduſta maximam vim frangendi

cal-

calculum habeant. Offeruntur cum aqua ſaxifragia, & ſyrupo de althæa Fernelii.

Veneris ignavia.

Coralia Venerem ſtimulare ſunt qui credant. Quamobrem id fiat, cauſſam nullam adferunt. Ajunt autem has illis vires eſſe, ſi collo aut brachio adalligata geſtentur. Quod ſi ita ſe habet, haud ſcio cur fœminis licentia permittatur coralia collò & brachiis geſtandi, cum vel ſine illis ſatis appetentes videantur. Adhæc in quibuſdam locis geſtamen illud puellarum tantùm eſt, & indicium virginitatis. Atqui ſi libidinem excitat, apud illas præteritæ virginitatis tantummodò monumentum erit, quo rei amiſſæ memoria conſervatur.

Arthritis. Podagra.

Dum coralia deſtillationes capitis ſiccando abſorbent, & adſtringendo reprimunt, præthereà etiam viſcera principalia roborant, & ſanguinem mundant, cauſſa arthritidis & podagræ nulla datur. Ergò coralia inter arthritica numerantur. Ad conſumendas arthriticas

 fluxio-

fluxiones nihil præſtantius eſſe dicitur eſſentia coraliorum cum liquore vel aceto ſuccini ſumpta, vel cum oleo ſuccini corallato. Nonnulli commendant ſpiritum vitrioli corallatum, qui ſic præparatur: Coralia contrita cum pari pondere vitrioli permiſta aperto deſtillantur igne Unde provenit ſpiritus rubicundus, cujus decem guttulæ quotidiè in aqua idonea ſumantur, ubi corpus probè purgatum fuerit. Quidam purgato corpore tincturam per complures dies podagricis offerentes, bonam illis valetudinem pollicentur. Tinctura autem illa cæteris præferenda, quæ ſpiritu ſalis, vitrioli, ligni querni, guajaci extracta eſt. Datur etiam tinctura coraliorum cum ſpiritu vitrioli permiſta.

Alexander Trallianus in arthritide diacorallium per centum dies continuos exhibuit, deinde ad recuperandas vires ægris triginta dierum inducias permiſit. Poſtea rurſus illud præbuit diebus centum continuis, & triginta dierum intermiſſionem fecit. Ultimò non

non quotidiè, ſed alternis diebus per centum & ſexaginta dies dedit. Ejus deſcriptio talis eſt:

R. *Corall. drach. ij.*
Myrrhæ unc. iij.
Caryophyll. unc. dim.
Rhapontic. unc. j.
Folii unc. dim.
Rad. pœoniæ unc. j.
Ariſtoloch. long. & rotund. unc. ij

Mixta redigantur in pulverem tenuem. Cujus ſcrupulus unus tempore matutino horis ſex ante prandium offeratur.

Symptomata ex vitriolo aſſumpto.

Si quis vitriolo incautè ſumto eroſione inteſtinorum, vomitu, ſeceſſu immoderato, linguæ craſſitie & nigredine, difficilique reſpiratione inquietatur, coraliorum duas drachmas cum vino bibat. Salubre hoc eſſe remedium à *Foreſto* proditum eſt.

Vlcera.

Ulceribus inſperſus coraliorum pulvis, ea ſanare dicitur. *Hollerius* in pudendi ulceribus præſtantiſſimum coralio-

rum cinerem eſſe ſcripſit. *Paracelſus* meminit cujusdam emplaſtri de corallis, ulceribus conferentis, ſed ejus deſcriptionem ſilentio prætermiſit. Idem auctor ait, hæc ulceribus luis venereæ ſanguine manantibus admota ſaluti eſſe. Idem ſentit *Plinius*, nimirum hæc ulcerum cava explere. Arcanum ſive tinctura coraliorum, monente Paracelſo, ſic offerri debet illis, qui ulceribus antiquis & manantibus affecti ſunt: Miſcenda eſt ſeſquiuncia tinctura decem unciis aquæ cichorii vel chamædryos. De illâ dimidiam unciam quotidiè æger bibat quinque horis ante paſtum, idque octo diebus continuetur. Vbi largo humore ex ulceribus profuſo fluor ceſſat, & dolor ſedatus eſt, ſatis bibitum eſſe intelliges.

Vulnera.

Non tantum ulcera, ſed & vulnera conſolidare coralia creduntur. *Müllerus* in miraculis Chymicis ſequentem pulverem propoſuit, cujus uſu viginti quatuor horis vulnera coaleſcere dicuntur.

R. *Co-*

R. *Corall.rubr.*
alb.
olibani
myrrhæ
ariſtoloch.rotund.
gall.parv.
baccarum lauri partes æquales.
Terantur in pulverem.

Vnguentum ad vulnera venenata.

R.*ol.carab.*
Terebinth.an.unc.j.
juniperi drach.ij.
ſem.urtic.
Rad.gentian.an.drach.ij.
ol.ſulph.vitriolati ſesquidrach.
Corall.rubr.dr.j.F.unguentum.

Cicatrices. Caro excreſcens.

Serapio coralia carnem excreſcentem auferre, cicatices abſtergere & extenuare tradidit. Idem affirmat *Plinius* & *Dioſcorides*, & *Avicenna.*

Incantamenta. Dæmones. Spectra, Obſeſſi.

Coralia incantamentis rèſiſtere, obſeſſos liberare, dæmones & ſpectra fugare poſſe, *Paracelſus* tantùm non

 jurat.

jurat. Verùm primi hujus opinionis authores fuerunt, *Zoroaſtes, Metrodorus, Orpheus*, quorum monumenta *Albertus Magnus & Paracelſus* ſcriptis ſuis inſeruerunt. Itaque *Libavius* videtur injuriam feciſſe *Paracelſo*, ſcribens illum ex anicularum circulis hanc doctrinam hauſiſſe. Quanquam autem hæc tanquam vana & ficta multi derideant, tamen vim aliquam coraliis ineſſe contra incantationes experientia teſtis eſt. Memini enim Medicum quendam magni nominis multos morbos à Veneficiis incuſſos ſequenti pulvere profligâſſe.

R. *Corall. rubr.*

alb.

Dentium hominis mortui an dr. j.

Herbæ & ſem. anthirryni dr. ij.

Hæc mixta in pulverem vertantur. Ejus particula prunis injecta fumum reddit, quem vel toto corpore, vel parte affectâ excipiant ægri. Idque ſæpiùs repetatur, ſi una vice nihil profeceris. *Paracelſus* ſequentibus remediis obſeſſos reſtitui, incantationes & malos ſpiritus prohiberi autor eſt:

R, *Co-*

R. *Corall.unc.iij.*
Viſci querni
Hyperici an.unc.iiij.
Styracis calamit.
Ladani an.ſesquidrach.
Vrinæ deſtillatæ lib.ij.

Decoquantur clauſo vaſe per diem & noctem, & deſtillentur.

Aliud.

R. *Corall.præp.drach.ix.*
Angelicæ drach.xv.
Viſci querni ſesquidrach.
F.mixtura cum aq.hyperici.

Fulmina, Typhones. Tempeſtas, Grando, Sterilitas agrorum.

Orpheus & *Metrodorus* coralia typhonibus reſiſtere, & fulmina declinare prodiderunt. *Albertus Magnus* coralium geſtatum ait tempeſtatem ſedare, & fluviorum pericula propellare. Hanc ob cauſſam Iovi olim id ſacrum fuiſſe perhibent. An autem hæc vero ſint conſentanea, ſapientes judicent. Equidem vera eſſe exiſtimo, ſi fulmina & tonitrua microcoſmi, non autem tela triſulca Iovis hîc intelligantur. Nam coralia toni-

tru microcoſmi lenire jam patet. *Zacharias à Puteo* Medicus Venetus geſtatus, inquit, corallus præcipuè cum hydrargyro & hyperico, vel ubicunque poſitus in domo manes, dæmones, fulmina, ventos fugat. *Albertum Magnum*, quòd ſcripſerit arbores coralio conſperſas pomoſiores fieri, deridendum proponit *Alardus Amſtelrodamus*, qui ſtultè, inquit, faceret qui ſuper pomiferas arbores vel herbas fabaceas coralia in pulverem redacta aſpergeret, pomorum aut fabarum copiam ſperans. Eam lucri ſpeciem ſi quis affectârit, Alberto gratias referat, qui id ſecretum poſteris reliquit. Cæterùm coralia agros fæcundos reddere, & ab illis vermes, locuſtas, erucas, mures arcere, & viatores defendere, vanum eſt & dictu incredibile, & quod nullâ probatione oſtendi poſſit.

Ap-

Appendix Addendorum

Ioannes Bodæus à Stapel

Comment. in Theophraſtum Ereſium de hiſtoria plantarum lib. 4. cap. 8. f. 419. & ſeqq.

Cvp. 2. pag. 28.

ΦΥ'εται γὰρ δενδρύφια, Corallum à Theophraſto deſcribi putat doctiſſimus Robertus Conſtantinus. Locum hunc Theophraſti primum examinabimus, deinde ad corallum ab ipſo deſcribatur indagabimus. Græci auctoris mentem expreſſit Plin. lib.13. cap. ultimo. *Et in alto* (mari) *quaſdam arbuſculas colore bubuli cornus ramoſas, & cacuminibus rubentes: cum tractarentur, viridi modo fragiles, in igne autem ut ferrum inardeſcentes, reſtinctis colore ſuo redeunte.* Cornu bovini vel bubuli color nemini ignotus; talis non eſt corallo color. *Cacuminibus*, inquit, Plinius, rubentes. Græcus codex corruptus, καὶ ἀπ' ἄκρυ πορεί. Scribe, τὰ ἀπ' ἄκρυ ἐρυθρά, quomodo etiam legit Theodorus.

dorus. Utrum coralli extremitates tantum rubeſcant, noruntilli, qui vel coralli ramulos conſpexerunt. *Cum tractantur viridi modo fragiles.* Scribo ex antiquo codice, *vitri modo fragiles*. Doctiſſ. Conſtantinus αὐτὰ συγκλώη ſcribit συγκρούη. Proprius ad vulgatam lectionem accedit συγκλονῆ. Συγκλονέω idem quod συκρύω, concutio, quatio, valide commoveo. Dum ait Plinius tractantur; intellige durius tractantur. Pauca tam fragilia, ut nullum ferant tactum. *In igne autem ut ferrum inardeſcentes*; in aliis exardeſcentes; quod imitatus eſt Theodorus. *Ferrum*, inquit Scaliger, *potius igneſcit & candet, quam ardet.* Fateor, ſed habet Plinii auctoritatem Gaza. Male in Aldino & Baſilienſi ſcriptum eſt πῦς, ſcribe πυρὶ vel εἰς πῦρ. *Reſtinctis colore ſuo redeunte* Theodorus, *reſtinctas tamen tranquillari, ac eundem colorem ſervare.* Rectius, ut monet Scaliger, *deponere ignem* dixiſſet. Scribe αὐτὰ γενόμενα, γίνεσθαι, ut ante nos docuit Conſtantinus. Nunc videamus an corallum hic deſcribat Theophraſtus.

Non

Non tantum nobis hæc opinio ob cauſas jam allatas improbatur, ſed etiam, quod Græcis optime cognitum corallum, ſaltem Theophraſti ævo. Nam lib. de lapides, ſatis luculenter deſcribit, ejus hiſtoriam Græcis antiquis κουράλιον dicitur, uti Theophraſto loco citato. Dioniſius libr. de orb. ſitu.

Πάντῃ γὰρ λίθος ἐστὶν ἐρυθροῦ κουραλίου

Paſſim autem lapis eſt rubri curalii.

Antiqui Latini curalium dixerunt. Ovidius,

Sic & curalium, quo primum contigit auras.

Recentiores Græci κοράλλιον dixerunt. Dioſcorides lib. 5. cap. 139. περὶ κοραλλίου. τὸ δὲ κοράλλιον. Heſychius, κοράλλιον λίθος θαλάσσιος ἐρυθραῖος. *Corallium lapis marinus ruber.*

Avienus

—— Fulvo tamen invenere corallo
Quærere vivendi commercia.

Apud eundem Heſychium etiam per ω μέγα ſcribi κωράλλιον reperio. κωράλλιον· παιδάριον. κόριον. Κωραλλεῖς οἱ ἀναλέγοντες τὸ κουράλιον παρὰ Σικελίοις. *Corallium puella,*

puella. coralleis qui apud Siculos corallum legunt. Recepta jam ſententia, κοράλλιον vel κουράλιον dici ἀπὸ τῆς κουρᾶς, ὅτι ἐν ἁλὶ κουρεῖται, *à tonſura, & præſectione, quod in mari veluti tondeatur, ac ferramento præcidatur.* Hujus etymi inventor Plinius lib. 32. cap. 2. *Itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcîdi. Hac de cauſa curalium vocitatum interpretantur.* Ergo ἐκ τοῦ κείρεσθαι ἐν τῇ ἁλί. Experientia conſtat urinando expiſcari ſolitos, non ſecus ac ſupra ſpongias & fucos eximi diximus. Sed hæc interpretatio non convenit, voci κοραλλίν, ut recentiores appellarunt Græci. magis arridet Euſtachii etymon, qui ad verſum Dionyſii ſupra citatum, ex ſanguine Gorgonis natum docet & corallium, quaſi κόρης ἁλὸς, pupilla maris dici. τὸ δὲ κουράλιον ἐκ τοῦ Γοργόνος αἵματος ἀποστάξαι μυθεύεται, ἀφ' ἧς οἷα κόρης οὔσης, ἡ κλῆσις τῷ λίθῳ ἐνεχάραχθη. *Curalium ex ſanguine Gorgonis diſtillare fabulantur, unde quaſi pupilla exiſtens, nomen curallii impoſitum.* Apud Theocrytum eidyl. 6. κώρη Dorice per ω μέγα, pro κόρη legitur.

Καὶ

Καὶ καλὰ μὲν τὰ γένεια, καλὰ δ' ἔμιν ἁ μία κώρα.

Et pulchra mihi quidem barba, pulchra verò hæc una pupula.

Et ideo, ut notat Heſychius, ab aliquibus κωράλλιον per ω mangnum ſcribitur. Sed quid impedit dicamus nomen impoſitum, ἀπὸ τοῦ κορεῖν, καὶ τὸ ἅλος, quod ſit ornamentum & pulchritudo maris. De Corallii nominis etymo hæc clariſſimus tradit Salmaſius *Curalium ille* (Plinius) *hoc eſt*, κουράλιον ἀπὸ τῆς κουρᾶς *quod ferramento præcidatur, ac veluti tondeatur in mari; quæ interpretatio nullo modo poſſit convenire voci*, κοράλλιον, *ut recentiores id appellarunt*: κοράλλιον & κουράλιον *Græci vocant parvam* κόρην. *Pupæ maximè, & imagiunculæ quibus ludit puellaris ætas, ita vocantur.* Heſychius δαγὺς, κουράλλιον νύμφη λευκόκηρος. Κουράλια *quoque dicuntur Luciano, ut olim obſervavimus. Dion Chryſoſtom. in Rhadiaco*, κόρας ὁμοίως, δίδοτε τοὺς ἀνδριάντας, ὥσπερ οἱ τὰς κόρας ταύτας ὠνούμενοι ταῖς παισίν. Heſychius γλάγια κουράλια; *vitioſe, pro* γίλγια (*apud Phavorinum eadem inveni-*

tur

*tur lectio quæ in vulgatis Heſychii codi-
cibus.* δὲ γκάγκα mendum, *corrige & Pha-
varini codicẽ) Idẽ alio loco;* γέλγια, πίνη, σπάθαι, κυράλια *(apud Heſychium & Phavari-
num* κυλάρια *legitur; antiquum videtur eſ-
ſe mendum) Græci propriè* γέλγη *vocant
minutas merces, omne genus, quas*
παντοπῶλαι *circumferunt.* Κυράλλιον *igitur
&* κοράλλιον *idem. Parva nempe puella.
Nec alia ratione moti recentiores, quod
veteribus erat* κυράλιον *dixere* κοράλλιον*.
Nam* κύρη *&* κόρη *idem. Grammatici*
τὸ δὲ κυράλιον τὸ τ̃ γοργόνος αἵματος ἀποστάξαι μυθεύεται, ἀφ᾽ ἧς οἷα κόρης ὕσης, ἡ κλῆσις πεπλάττω ἐνεκάθισεν. Corallium etiam Gorgian vocatum lego. Plinius cap. ſecundo. *Curalium alias dicunt. Nam Metrodotus gorgian nominat.* Cur gorgian vocet, ex Euſtachii loco jam bis citato, cognoſcere licet. Plinio gorgonia dicitur lib. 37. cap. 10. *a Gorgonia nihil aliud eſt quam curalium. Nominis cauſa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit maria. Fulminibus & Typhoni reſiſtere affirmant.* Antiquus codex. *nominis*

a *Vid. Ioh. Bauhin hiſtor plant. lib. 39. c. 33.*

minis cauſa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit marina, fulminibus & Typhoni reſiſtere affirmant. Hunc locum emendavit Salmaſius in hunc ſenſum. *Nominis cauſa, quod in duriciem lapidis mutatur è molli marina.* Gorgonia inquit, ideo ſic vocatur, quod è molli marina dura fit, & lapidea extra mare poſita. Dioſcorides ἐξ ἐναλίυ μαλακῦ ἔξαλον γενόμενον ἀπολιθῦται. Plinii codicem corruptum ex eo probatur, quod mare illud, in quo corallium generatur, ſemper eſſet molle & placatum; quod falſum eſt. Nec, ut Plinius ait, Gorgonia dicitur, quod è molli marina dura fit & lapidea, ſed quod ex ſtillis Gorgonis ſanguinis naſcatur, ut refert Euſtachius. Plinius autem Gorgonias appellari tradit, quod è molli in duram convertantur ſubſtantiam, quod Gorgonas Poëtæ in lapides verſas fingant. Ovid. lib. 5. Metamorphoſ.

Hi tamen ex merito pœnas ſubiere, ſed unus
Miles erat Perſei, pro quo, dum pugnat Aconſeus,

Gor-

Gorgone conſpecta ſaxo concrevit
oborto.
Quem ratus Aſtiages etiam dum
vivere, longo
Enſe ferit : ſonit tinnitibus enſis
acutis.
Dum ſtupet Aſtiages naturam tra-
xit eandem
Marmoreoque manet vultus mi-
rantis in ore.

Reliqua apud ipſum vide Poëtam. Corallium Dioſc. lib.5.c.139. deſcribit: τὸ δὲ κοράλλιον, ὅπερ ἔνιοι λιθόδενδρον ἐκάλεσαν. δοκεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον, πῃροποιεῖσθαι δὲ ὅταν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἑλκυσθῇ, ἔξαλον γινόμενον, καὶ βαπτόμενον ὥσπερ ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος. εὑρίσκεται δὲ πλεῖστον ἐν τῷ κατὰ Συρακούσας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Παχύνῳ. ἄριστον δέ ἐστι τὸ πυῤῥὸν τῇ χρόᾳ καὶ ἐμφερὲς αὐθελικῷ χρώματι, ἢ σάνδυκι κατακορεῖ, εὔτριβές τε ἀσαντῶς, καὶ ὁμαλὸν δι᾽ ὅλης τῆς συγκρίσεως, ἔχει δὲ ὀσμὴν. (vetus addit, γαυδικὴν) βρυώδη καὶ φυκίοις ἐμφερῆ ἔχον. πρὸς δὲ τούτοις πολύοζον καὶ κινναμωμίζον τρόπῳ τῶν θαμνίσκων. τὸ δὲ λιθῶδες τῇ συγκρίσει καὶ τῇ χρόᾳ ψωρὸν, σεσηραγγωμένον τε καὶ χαῦνον, φαῦλον εἰκτέον εἶναι. Hæc in hunc ſenſum vertit Ruellius. *Corallium quod*
aliqui

liqui lithodendrum appellarunt, marinum eſſe fruticem conſtat, qui alto extractus, duratur ſtatim atque emergit, tanquam offuſo aëre protinus concreſcit. Plurimum invenitur ad Syracuſas, in promontorio, cui pachyno nomen eſt laudatiſſimum rubens, colore antherici, aut ſandicis ſaturata, nec ſecus terenti facile cedens, æquabili uſquequaque concremento, rurſus algæ aut fuci marini odore, quam ramoſiſſimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiem coit, ſcrupuloſum, inane, & lacunoſum vitioſum exiſtimatur. De Corallio hæc Plinius lib. 32. cap. 2. *Quantum apud nos Indicis margaritis pretium eſt, de quibus ſuo loco ſatis diximus, tantum apud Indos in curalio. Namque iſta perſvaſione gentium conſtant. Gignitur quidem & in rubro mari, ſed nigrius. Item & in Perſico, vocatur jace, Laudatiſſimum in Gallico ſinu circa ſtœchadas inſulas, & in ſiculo circa Heliam ac Drepanum. Naſcitur & apud Graviſcas, & ante Neapolim Campaniæ: maximeque rubens, ſed molle, & ideo viliſſimum*

liſſimum Erythnis. Forma eſt ei fructicis, calor viridis. Bacca ejus candidæ, ſub aqua ac molles: exempta confeſtian durantur, ac rubeſcunt, quaſi corna ſativa ſpecie, atque magnitudine. Ajunt tactu protinus lapideſcere ſi vivat, itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcîdi. Hac de cauſa curalium vocitatum interpretantur. Probatiſſimum quam maxime rubens, & quam ramoſiſſimum, nec ſcabroſum aut lapideum, vel rurſus inane aut concavum. Auctoritas baccarum ejus non minus Indorum (Iudæorũ male Baſil.cod.) viris quoque pretioſa eſt, quam fœminis noſtris uncones Indici Auſpices eorum vateſque inprimis religioſum id geſtamen amoliendis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Priuſquam hoc innoteſceret, Galli gladios, ſcuta, galeas adornabant eo; nunc tanta penuria eſt vendibili merce, ut perquam raro cernatur in orbe ſuo. Hæc Plinius. Nunc quæ & in Plinii & Dioſcoridis verbis obſervanda videamus. Apud Indos in magno pretio & æſtimatione eſſe, ait Plinius. Scribe, *tantum apud Indos curalio*, deleta impro-

nproba voce *in*. Dioſcorides λιθόδενδρον
b aliquibus vocatum ſcribit ; credo
uod ſubſtantia ſit lapidea , ramuſcu-
oſque ac radices inſtar arboris vel fru-
icis habeat. Verba hæc Dioſcoridis,
ικεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον , *uſque ad* ἡμῖν
έρος, corrupta eſſe inter auctores con-
enit. Duas voces deeſſe putat Doct.
anus Cornarius , ut ſit legendum,
ικεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον. σκῤῥοποιεῖσθαι δὲ
ἂν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἑλκηθῇ (ἑλκυσθῇ) ἔξαλον γενόμενον,
βαπτόμενον ἤγουν πηγνύμενον ὥσπερ ὕδατι σίδηρος
πὸ τοῦ περικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος. Quæ ſic con-
ertit, *Marinam plantam eſſe conſtat,*
uæ quidem alto mari exempta, & extra
are poſita , ut quæ à circumfuſo nobis
ère , velut ferrum ab aqua tingitur , ſi-
ve compingitur. Hujus emendationis
ccaſionem non dubito dediſſe vo-
em , βαπτόμενον, quæ à Ruellio omiſſa
ſt. Βάπτειν autem *tingere*, *immergere*
gnificat ; unde ſuſpicatus eſt doctiſſi-
nus Cornarius hunc eſſe verborum
ioſcoridis ſenſum : Quemadmodum
errum candens , vel igni emollitum ,
qua temperatum , merſumve ſtatim
dure-

dureſcit & ſolidatur. Ita ut corallium in aquis molle, mari exemptum, quam primum ab offuſo ſive ambiente aêre tactum eſt, durari & concreſcere. Hæc lectio quæ nulla veterum auctoritate confirmata eſt, non probatur Saraceno, cujus ſententiam cur improbem, cauſam habeo nullam. Idem Saracenus probabili ductus conjectura, tum & vetuſtum Dioſcoridis interpretem imitatus, pro βαπτόμενον legere mavult λιθούμενον, ſeu πηξύμενον, ut hic ſit ſenſus. *Marinam eſſe plantam conſtat. Quæ quidem alto mari exempta, duratur ſtatim atque emergit, quaſi à circumfuſo nobis aêre lapideſcat, concreſcatve.* Et hæc quidem lectio habet auctorem Oribaſium. Sic enim vertit interpretes. *Marina eſſe planta videtur, quæ profundo extracta mari duratur, tanquam offuſo nobis aêre concreſcat.* Hac de cauſa quod ſub aquis molle ſit, extractum lapideſcat, non omnino lapidem eſſe ait Theophraſtus, ſed ὥσπερ λίθος. Verba Theophraſti habentur in libello de lapidibus τὸ γὰρ κουράλιον, καὶ γὰρ τοῦτο ὥσπερ λίθος,

θος, τῆ χροιᾷ μὲν ἐρυθρὸν περιφερὲς δ' ὡς αὖ ῥίζα. *Curalium enim: nam hoc veluti lapis eſt, colore quidem rubrum eſt, teres autem tanquam radix.* Satis apertè Ovidius lib. 5. Metamorph. cecinit curalium dum in aquis eſt, molle eſſe; mox ubi aëris ſentit afflatum, dureſcere.

Nunc quoq; curaliis eadem natura remanſit,
Duritiem capto capiant ut ab aëre, quodve
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum:

Rurſum lib. 15.

Sic & curalium quo primum contigit auras
Tempore dureſcit, mollis fuit herba ſub undis.

Eadem Solini ſententia c. 2. *Liguſticum mare frutices procreat, qui quantiſper fuerunt in aquarum profundis fluxi ſunt, tactu quoq; carnulento: deinde ubi in ſublime attolluntur, naturalibus ſaxis derogati lapides fiunt: nec qualitas illis tantum, ſed & [illegible]ur. Derogatos naturalibus ſaxis lapides vocat, genitali vel natali ſolo*

detractos & exemptos. Naturalia ſaxa vocat, ſaxo in fundo maris, ſub quibus, aut inter quæ naſcitur curalium. Naturalis humor, genitalis materia eidem Solino eodem cap. *Quod ſi naturalis humor hæſerit, decimus à conceptu dies dolore gravidas admonebit.* *Laudatiſſimum* inquit eſſe Plinius, *in Gallico ſinu circa Stœchades inſulas, & in Siculo circa Heliam ac Drepanum. Naſci & ait apud Graviſcas & ante Neapolim* Campaniæ. Dioſcorides plurimum inveniri ait in Promontorio Syracuſis imminente, cui Pachino nomen eſt. In Toletano exemplari habetur, *in Siculo circa culias & Drepanum*. Vulgata præſtat lectio. vide cap. 5. lib. 3. ubi Siciliæ oppidum Heliam dicit. Eodem libro cap. 8. ait Drepanum eſſe Siciliæ promontorium. Eodem & capite Pachynum, ejuſdem inſulæ promantorium ſcribit. Antiquus noſter eodẽ corruptus admodum, in eo ſcriptum eſt, *in Gallico ſinu, circa Orchadas inſulas.* Orchades inſulæ Scotiæ vicinæ, Galliæ Stœchades. Probatiſſimum corallium Dioſcorides inquit. τὸ πυῤῥὸν τῇ χρόᾳ καὶ ἐμφερὲς εὐθρ-

αἰθερικῷ χρώματι, ἢ σάνδυκι κατακορεῖ. Doctiſſimus Cornarius. ἀντὶ αἰθερικῷ, ſcribit σανδαράχῃ. Placet hæc conjectura Saraceno, idque quod Serapio ita legit. Rubentem enim, ſive è puniceo rubeſcentem colorē exprimere voluit Dioſcorides, qualis nuſquam in aſphodeli flore conſpicitur, quem αἰθερικὸν vocat, quique è contrario candidus. Cogitavi quandoque utrum vulgata lectio non poſſit ſervari, ac vox αἰθερικῷ, quæ & apud Oribaſium reperitur, non poſſit intelligi de candido corallo; præſertim cum apud Syracuſas ſive Siciliam corallum reperiatur nivei coloris, quod non, ut rubrum, compactum ponderoſum ſit; ſed levius ac rarius, ac ſpongiarum modo inane. Attamen, quia recepta jam eſt opinio, rubrosum longe magis refrigerare, ac proinde eo uti. Medicos, ubi majore refrigeratione opus eſt; facile in animum induxi, albi coralli colorem, aſphodeli floris colori comparari à Dioſcoride: Quippe non ſit veriſimile, Dioſcoridem candidum non vidiſſe corallum, cum in eodem reperiatur Pelago. De Coralli

 colore

puella. coralleis qui apud Siculos corallum legunt. Recepta jam ſententia, κοράλλιον vel κουράλλιον dici ἀπὸ τοῦ κουρᾶς, ὅτι ἐν ἁλὶ κουρεῦται, *à tonſura, & præſectione, quod in mari veluti tondeatur, ac ferramento præcidatur.* Hujus etymi inventor Plinius lib. 32. cap. 2. *Itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcîdi. Hac de cauſa curalium vocitatum interpretantur.* Ergo ἐκ τοῦ κείρεσθαι ἐν τῇ ἁλί. Experientia conſtat urinando expiſcari ſolitos, non ſecus ac ſupra ſpongias & fucos eximi diximus. Sed hæc interpretatio non convenit, voci κοραλλίου, ut recentiores appellarunt Græci. magis arridet Euſtachii etymon, qui ad verſum Dionyſii ſupra citatum, ex ſanguine Gorgonis natum docet & corallium, quaſi κόρεις ἁλὸς, pupilla maris dici. τὸ δὲ κουράλιον ἐκ τοῦ Γοργόνος αἵματος ἀποστάξαι μυθεύεται, ἀφ' ἧς οἷα κόρης οὔσης, ἡ κλῆσις τῷ λίθῳ ἐνεχώθησεν. *Curalium ex ſanguine Gorgonis diſtillare fabulantur, unde quaſi pupilla exiſtens, nomen curallii impoſitum.* Apud Theocrytum eidyl. 6. κώρη Dorice per ω μέγα, pro κόρη legitur.

Καὶ

Καὶ καλὰ μὲν τὰ γένεια καλὰ δ' ἔμιν ἁ μία κώρα

Et pulchra mihi quidem barba, pulchra verò hæc una pupula.

Et idco, ut notat Heſychius, ab aliquibus κωράλλιον per ω mangnum ſcribitur. Sed quid impedit dicamus nomen impoſitum, ἀπὸ τοῦ κορεῖν, καὶ τῆς ἁλὸς, quod ſit ornamentum & pulchritudo maris. De Corallii nominis etymo hæc clariſſimus tradit Salmaſius *Curalium ille* (Plinius) *hoc eſt*, κουράλιον ἀπὸ τοῦ κουρᾶς *quod ferramento præcidatur*, *ac veluti tondeatur in mari*; *quæ interpretatio nullo modo poſſit convenire voci*, κοράλλιον, *ut recentiores id appellarunt* : κοράλλιον *&* κουράλιον *Græci vocant parvam* κόρην. *Pupæ maximè*, *& imaginunculæ quibus ludit puellaris ætas*, *ita vocantur*. Heſychius δαγὺς, κουράλλιον νύμφη λευκόκηρος. Κουράλια *quoque dicuntur Luciano*, *ut olim obſervavimus*. *Dion Chryſoſtom. in Rhadiaco*, κόρην ὁμοίως, δίδοτε τοὺς ἀνδριάντας, ὥσπερ οἱ τὰς κόρας ταύτας ἀνύμφοι ταῖς παισίν. Heſychius γλάγια κουράλλια; *vitioſe*, *pro* γίλγια (*apud Phavorinum eadem invenitur*

tur lectio quæ in vulgatis Heſychii codicibus. δ' γιάγια mendum, *corrige & Phavarini codicē) Idē alio loco;* γέλγια, πτίνη, σπάθαι, κυράλια *(apud Heſychium & Phavarinum* κυλάρια *legitur; antiquum videtur eſſe mendum) Græci propriè* γέλγη *vocant minutas merces, omne genus, quas* παντοπῶλαι *circumferunt.* Κυράλιον *igitur &* κοράλιον *idem Parva nempe puella. Nec alia ratione moti recentiores, quod veteribus erat* κυράλιον *dixere* κοράλιον. *Nam* κύρη *&* κόρη *idem. Grammatici,* τὸ δὲ κυράλιον τὸ τῆς Γοργόνος αἵματος ἀποστάξαι μυθεύεται, ἀφ' ἧς οἷα κόρης οὔσης, ἡ κλῆσις τῷ λίτῳ ἐνεκάθισεν. Corallium etiam Gorgian vocatum lego. Plinius cap. ſecundo. *Curalium alias dicunt. Nam Metrodotus gorgian nominat.* Cur gorgian vocet, ex Euſtachii loco jam bis citato, cognoſcere licet. Plinio gorgonia dicitur lib. 37. cap. 10. *a Gorgonia nihil aliud eſt quam curalium. Nominis cauſa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit maria. Fulminibus & Typhoni reſiſtere affirmant.* Antiquus codex. *nominis*

a Vid. Ioh. Bauhin hiſtor plant lib. 39. c. 33.

minis cauſa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit marina, fulminibus & Typhoni reſiſtere affirmant. Hunc locum emendavit Salmaſius in hunc ſenſum. *Nominis cauſa, quod in duriciem lapidis mutatur è molli marina.* Gorgonia inquit, ideo ſic vocatur, quod è molli marina dura fit, & lapidea extra mare poſita. Dioſcorides ἐξ ἐναλίου μαλακοῦ ἔξαλον γινόμενον ἀπολιθοῦται. Plinii codicem corruptum ex eo probatur, quod mare illud, in quo corallium generatur, ſemper eſſet molle & placatum; quod falſum eſt. Nec, ut Plinius ait, Gorgonia dicitur, quod è molli marina dura fit & lapidea, ſed quod ex ſtillis Gorgonis ſanguinis naſcatur, ut refert Euſtachius. Plinius autem Gorgonias appellari tradit, quod è molli in duram convertantur ſubſtantiam, quod Gorgonas Poëtæ in lapides verſas fingant. Ovid. lib. 5. Metamorphoſ.

Hi tamen ex merito pœnas ſubiere, ſed unus
Miles erat Perſei, pro quo, dum pugnat Aconſeus,

Gor-

Gorgone conſpecta ſaxo concrevit
oborto.
Quem ratus Aſtiages etiam dum
vivere, longo
Enſe ferit : ſonit tinnitibus enſis
acutis.
Dum ſtupet Aſtiages naturam tra-
xit eandem
Marmoreoque manet vultus mi-
rantis in ore.

Reliqua apud ipſum vide Poëtam. Corallium Dioſc. lib. 5. c. 139. deſcribit: τὸ δὲ κοράλλιον, ὅπερ ἔνιοι λιθόδενδρον ἐκάλεσαν, δοκεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον, πωροποιεῖσθαι δὲ ὅταν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἑλκυσθῇ, ἔξαλον γινόμενον, καὶ βαπτόμενον ὥσπερ ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος. εὑρίσκεται δὲ πλεῖστον ἐν τῷ κατὰ Συρακούσας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Παχύνῳ. ἄριστον δέ ἐστι τὸ πυῤῥὸν τῇ χρόᾳ καὶ ἐμφερὲς αὐθελκῷ χρώματι, ἢ σάνδυκι κατακορεῖ, εὐτριβές τε ἀσαντὸς, καὶ ὁμαλὸν δι' ὅλης τῆς συγκρίσεως, ἔτι δὲ ὀσμὴν. (vetus addit, γνωδικὴν) βρυώδη καὶ φυκίοις ἐμφερῆ ἔχον. πρὸς δὲ τούτοις πολύοζον καὶ κινναμωμίζον τῷ τόπῳ τῶν θαμνίσκων. τὸ δὲ λιθῶδες τῇ συγκρίσει καὶ τῇ χρόᾳ ψωρὸν, σηραγγωμένον τε καὶ χαῦνον, φαῦλον εἰκτέον εἶναι. Hæc in hunc ſenſum vertit Ruellius. *Corallium quod*
aliqui

aliqui lithodendrum appellarunt, marinum eſſe fruticem conſtat, qui alto extractus, duratur ſtatim atque emergit, tanquam offuſo aëre protinus concreſcit. Plurimum invenitur ad Syracuſas, in promontorio, cui pachyno nomen eſt laudatiſſimum rubens, colore antherici, aut ſandicis ſaturata, nec ſecus terenti facile cedens, æquabili uſquequaque concremento, rurſus algæ aut fuci marini odore, quam ramoſiſſimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiem coit, ſcrupuloſum, inane, & lacunoſum vitioſum exiſtimatur.
De Corallio hæc Plinius lib. 32. cap. 2.
Quantum apud nos Indicis margaritis pretium eſt, de quibus ſuo loco ſatis diximus, tantum apud Indos in curalio. Namque iſta perſvaſione gentium conſtant. Gignitur quidem & in rubro mari, ſed nigrius. Item & in Perſico, vocatur jace, Laudatiſſimum in Gallico ſinu circa ſtœchadas inſulas, & in ſiculo circa Heliam ac Drepanum. Naſcitur & apud Graviſcas, & ante Neapolim Campaniæ: maximeque rubens, ſed molle, & ideo viliſſimum

liſſimum Erythnis. Forma eſt ei fruticis, calor viridis. Baccæ ejus candidæ, ſub aquæ ac molles: exemptæ confeſtian durantur, ac rubeſcunt, quaſi corna ſativa ſpecie, atque magnitudine. Ajunt tactu protinus lapideſcere ſi vivat, itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcîdi. Hac de cauſa curalium vocitatum interpretantur. Probatiſſimum quam maxime rubens, & quam ramoſiſſimum, nec ſcabroſum aut lapideum, vel rurſus inane aut concavum. Auctoritas baccarum ejus non minus Indorum (Iudæorũ male Baſil.cod.) viris quoque pretioſa eſt, quam fœminis noſtris uncones Indici. Auſpices eorum vateſque inprimis religioſum id geſtamen amoliendis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Priuſquam hoc innoteſceret, Galli gladios, ſcuta, galeas adornabant eo; nunc tanta penuria eſt vendibili merce, ut perquam raro cernatur in orbe ſuo. Hæc Plinius. Nunc quæ & in Plinii & Dioſcoridis verbis obſervanda videamus. Apud Indos in magno pretio & æſtimatione eſſe, ait Plinius. Scribe, *tantum apud Indos curalio*, deleta impro-

nproba voce *in*. Dioſcorides λιθόδενδρον
b aliquibus vocatum ſcribit; credo
quod ſubſtantia ſit lapidea, ramuſcu-
loſque ac radices inſtar arboris vel fru-
ticis habeat. Verba hæc Dioſcoridis,
ικεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον, *uſque ad* ἡμῖν
ἀέρος, corrupta eſſe inter auctores con-
venit. Duas voces deeſſe putat Doct.
lanus Cornarius, ut ſit legendum,
ικεῖ μὲν εἶναι φυτὸν ἐνάλιον. στερροποιεῖσθαι δὲ
ὰν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἑλκηθῇ (ἑλκυσθῇ) ἔξαλον γινόμενον,
βαπτόμενον ἤτοι πηγνύμενον ὥσπερ ὕδατι σίδηρος
ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου ἡμῖν ἀέρος. Quæ ſic con-
vertit, *Marinam plantam eſſe conſtat,*
quæ quidem alto mari exempta, & extra
mare poſita, ut quæ à circumfuſo nobis
aëre, velut ferrum ab aqua tingitur, ſi-
ve compingitur. Hujus emendationis
occaſionem non dubito dediſſe vo-
cem, βαπτόμενον, quæ à Ruellio omiſſa
eſt. Βάπτειν autem *tingere, immergere*
ſignificat; unde ſuſpicatus eſt doctiſſi-
mus Cornarius hunc eſſe verborum
Dioſcoridis ſenſum: Quemadmodum
ferrum candens, vel igni emollitum,
aqua temperatum, merſumve ſtatim
dure-

dureſcit & ſolidatur. Ita ut corallium in aquis molle, mari exemptum, quam primum ab offuſo ſive ambiente aêre tactum eſt, durari & concreſcere. Hæc lectio quæ nulla veterum auctoritate confirmata eſt, non probatur Saraceno, cujus ſententiam cur improbem, cauſam habeo nullam. Idem Saracenus probabili ductus conjectura, tum & vetuſtum Dioſcoridis interpretem imitatus, pro βαπτόμενον legere mavult λιθούμενον, ſeu πηγνύμενον, ut hic ſit ſenſus. *Marinam eſſe plantam conſtat. Quæ quidem alto mari exempta, duratur ſtatim atque emergit, quaſi à circumfuſo nobis aêre lapideſcat, concreſcatve.* Et hæc quidem lectio habet auctorem Oribaſium. Sic enim vertit interpretes. *Marina eſſe planta videtur, quæ profundo extracta mari duratur, tanquam offuſo nobis aêre concreſcat.* Hac de cauſa quod ſub aquis molle ſit, extractum lapideſcat, non omnino lapidem eſſe ait Theophraſtus, ſed ὥσπερ λίθος. Verba Theophraſti habentur in libello de lapidibus τὸ γὰρ κουράλιον, καὶ γὰρ τοῦτο ὥσπερ λίθος,

θος, τῇ χροιᾷ μὲν ἐρυθρὸν περιφερὲς δ' ὡς ἂν ῥίζα. *Curalium enim: nam hoc veluti lapis eſt, colore quidem rubrum eſt, teres autem tanquam radix.* Satis aperte Ovidius lib. 5. Metamorph. cecinit curalium dum in aquis eſt, molle eſſe; mox ubi aëris ſentit aflatum, dureſcere.

Nunc quoq; curaliis eadem natura
remanſit,
Duritiem capto capiant ut ab aëre,
quodve
Vimen in æquore erat, fiat ſuper a-
quora ſaxum:

Rurſum lib. 15.

Sic & curalium quo primum conti-
git auras
Tempore dureſcit, mollis fuit herba
ſub undis.

Eadem Solini ſententia c. 2. *Liguſticum mare frutices procreat, qui quantiſper fuerunt in aquarum profundis fluxi ſunt, tactu quoq; carnulento: deinde ubi in ſublime attolluntur, naturalibus ſaxis derogati lapides fiunt: nec qualitas illis tantum, ſed & [illegible] ur. Derogatos naturalibus ſaxis lapides vocat, genitali vel natali ſolo*

detractos & exemptos. Naturalia ſaxa vocat, ſaxo in fundo maris, ſub quibus, aut inter quæ naſcitur curalium. Naturalis humor, genitalis materia eidem Solino eodem cap. *Quod ſi naturalis humor hæſerit, decimus à conceptu dies dolore gravidas admonebit.* *Laudatiſſimum* inquit eſſe Plinius, *in Gallico ſinu circa Stœchades inſulas, & in Siculo circa Heliam ac Drepanum. Naſci & ait apud Graviſcas & ante Neapolim* Campaniæ. Dioſcorides plurimum inveniri ait in Promontorio Syracuſis imminente, cui Pachino nomen eſt. In Toletano exemplari habetur, *in Siculo circa culias & Drepanum.* Vulgata præſtat lectio. vide cap. 5. lib. 3. ubi Siciliæ oppidum Heliam dicit. Eodem libro cap. 8. ait Drepanum eſſe Siciliæ promontorium. Eodem & capite Pachynum, ejuſdem inſulæ promantorium ſcribit. Antiquus noſter codē corruptus admodum, in eo ſcriptum eſt, *in Gallico ſinu, circa Orchadas inſulas.* Orchades inſulæ Scotiæ vicinæ, Galliæ Stœchades. Probatiſſimum corallium Dioſcorides inquit. τὸ πυῤῥὸν τῇ χρόᾳ καὶ εὔθραυς-

αυ'θε-

ἀνθερικῷ χρώματι, ἢ σάνδυκι κατακορεῖ. Doctiſſimus Cornarius. ἀντὶ ἀνθερικῷ, ſcribit σανδαράχῃ. Placet hæc conjectura Saraceno, idque quod Serapio ita legit. Rubentem enim, ſive è puniceo rubeſcentem colorẽ exprimere voluit Dioſcorides, qualis nuſquam in aſphodeli flore conſpicitur, quem ἀνθερικὸν vocat, quique è contrario candidus. Cogitavi quandoque utrum vulgata lectio non poſſit ſervari, ac vox ἀνθερικῷ, quæ & apud Oribaſium reperitur, non poſſit intelligi de candido corallo; præſertim cum apud Syracuſas ſive Siciliam corallum reperiatur nivei coloris, quod non, ut rubrum, compactum ponderoſum ſit, ſed levius ac rarius, ac ſpongiarum modo inane. Attamen, quia recepta jam eſt opinio, rubro ſium longe magis refrigerare, ac proinde eo uti. Medicos, ubi majore refrigeratione opus eſt; facile in animum induxi, albi coralli colorem, aſphodeli floris colori comparari à Dioſcoride: Quippe non ſit veriſimile, Dioſcoridem candidum non vidiſſe corallum, cum in eodem reperiatur Pelago. De Coralli

 colore

colore hæc Plinius. *Naſcitur & apud Graviſcas, & ante Neapolim Campaniæ: Maximeq; rubens, ſed molle, & ideo utiliſſimum erythris.* Scribe, *& ideo viliſſimum erythræum.* Hoc viliſſimum quod nigrius. Sic enim paulo ante; *Gignitur quidem & in rubro mari, ſed nigrius, item in Perſico vocatur Iace.* An illud nigrius maris Erithræi, quod Dioſcorides antipathes vocat. ac cap. 140. lib. 5. deſcribit? καὶ τὸ καλούμενον δὲ ἀντιπαθὲς κοράλλιον οἰητέον ὑπάρχειν, εἰδικὴν ἔχον διαφοράν. ἔστι δὲ τῇ μὲν χρόᾳ μέλαν, δενδρίζον ἢ καὶ αὐτὸ, καὶ ὀζῶδες μᾶλλον. *Quod antipathes vocatur, corallium quoque eſſe cenſendum eſt, ſed ſpecie tantummodo diſtans. eſt autem colore nigro, arboris & ipſum figura, at magis ramoſum.* Ἀντιπαθὴς dicitur, quod adverſus effaſcinationes, incantationes & amoris faciendi artes magicas potenter eſt efficax. Heſych. ἀντίθεμον φάρμακον, ἀντιπαθὲς, ὅπερ ὁ ποιῶν οὐ βλάπτεται ὑπό τινος ἀλεξιφάρμακον. Lælius in Apologia Apulei.

Antipathes illud quærito,
Philtra omnia undiq; irruunt.

Pli-

Plinius lib. 37. cap. 10. *Antipathes nigra non tranſlucet. Experimentum ejus ſi coquatur in lacte: facit enim hoc myrrhæ ſimile immiſſa. eamque contra effaſcinationes auxiliari Magi volunt.* Nigram & non tranſlucidam inquit; ideo ab Agricola hæmatites niger dicitur. Antipathes cũ non in mari naſcatur, ſed in montibus, non poteſt eſſe nigrum corallum maris rubri. Cteſias apud Stobæum. ὄρος ἐστὶ τῆς Μυσίας Ἔρυθρας καλούμενον. γεννᾶται δ' ἐν αὐτῷ λίθος ἀντιπαθὴς προσονομαζόμενος, ὃ κάλλιστα ποιεῖ πρὸς ἀλφοὺς, καὶ λέπρας δ' οἴνῳ τριβόμενος καὶ τοῖς πάχεσιν ἐπιτιθέμενος. *Mons eſt Myſiæ qui Erythras vocatur, in hoc lapis generatur, qui antipathes dicitur. Hic in vino tritus & impoſitus potenter valet adverſus vitiliginem, lepramq́;.* Recentiores corallium nigrum vocant, quod Dioſcorides antipathes. *Nigrum*, inquit Matthiolus, *corallium, quod Dioſcorides antipathes vocari ait, primum vidi ego Neapoli ebenum colore referens; atq́; poſt hac pulcherrimam ejus plantam dono mihi dedit Anzianus quidam qui quotannis*

mihi è Gardano Apuliæ monte afferre ſolet. Ea enim prope radices brachii fere craſſitudinem æquat, & à medio trunco in ramos ſeſe diffundit: Res quidem uſu digna & rara. Maſſiliæ quoque inter coralla occurrit, inſigni livore, perpolitum, colore nigerrimo. Ad nos corallum nigrum ferri ſolet, ſed in grana jam tornatum. Quorundam opinio eſt, duo eſſe ἀντιπαθοῦς genera; unum quidem coralli ſpeciem: alterum gemmam, de qua Cteſias. Antipathes ergo coralli genus corallum nigrum erythræum Plinii. Pergit Plinius; *Forma eſt ei fruticis, color viridis*, puta dum adhuc in mari eſt, & nondum politum ac purgatum. Sequitur; *baccæ ejus candidæ ſunt ſub aqua, ac molles: exemptæ repente durantur, & rubeſcunt, quaſi corna ſativa: ſpecie atq; magnitudine.* Doctiſs. Cornarius legit, *qua corna ſativa*, quomodo Plinius loqui ſolet. Hallucinatur, quod ſcribit, rotunda grana illa, quæ vulgo etiam hodie tornantur ex corallio, baccas eſſe fruticis ipſius, ita naſcentes. Nemo unquam in ipſo frutice baccam vidit,

dit, aut obſervavit. Grana quæ ex ipſo frutice tornantur, quandoque cornum referunt, quandoque alium fructum rubrum rotundiorem, quam *ribem* vocant: grana quæ in coralliorum monilibus cornis, ceraſis ſimilia viſuntur, ex ipſorum truncis torno & lima prius parantur, mox ſmyridis lapidis pulvere, & terra quadam, quæ è Tripoli Africæ adfertur, expoliuntur, & lucidum lævorem contrahunt, ſi iis diutius fricantur. Adhæc corallia è maris circumquaque muſcoſa eximuntur, nec tunc ulla ex parte rubeſcunt, verum artificibus tradita, deraſo cortice rubent, & perpolita niteſcunt. Καὶ τῇ χρόᾳ ψαρόν. Ψαρὸν χρῶμα in rerum non eſt natura. Cornarius legit, τῇ χρόᾳ ὠχρόν. *colore pallidum.* Corallium reperiri pallidum flaveſcens, quod ὠχρὸν ſignificat, certum eſt. Saracenus verò voces illas τῇ χρόᾳ, ceu redundantes expungit, contentusque eſt, ψαρὸν ex Plinio, *ſcabroſum* interpretari. Sic enim Plinius, *Probatiſſimum rubens, & quam ramoſiſſimum, nec ſcabroſum, aut lapideum, vel rurſus*

inane, aut concavum. Antiquus noſter codex habet, *probatiſſimum quam maxime rubet: & quam ramoſiſſimum, nec ſcabioſum: aut lapideum; vel rurſus inane aut concavum.* In Toletano codice etiam ſcabioſum ſcriptum eſſe, teſtatur Pintianus, ψωρὸν apud Græcos, quod Latini ſcabioſum vocant, ſignificat. Antiqui ergo codicis lectio prẹferenda, *Aruſpices eorum, vateſque, in primis religioſum id geſtamen amoliendis periculis arbitrantur.* Idem ſolinus; *Excuduntur ex iis multa geſtamina: habet enim ut Zoroaſter ait, materia hæc quandam poteſtatem, ac propterea quicquid inde fit, ducitur, inter ſalutaria. &c.* Geſtamina dicuntur omnia, quæ geſtantur ad ornatum aut indutum. *Priusquam hoc noteſceret Galli gladios &c.* Antiquus codex; Prius quam hæc noteſcerent. Doctiſſ. viris alterius codicis placet lectio. *Priuſquam hoc nos deceret Galli gladios, ſcuta, galeas adornabant eo, nunc tanta penuria eſt vendibili merce, ut* perquam raro viſatur in ſuo orbe. Apud nos Corallii penuria nulla; uſque adeo abundat Batavia,

via, ut fere nulli reperiantur infantuli, nullæque puellæ (iis exceptis quæ auro & margaritis, unionibusque ornatæ ſunt) quibus non geſtentur corallii monilia, aut collo, aut brachiis ſuſpenſa. Ex Siculo mari extrahitur, atque inde ad nos defertur. Corallium fruticis forma, colore rubiæ radicis æmulum, univerſæ Europæ pervulgatum maximique uſus & commodi. Colore nonnihil variat, quandoque intenſo, nonnunquam diluto colore cernitur rubro; interdum fuſcũ ſpectatur, rarius ſubflaveſcit, & hoc viliſſimũ; contra quod intenſe rubrum præſtantiſſimũ. De nigro corallio ſatis dixi. Sub undis Tyrrheni pelagi, ubi & rubrũ reperitur, corallium candidum extrahitur, ſimilibus crebris, ſurculoſis, anfractibus & flagellis, ſed acetabulis inſculptum polypi piſcis æmulatione. Quandoque eſt ſtipite longe craſſitiore, brachium æquante, & materia magis fungoſa, multis acetabulis inſculpta aut inſcripta. Univerſa planta pedem unum longa eſt, vixque cubitum proceritate ſuperat. Variat

etiam ; quod quandoque aſperum & ſtriatum ſit, quandoque non; non raro verrucoſum eſt , punctis notatum; interdum ſtellatum eſt. Corallii truncum exhibeo craſſum, quale ab omnibus obſervatum. Alterum corallium eſt recens natum. Ramulos adeo tenues hæc habet, ut acus vulgaris craſſitiem nõ ſuperent. Truncus colore candidiſſimus eſt, ac pueri digiti minoris craſſitie; ramulus ex eo qui naſcitur tenuiſſimus , colore non eſt candido, ſed pallido ſubfulveſcente. An omnia corallia tenuiſſima, ac recenter nata virgulta tali colore, mihi non conſtat. Et hæc de corallo.

Ioannes Bauhinus

Hiſtor. Plantarum libr. 39. cap. 33.

CORallium, quod aliqui Lithodendron (Κοράλλιον ὅπερ ἔνιοι λιθόδενδρον) appellarunt , marinam eſſe plantam conſtat in Dioſc. Ea quidem alto mari exempta, duratur ſtatim atque emergit, quaſi à circumfuſo nobis aëre, lapideſcat, concreſcatve. Plurimum invenitur

in

in promontorio Syracuſis imminente, cui Pachyno nomen eſt. Probatiſſimum rubẽs, colore Sandarachæ, aut Sandycis ſaturatæ, nec ſecus terenti facile cedens, & æquabili uſquequaque concremento, inſuperque Muſci aut Fuci marini odorem referens, & quam ramoſiſſimum, forma fruticis, Cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiem coit, ſcabroſum, fiſtuloſum, ceu concavum, præterea & inane, ſeu ſpongioſum, vitioſum exiſtimatur.

Ovidius 4. Metamorph. in fabula de Andromeda & Perſeo, & lib. 15. Coralli proprietatem deſcribit.

Coralium, marinum eſſe fruticem, & ex alta extractum durari ſtatim, atque ideo Lithodendron vocari comprobant verba Plinii *lib. 32. cap. 2. & lib. 37. cap.* 10. Matthiolus perhibet Corallium ex Tyrrheno & Siculo mari extrahi atque inde ad Italos deferri. Plinium miratur (ut etiam Amatus, Lacuna & Cornarius) quod tam facile ſibi perevaſerit, Corallium per ſe baccas ferre, quaſi Corna ſativa ſpecie atque magni-

tudine, perinde atque cæteræ arbores ſuos proferunt fructus. Quandoquidem, ut fatentur ii, qui Corallia expiſcantur, & in iis mercaturam exercent, nullas per ſe baccas edunt. Baccæ enim quæ in Coralliorum monilibus cornis ac ceraſis ſimiles viſuntur, ex ipſorum truncis torno & lima prius parantur: mox ſmyridis lapidis pulvere, & terra quadam, quæ è Tripoli Aphricæ adfertur, expoliuntur, & lucidum lævorem contrahunt, cum iis diutius fricantur. Adhæc Corallia è mari circumquaque muſcoſa eximuntur, nec tunc ulla ex parte rubeſcunt, verum inde artificibus tradita, deraſo cortice rubent, & perpolita niteſcunt.

Corallium frutex, inquit Cæſalpinus, villosâ ſubſtantiâ obſitus eſt, inſtar Muſci: colore viridi, aut cinereo, intus rubro, qualis eſt color carnis, aut intenſioris rubedinis, qualis cocci: tradunt ſuccoſam eſſe plantam, ſucco lacteo: renaſci, ubi lac contigerit. Figura autē eſt arborea, lapidib. hærens, cubito brevior: multis ramis, tortuoſis, ſine foliis, ſine fru-

fructu, ac ſine radice Falſo Plinius putavit baccarum formam, artificio paratam, ſponte naſci. Geſnerus de fig. lap. inter alia, Corallium ſexu diſtinguit. Ac rubri quidẽ, marem rubentiorẽ tradit, fœminam vero dilutiorem ad hominis proceritatem aliquando accedere dicitur.

De corallio vide Agricolam lib. 4. de nat. foſſil. & Levinum Lemnium lib. 2. c. 12. de occult. ubi ait mulieres Corallium deterius facere. Aperte autem hallucinatur Agricola credens Byon Dioſcoridis & Plinii eſſe Corallium.

*Ferd. Imperato Corallium rubrum vegetabile marinum eſt, quod à primo trunco in ramos abit, qui rurſus in alios, atque minores divaricantur; ſic ſpeciem gerens arboris foliis & fructibus ſuis orbatæ. Subſtantia pretioſa eſt, denſa, quæ præclarem atque inſignem polituram admittit. Scopulis aut forti cuidam ſubſtantiæ teſtaceæ affixum reperitur. Vegetabile eſſe non tantum inde conſtat, quod creſcens propriis ſeſe viribus ſuſtinet, ſed quod ſcandentium inſtar

vicinis plantis lignoſis innititur, atque fulcitur, quæ figura & ramorum divaricatione ipſi Corallio ſimiles.

Corallii hujus ſpecies colore etiamnum variantes aliquod ſunt. Sunt enim aliæ ſaturè rubræ, aliæ lateritiæ, aliæ dilutiores, alię ad flavum tendentes. Sunt & quædam in fuſci coloris varie permixti, quaſi earum ſubſtantia ex ſucco minus purgato varios ſit compacta.

H. Lugdunenſis Rhapſodus maxime hallucinatur, quod pro Corallis rubro & albo pag. 1375 ponat figuram Coralloidis fruticis Lobelii.

C. Bauhnin. apud Matth. pro Corallio albo & rubro ponit figuram ex Lobelio, qui tantum pro albo poſuerat, & non pro rubra. *Eid. pin.* Corallium 1. ſive rubrum; Corallium Geſn. Lob. Lugd. & Cæſ. Corallium rubrum Imper. coloris vel vitenſe, vel dilute rubri eſt, vel ſubflaveſcentis, vel fuſci.

Græcis κοράλλιον & λιθόδενδρον Lat. Corallum & Corallium: Germ. Corallen. Belg. Corael. Gall. & Hiſp. *Corallo*: Arab. Beſſad, Mergen Besd, ſive Morgian.

Coral-

Corallium adſtringit & refrigerat mediocriter, excreſcentia coërcet, oculorum cicatrices abſtergit, ulcera eorundem cava explet, ac cicatrices extenuat. Contra ſanguinis rejectiones excreationeſve efficax eſt, & urinæ difficultate laborantibus auxiliatur. Quin & potum ex aqua, lienem abſumit. Surculi infantiæ alligati, tutelam habere creduntur, ait Plinius. Contra verò torminum, veſicæ, ac calculorum mala in pulverem igne redacti, potique cum aqua auxiliantur. Simili modo ex vino poti, aut, ſi febris ſit, ex aqua, ſomnũ afferunt. Ignibus diu repugnat. Sed eodem medicamine ſæpius poto tradunt lienem quoque abſumi. Sanguinem rejicientibus excreantibusq; medentur. Cinis eorum miſcetur oculorum medicamentis. Spiſſat enim & refrigerat. Ulcerum cava explet, Cicatrices extenuat. Corallio uſque adeo abundare Italiam, addit Matthiolus, ut fere nullibi reperiantur infantuli, nullæque puellæ quibus non geſtentur Corallii monilia aut collo, aut brachiis ſuſpenſa, quo item utuntur fœ-

minæ

minæ in templis ad ſuas preces faciendas, Cęterum ſcribit comitialibus commode adalligari, hauriendumque præberi. Famam eſſe Corallium ædes à fulminum injuria tueri. Idem menſium abundantiam cohibere, dentes commotos firmare, deſquamatas gingivas emendare, itemque oris ulcera ſanare. Potum dyſentericos juvare, ſeminis profluvium in viris, nocturnaſq; pollutiones, & in mulieribus albas uteri fluores reprimere. Recenſeri inter ea (Avicenna teſte) quæ cordi hilaritatem adferunt. Corallio, inquit Lobelius, ædes à fulminũ injuria tueri ſuperſtitioſum & fabuloſum. Quoties ſiccandum, & ſiſtere oportet eruptiones quaſvis menſtruas, dyſenterias, & cruentas dejectiones, ad Corallia refugium quidem, ſed uſta efficacius ſiccant. De iis nihil Galenus *in lib. de ſimpl. med. facult.* De variis vero eorum Hermeticis præparationibus conſulantur Chimici.

Coral-

Corallium nigrum ſive antipathes, & adulterinum.

CAP. 3. *Pag.48.& ſeqq.*

PRo Corallio nigro nobis ab amico demonſtrabatur ſtieps hæc, à vero Corallio haud paucis notis differens. Erat hoc firmum, nigrum, lentum, lucens & læve quidem, paucis tamen veluti verrucis alicubi inæquale, ramoſum, durum, ac pœne oſſeum. Verum quia flectebatur, & dentium attriba tenaciſſimum erat, accidit ut an factitium eſſet, dubitaverimus. Saltem hoc ſcimus non lapideam habere ſubſtantiam, ſed lentam potius. In medio nervulum habet rufum.

Quod ἀντιπαθὲς vocant, κοράλλιον eſſe putavit vel ipſe Dioſcorides, ſpecie quidem ſolum differens. Deſcribit autem colore nigrum, arboris figurâ etiam ipſum, ſed magis ramoſum; aitque vim eandem, quam rubrum habere. Corallio ſimile dixit etiam Plinius & ſine foliis eſſe.

Corna-

Cornarius ſtatuit Corallii tertium genus nigrum,rarum in Germaniâ, Antipathes Plinii,&fortaſſis ejuſdem Iſido Plocamon.

Matthiolus nigrum Corallium primum vidit Neapoli , Ebenum colore referens. Pôſt pulcherrimam ejus plantam doni ipſi dedit Anzianus quidam prope radices brachii fere craſſitudinem æquontem , & è medio trunco in ramos ſeſe diffundentem raram quidem,ſed viſu dignam.

Amatus in Dioſcor. ait ſe Corallium nigrum Antipathes vidiſſe Ferrariæ & Anconię. Antipathes hodie rariſſimum, ſive Corallium nigrum rerum in Gallicæ Hiſpaniæ inveniri ait Geſn. *de fig. lap. c. 10*. Antipathes ſive Corallium nigrum Dioſcoridis (ut vocatur *in Obſ. pag. 650. & icar. Plant. tom. 2. pag. 251.*) Maſſiliæ inter Corallia occurrere, inſigni lævore perpolitum, colore nigerrimo, teſtatur Lobelius. Imperatus Corallium nigrum, ſubſtantia omnino ſimile ait rubro , & colore nigro tantum ſeparat, atque ranitate. Antipathis ſive Corallii nigri

Digitized by Google

nigri iconem ex Lobelio proponit H. Lugd.p.1376.itemque C.Bauhin,apud Matthiolum ubi Corallium nigrum Dioſcoridis vocat. Eſt hoc ei *in Pin.* Corallum 2.ſive nigrum.

Antipathes hirſutum, ſive Corallium foliatum.

Pona in Baldo monente Antipathes ſive Corallum foliatum eſt foliis minutis inſtar ſetæ porcorum, ſeu ariſtæ triticeæ. Invenitur in maris Sardiniæ fundo inter Corallia piſcandum. Eſt autem longitudine unius hominis ſtaturæ, & vocatur in illis partibus vulgo Sambeggia. An C.Bauhin.pin. Corallina 6.ſive nigra ſetacea? Antipathes ſecunda ſpecies Ponæ.

Corallium album & Corallium album officinarum oculatum.

Inter naturalia noſtra Corallii albi officinarum truncum ramoſum adverſamus Maxima craſſities noſtri, fere carpi humani eſt, pars quâ hæret lapidea, poroſa; ſubſtantia ſolida, lapidea, ponde-

ponderoſa, exterius lævis, tota candida, multis foraminibus radiatim intus ſtriatis donata. Rami temere & inæqualiter diviſi, tortuoſi; quos cum radice Polypodii ſi figuram ſpectes haud male conferri poſſe dixeris.

Cornarius notum ait vulgo ubique Corallium albo colore. Albi tamen neque Plinium, neque Dioſcoridem mentionem feciſſe, niſi id ſit, quod Dioſcorides colore pallidum dixit atque damnavit.

Suſpicatur Cæſalpinus Ebur foſſile eſſe apud Theophraſtum, quod ut Plinius refert, candido & nigro colore invenitur. Apud Avicennam etiam mentio fit albi Corallii.

Cæſalpino porro ſi credimus, incertus eſt Corallii albi officinarum, nitore & candore Eboris, ortus. Matthiolus tamen author eſt Corallium nivei candoris in Tyrrheno & Siculo mari reperiri, non quidem, ut rubrum, compactum, ponderoſumque, ſed lævius ac rarius, ſpongiarum modo inane.

Rhapſodus Hiſtor. Lugdun. non bene

bene poſuit pag.1374.figuram Coralloidis fruticis pro Corallio albo Lobelii in Obſerv. pag.650.ſc.tom.2.pag.253.

Imper. diſtinguit Corallium album à nigro denſitate & politura, quam recipit, ſed in cæteris omnibus rubro ſimile dicit, albedine pura & lactea: non adeo frequens, Tradit & alterum Corallium album, fiſtuloſum, valde ramoſum, in ſuperficie foratum, quod ex Sicilia adferri teſtatur. Cæterum ejus pictura optime reſpondet iconi noſtræ ex Corallio noſtro paratæ.

Corallium album, Amato.Laç.Geſner.de lap.fig.& C.Bauhin.pin.

Amatus aſtringendi & refrigerandi vim adſcribit omni Coralli generi, ſed albo potentiorem, proinde eo utuntur Medici ubi majore eſt opus refrigeratione.

Corallium candidius Verrucoſum punctatum, & Corallium ſtellatum albi puri colores.

Coralli hæc ſpecies Imperati colore eſt quam vulgatæ candidiore, ſuperficie tenus

tenus punctata, tuberculoſa. Trunco cæteroqui ramiſque craſſioribus quam rubri: Provenit in Oceano. Reperitur quoque in mari majori.

Imper. Coralli candidioris ſpecies tuberculoſa punctata: *Corallo punticchiato tuberculos*. C.Bauhin. pin. Corallum 7. ſive album punctatum. Imp.

Corallium ſtellatum quod ab Oceano habetur ſubſtantia eſt cæteris Corallii ſpeciebus ſimili, colore exquiſite candido, ſuperficie tenus denſo agmine ſtellarum minutularum impreſſarum obſita, unde & nomen indeptum. Planta eſt de Coralliorum genere, magna ſatis, trunco & ramis teretibus, quadam ſui parte ſtriata.

Imper. Corallium ſtellatum, C.Bauhin. pin. Corallum 8. ſive album ſtellatum: majus & minus, quod nobis nunc deſcribendum.

Icon eſt coralli verr. punctati

Corallium ſtellatum minus album

Corallii ſtellati genus hoc, ab Imperato ex mari Hiſpanico delatum, ſubſtantiâ eſt minus ſolidâ, nec ita candidum,

dum, ſicut id quod punctatum modo vocavimus: cęterũ undique etiam ſtellis parvis impreſſis notatum: truncus quoque & rami craſſiores, quam reliqua Corallii genera.

C. Bauhin. pin. Corallum 8. alterum, ſive album ſtellatum minus.

Corallii albi varietas ſtellata.

Stipite longe craſſiore, brachium æquante, & materia magis fungoſâ, multis, acetabulis inſculpta aut inſcripta. Univerſa planta pedem unum longa eſt, vixque cubitum proceritate ſuperat.

Lobel. Obſ. p. 651. icon. tom. 2. p. 253. & Hiſt. Lugd. pag. 1376. Coralloides ſive Corallii albi varietas. C. Bauhin. pin. Corallum 6. ſive Corallum album ramoſum alterum.

Corallum genicularum album

Ex argumento nomen inditum eſt. Conſtat enim hoc Corallium internodiis quibuſdam ceu articulis animalium. Ramoſum enim eſt, & rami, ad inſtar articulorum animalium, ad invicem committuntur. Figura cæteroqui ſunt rectâ, circa articulos nodoſiore, per longitudi-

gitudinem ſtriatâ.Subſtantia cjus denſa, alba, in medio exiguum meatum, medullæ ut puto vices ſupplentem, habet, qui à radice productus in omnes ramos propagatur. Eſt ut & alicubi velut pluribus corticibus conſtare videatur, alioqui cortice unico obrectum eſt, undique corallineo, albo, & reliquæ ſubſtantiæ. Percuſſu ſecundum longitudinem facto facile diffiditur.

Imper. Corallum geniculatum: It Corallo articulato, C. Bauh. pin. Corallum 9. ſive album articulatum.

Creſcit in Majorica inſula, unde ab Imperato allatum eſt.

Corallium aſperum candicans adulterinum.

Ex lato principio craſſus exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius diviſos, albicantes, ſuperficie aſperos, tortuoſos. Subſtantia interna minutiſſimis poris pertuſa eſt, & quam externa facies albicantior.

Omnium maxime lapideum hoc Corallium eſſe videtur. Altitudo vix quatuor uncias adæquat.

An

An Geſn. fig. lap. Gypſum quod Coralloides cognominari poteſt? Eſt enim Corallio albo perſimile, ramoſa ſeu fruticante ſpecie.

Reliquæ Coralliis affines plantæ marinæ videantur ibid. cap. ſeqq.

Olaus Wormius

Muſæi *libro 2. cap. 35. fol. 230. &c.*

CAP. 3. pag. 48. &c.

A*Rbuſculam marinam coralloidem*, quam à magnitudine ita vocat Cluſius *Exot. lib. 6. cap. 1.* forſan ad Alcionia retulerit quiſpiam. Inter reliquas duas ejuſmodi poſſideo, quæ ferme notis omnibus reſpondent iis, quæ à Cluſio ſunt delineatæ. Quia vero quædam in iis obſervaverim, à Cluſio non animadverſa, eas delineabo. Ex Norvegia ad me delata eſt utraque colore albicante ad flavedinem tendente, qualis in Zinzibere obſervatur. Major longitudine eſt pedum quatuor, in multos ramos laterales, in alteram partem nutantes, diviſa. Caudex infimâ parte dilata-

tur,ut manifeſte appareat, ſcopulo eam inhæſiſſe;non quidem in fibras radicum divaricatur, ſed in amplitudinem paulatim extenuatam extenditur,in ambitu pedem ferme æquantem, craſſitie brachiali.Et quamvis craſſus videatur,materiâ tamen conſtat friabili, fungosâ, quæ ob ſalſedinem facile reſolvitur in aëre humidiore,unde fit, ut hujus rami mihi hiberno tempore multi deciderint, & in arenaceam reſoluti ſubſtantiam perderint. Quamvis ſemel atque iterum in hypocauſto exſiccaverim, ut primum tamen aëri humidiori exponitur,eum attrahit & molleſcit. Rami innumeris tuberculis ſunt obſiti, qui, dum recens adhuc erat planta,capita ſimiarum haud inepte referebant, oculis,naſo,& ore. Quod Cluſius quodammodo animadvertiſſe videtur,dum externe orbicularibus notulis diſtinctos refert. Planta tota tenuis & gummoſo cortice tecta apparet, ubi bene exſiccata eſt, alioquin quod corticoſum eſt, pulverulentum apparet. Color rubicundus qui in Cluſii planta viſebatur,

non

non fuit naturalis, ſed aſcititius, ut recte ſuſpicatur. Saporis certe ſalſi admodum, ſed non adeo ut merum referat ſal, ſed potius arenoſum quid, cum ſale permiſtum.

Altera quam poſſideo arbuſcula, minor eſt, trium ſcilicet pedum, figurâ plane priori reſpondens, ſed baſi ejus abrupta, & quia melius exſiccata, non ita in aëre humido reſolvitur ut prior. Nutat etiam in alteram partem, ut ſolent vegetabilia marina pleraque. Plures deinceps ejus generis nactus ſum plantas ejuſdem naturæ & proprietatis.

Corallia, quamvis à quibuſdam ad lapides referantur, tamen à non paucis ad plantas marinas lapideſcentes trahi ſolent, tum quod eorum ſub aquis mollitiem præſuppoſuerint, tum quod conſiſtentiam duriorem tum primo ea acquirere putarint, ubi extracta & aëri expoſita fuerint. Vocatur ergo Lithodendra quibuſdam, Dentritis Plinio, Gorgonium aliorum, Corallia tamen ſub aquis mollia non eſſe experimentis probare conatur ultima Tyrocinii Chy-

mici editio à Pelshovvero procurata *VVitteberga* Anno 1650. ſic enim *lib. 2. cap.10.pag.13.* diſſerit: Generoſus Dominus Iohannes Baptiſta de Nicolo, Eques Maſſilienſis & Regius Piſcationis Corallorum in regno Thunetano præfectus, certo mihi confirmavit, quod cum Anno 1585. menſe Iulio in mari Bizertino regni illius Thunetani Piſcationem inſtituiſſet, cupiditate naturæ Corallorum inveſtigandæ adductus, juvenem funibus ſufficienter longis alligatum, & pondere viginti quinque librarum in utrâque manu, ad deſcenſum liberiorem, in mare iſtud centum perticas profundum demiſerit, ipſique in mandatis dederit Corallium ut evelleret, & inter evellendum curioſè attenteque obſervaret, an molle, durumve eſſet. Qui, ubi rurſus adſcendiſſet, utrâque manu Corallum attulerit, conſtanterque aſſeruit, illud non minus in ſuo mari, quam ſupra illud, durum eſſe; & ſe, cum ad octo perticas aut circiter prope fundum maris appuliſſet, magnam ibi frigoris vim ſenſiſſe. Imo quod ipſemet etiam, cum

rela-

relationi ejus fidem adeo non haberet, in mare, cum retia, quibus corallia piſcari ſolent, contrahenda eſſent, antequam in ipſum aërem efferrentur, ad profunditatem unius perticæ ſe immerſerit, & Corallium reti adhærens manu prehenderit, idque tum æque durum, ac cum aëri externo eſſet expoſitum obſervaſſe. Idem etiam confirmat Ong de la Poitier, Nobilis Lugdunenſis, qui Anno 1613. ab ejuſmodi piſcatione reverſus eſt. Quod ſi ita ſit, magno certe in errore hactenus verſati ſunt Præceptores noſtri contrarium docentes, pergit idem Author. Retulit quoque Dominus de Nicolai, quod Vere, quando Corallium evellitur, liquor quidam lacteus ex eo inter frangendum emanet, qui decidens ſuper lapidem, lignum, ferrum, aut aliam materiam, Corallium producit.

Eſt autem Corallium frutex marinus ramoſus, ſub aquis viridis, qui extractus lapideam acquirit ſoliditatem. Quando ſuccus lapideſcens, ob peculiarem ejus diſpoſitionem ſe poris inſinuat, atque in

ſuam convertit ſubſtantiam, lapideſcere incipit, ſed ſoliditatem debitam demum ab aëre ambiente acquirit. Colorem vero ex ſeminio habet Immaturos Corallos vidit Anſhelmus Boëtius, fuſco, viridi, alioque colore tinctos, qui per maturitatem rubedinem acquirebant, ut fructus alii rubicundi. Corallis dum eximuntur, multa extrinſecus adhærent, quibus depoſitis, nativus color ſe prodit. Coralliorum variæ ſunt differentiæ, tam ratione colorum quam confirmationis. Sunt enim rubicunda, alba, nigra, ſtriata, ſtellata, articulata, ſolida, fiſtuloſa, ſcabra, poroſa, racemoſa, &c. Ea quæ tenemus nos breviter delineabimus.

Corallium rubrum eſt vegetabile marinum, cujus truncus paulatim ſe in varios ramos diſpeſcit, inſtar arboris foliis & fructibus deſtitutæ, colore eleganter rubicundo. Falſum enim eſt, quod Plinius *lib. 32. Natur. Hiſt. cap. 2.* aſſerit, Corallia rubra baccas habere ſimiles cornis, ſpecie & magnitudine. Subſtantiam habet lapideam, quæ poliri exacte poteſt.

poteſt. Naſcitur & per ſe & ex aliis quibus adhæret. Vidi Piſis in Italia fruticem elegantem Cranio innatum. Quin etiam alias plantas lignoſas quandoque inveſtit, & ad modum earum divaricatur, ut dum integræ ſunt, nemo à veris Corallis eas diſtinguere poſſit. Ipſum vero Corallium rubrum inveſtitur tunicâ quadam albâ, quam politurâ demere oportet, ut ſe prodat rubedo. Si igni applicetur, in cruſtas ſeparatur ejus ſubſtantia, quarum una alteram veſtit, ut tunicæ in cæpis, quamvis id alioquin non appareat. In mari Tyrrheno circa Maſſiliam, & adjacentia loca, copioſè invenitur. Quo pacto Corallia rubra amiſſum colorem recuperent, vide apud Anshelmum Boëthium *de Gemm. lib. 2. cap. 154.*

Vim habet exſiccandi, adſtringendi, & refrigerandi, Cor, Ventriculũ, & Hepar roborat, ſanguinem purificat. Si à viro geſtetur, coloratius redditur, & elegantius rubet, quam ſi à muliere; ſi à morte proximo, aut periculoſe ægrotante geſtetur, palleſcit & colorem mu-

tat,imo futuros morbos, coloris mutatione,donotare volunt. Amuletum habetur puerorum contra terriculamenta,faſcinationes,incantationes,venena, Epilepſiam &c. collo appenſum, aut brachiis geſtatum. Venenatis & contagioſis morbis reſiſtit,ſi pondere Drachmæ ſemis exhibeatur. Si infanti primum nato,grana x.ex materno lacte, ante alium cibum exhibueris, ab Epilepſia tuetur, menſtrua cohibet, gonorrhœam ſiſtit, ſanguinis rejectiones & fluxus dyſentericos ſanat, renum & Veſicæ Calculos expellit, cicatrices extenuat, ulcera carne explet, lachrymas ſiſtit, dentitionem puerorum promovet, ſi id crebro mordeant. Quæ omnia efficacius præſtant illa quæ Chimici ex eo præparant, Tincturæ, Sales, & olea, de quibus multi multa ſcripſerunt.

Immaturi Corallii plantam elegantem mihi dedit ſereniſſimus Rex Noſter Fredericus III. Anno 1649.6.Febr. Radicis loco erat Maſſa,gypſea quaſi, Corallium album referens, ex qua ab uno latere varii rami obtuſi,nodoſi,&ſcabri emer-

emergunt,ad ſemipedis altitudinem,ab alterâ verò parte Coralli immaturi planta, pedes duos cum dimidio alta, juxta radicem varii & tenues ſtolonum ſurculi emergunt inordinati & incurvi. Planta ipſa juxta radicem craſſitie eſt minimi digiti, ubi ad pedis circiter longitudinem excrevit, caulis contortus aliquantulum, & nodis tribus ex ramuſculorum abruptorum reliquiis dotatus divaricari incipit & attenuari, uſque dum in ſummitate in 22. tenuiſſimos filamentorum inſtar extenuetur ramuſculos:plana eſt planta, ut omnes marinæ,interiore ſubſtantiâ conſtans lignea, quæ Corallina cruſtâ quaſi obducitur, & incruſtatur. Hunc fruticem eundem eſſe arbitror, cum eo quem poſtea ſub titulo plantæ Marinæ Reſedæ facie delineato. Sed quia ab hac omnia vaſcula ablata ſunt,peculiaris jam videtur.

Eodem tempore addidit *Fruticis Coralloidei* ramum, qui omni ex parte refert hirſutum cornu cervinum, quod lanugine obducitur adbuc novellum, adeo ut tale cornu in lapideam ſubſtan-

tiam converſum quis juraret. Ramus primarius dimidii pedis longitudine, craſſitie pollicis grandioris, ad latera in duos alios divaricatur ejus craſſitie, quorum inferior, ubi unciæ unius longitudine emerſit, rurſum in duos alios diſpeſcitur. Horum inferior, ubi per tres uncias emerſit, alium protrudit minorem, aliquanto tenuiorem, qui in duplicem deſinit apicem, eodem pacto ramus ille, qui hunc ſequitur, niſi quod brevior ſit ob apices abruptos. Alter proximus trunco ad ſeptem ſe extendit uncias, & prope apicem etiam divaricatur in duos ramos extenuatos. Superior ramus in quatuor ſcinditur brachia, quorum longius pedem ferme æquat, duo ad latera poſita divaricantur bifariam. Ei etiam nodi quidam adhærent, rudimenta quaſi novellorum brachiorum exhibentia. Mirum in hac ſpecie, quod ſi ſuſpendatur ut libere in aëre pendeat, ac dignitis pulſetur, ſonum edit metallicum, perinde ac ſi ex ære eſſet conflatum, cum tamen nullum ullius metalli veſtigium in eo viſa-

tur

tur, ſalſa & lapidea conſtat ſubſtantia.

Corallium album, quoad lævitatem & ſplendorem ac denſitatem ſimile eſt rubro,ſed colore differt, qui hic albus eſt & lacteus. Mihi præter alia fruſtula, maſſa quædam eſt,trium unciarum latitudine,quatuor longitudine,variis fiſtulis & foraminibus prædita, tantæ applitudinis,ut pennam anſerinam ejus cavitatibus inſerere liceat. Pendeat vero uncias quinque. Ferrandus Imperatus Corallium album fiſtuloſum vocat.

Corallii albi, in ventriculo Hirci reperti, tres particulæ ex tractu Nidroſienſi mihi ſunt tranſmiſſæ. Harum una longitudine eſt unciarum Duarum, craſſitie pennæ anſerinæ, præter extremitates dilatatas,duas habens hiſpidas, poroſas extuberantias,Cotyledones rectius dixeris, ipſa vero ſubſtantia potius os, quam Corallium refert. Reliquæ duæ particulæ unciales ſunt, ejuſdem ſubſtantiæ, earumque major unum habet Cotyledonem.

Alcis Cornu refert fruſtum Corallii albi, ſed diverſæ prorſus ſubſtantiæ à

prioribus, nec enim cavitates ſeu Cotyledones habet, ſed ſolidus eſt, trium unciarum longitudine. Ex trunco ubi adſcendit, unciam circiter unam dilatatur, ac rami plani & obtuſi alium protrudunt ramuſculum, cujus pars abrupta. Hinc altius ubi procedit amplius dilatatur, ac mox in quinque ramos diſpeſcitur, quorum duo, latus ſiniſtrum occupantia, ſibi ex adverſo ſunt poſita, reliqua ordine, ut digiti in manibus, locantur, ſed ab invicem longiuſcule divaricantur. Aſperiuſculum eſt, & poris quibuſdam ſuperficiariis præditum.

Corallium album ramoſum foſſile, truncus eſt quinque unciarum, rudis, aſper, ad cinereum tendens, inæqualis, poroſus aut exeſus quaſi, craſſitie brachii infantilis, variis protuberantiis, & abruptorum ramorum reliquiis deformis, quibuſdam in locis ſtriatus, foraminibus hinc inde ſcatens, multis inæqualitatibus in ramorum fracturis: Sub terra defoſſus hic truncus fuiſſe videtur.

Corallium album geniculatum è mi-

neris

neris erutum, longitudine eſt unciarum duarum, craſſitie pollicari, colore ad luteum inclinante, ſuperficie lævi & politâ, niſi ubi ramuſculi decerpti, quorum veſtigia ſuperſunt poroſa, inæqualia & aſpera. Fuerunt autem ſeptem numero ramuli, ex quibus quinque minores, duo verò majores & craſſiores. Quamvis ſuperficies ipſa, ut dixi, polita ſit, per longitudinem tamen excurrant lineę, non rectę, ſed hinc inde, pro ratione corporis, quandoque obliquæ & contortæ.

Geniculati truncus cum radice, corpus eſt quinque circiter unciarum longum, eâ parte, qua radicem conſtituimus, amplum, nodoſum, ex albo flaveſcente cum nigris quibuſdam maculis, læve; ſed ex adverſo in alas quaſi divaricatum & aliquantulum cavum, in ſe lutum, cui immerſum fuit, continens. Genu grande ubi conſtituit, de ſe fundit ramum tenuem, trium unciarum longitudine, pennæ olorinæ craſſitie, cui circa baſin annatus fuit alius minor, ſed jam abruptus. Corpus hoc exterius læve

&glabrum eſt, totum ſolidum & non poroſum, in quadam exterioris ſuperficiei parte, ubi non candicat, ſed ad luteum ac nigrum inclinat, lineis quibusdam tenuibus per longitudinem excurrentibus præditum.

Corallium niveum; ejus mihi exiguum eſt fruſtulum duarum circiter unciarum, in quamplurimos ramuſculos divaricatum, ſed tenues admodum, ut craſſitie culmum hordeaceum non ſuperent, ſed omnes eleganter nivei, & nulla macula infecti. Totum corpus vix ſcrupulum pendet. Quod nomine *Corallii purioris* in dentes efformati accepi, nihil aliud mihi eſſe videtur, quam particulæ quædam à Corallo albo abruptæ, figura tringulari acuta, qua dentes canis Cattharios quodam modo æmulantur.

Corallium minerale rudius, in varias fictum eſt formas vel potius informe eſt corpus, poroſum, cinereum, variis abruptarum ramorum prominentiis deformatum, baſi inæquali, nodoſa, quatuor unciarum, ex qua emergit ſti-

pes

pes ejuſdem longitudinis, etiam nodoſus, inæqualis, cinereus, poroſus vermicularis, cinereus. Sed omniũ pulcherrimum & maxime admiratione dignum eſt in hoc corpore, quod ex nodis circa baſin, Corallium rubrum, elegans, variis in locis enaſcatur, ut non immerito hoc corpus matrem Corallorum nuncupare valeam, ob frequentia Corallii rubri rudimenta in eo exiſtentia.

Corallii albi genus quod Imperato dicitur, *Madrepora ramoſa*, maſſa grandis eſt, novem librarum, ramis quamplurimis invicem involutis, nunc minoribus, nunc majoribus, in quorum extremitatibus foramina ſunt criſpa interna ſuperficie, ſex quaſi membranaceis ſepimentis prominentibus. In his foraminibus animalcula nidulari veriſimile eſt, ſiquidem conchas minutas in iis deprehendi, de quibus ſuo loco. Superficies exterior, quibuſdam in locis candida eſt, quibuſdam luto quaſi quodam obducta, variorum colorum: Ubi frangitur, interius candicat. Exterius adhæ-

ſere

ſere tubuli quidam marini,&alia excrementa.

Saxo parvo, magnitudine ovi gallinacei,ſed anguloſo,inæquali,coloris nigricantis, griſeo quodam ſucco lapideſcente conſperſo, adnatum eſt *Corallium griſeum*, trium unciarum longitudine, totidem latitudine, in varios ramos diviſum, qui in alios rurſum divaricantur, inæqualiter diſperſis ramulis, quorum quidam vix dimidiam ſuperant unciam.

Corallium tuberoſum punctatum illud eſſe videtur,quod Bauhinus vocat Corallium album verrucoſum,punctatum. Cluſius vero *Exoticorum lib. 6. cap. 7.* Plantam Saxeam Abrotanoides, deſcriptio enim plane convenit, ſi magnitudinem exceperis, quæ diverſa eſt à meâ. Planta eſt ſaxea, quodammodo ad naturam Coralli accedens, poroſa, quinque unciarum, in multos ramos diviſa, qui deinde in alios minores ſeſe ſpargunt, quodammodo Abrotani fœminæ, ſeu Chamæcypariſſi Plinii foliorum

rum formam referentes. Nam brevibus tubulis, inſtar minutiſſimorum foliorum, conſtant, ſerie quadam diſpoſitis, ſed magis multiplici in trunco, in craſſioribus ramis fere attriti ſunt, ut foramina duntaxat relicta ſint, tanquam foliorum tubulatorum veſtigia. Sed extremi ramuli in mucronem obtuſum deſinentes integri ſunt. Subſtantiâ eſt dura, alba, ſalſum ſaporem retinens, marina enim eſt & è ſaxis procul dubio in mari abrupta.

Coralli nigri mihi ramus eſt, ſex unciarum longitudine, quâ craſſior pennam anſerinam non ſuperat, paulatim vero attenuatur, & non recta, ſed per anfractus adſcendit, ramuſculi abrupti veſtigia circa ſummitatem oſtendens. Totus ater eſt, nec admodum poroſus aut ponderoſus.

Iohan-

Ioannes Ionſtonus

Thaumatographiæ naturalis claſſe. 4.

CAP. XII,

De Corallio.

CORallium *aliâs* *Lithodendron*. Oritur ex ſucco lapideſcente. Eſt vero frutex ſub aqua marina viridis & mollis, baccas habens ſimiles cornis nativis, ſpecie & magnitudine, item molles ſed candidas. Reſectus ſtatim induratur. Omne priuſquam præcedatur viride eſſe videtur: Interdum etiam unius coralli ſtirpes ramique partim ſunt rubri, partim candidi, partim nigri. Maxima in mari Mediterraneo colligitur quantitate, & Maſſilienſes quotannis adeunt piſcatum, retibuſque ex imis Oceani viſceribus extrahunt. *Diſpens. Chymic. l. 2. cap. 49. Linſchottus part. 3. Orient. Ind. cap. 1.* ad caput Bonæ ſpei ſcupulos eſſe ait, in his corallium acutiſſimum. Omnifarii coloris Indi geſtant, quia aruſpices amoliri arbitrantur pericula. A faſcinationibus

tionibus infantes tueri vulgus ſibi perſuaſit ſuperſtitioſum hoc illud certum, quia gelidiſſimum eſt ſitim ſedare. *Mercurial.l.3.de curand.affect.* Collo admotum turbulenta ſomnia propulſat; & nocturnos puerorum terrores compeſcit. *Panſa de prorog. vitæ l. 4.* ſi à viro geſtetur rubeſcit exuberantius;in pallorem mulicbri devenit conſvetudine. *Lemn.l.2.de occult.cap.22.* Fuliginoſi in fæmina ſpiritus in cauſa , languidus in corallio calor, vaporoſa ac mitis caloris innati in viro ſubſtantia. Inde & ſinapis ſemen corallium ſi obruat, rubicundum efficit. Sunt vere & aliæ ſtipes, quibus ſuccus lapideſcens concedit in mari primordia. In extero circa Herculis columnas & hymum & frutices lauri ſpecie, in Indo juncti & calami, in rubro fungi; quæ omnia ejecta in lapides mutari, partim Theophraſtus teſtis, partim Plinius. Huc pertinet Syringites, qui ſtipulæ internodio ſimilis, perpetua fiſtula cavatur.

Sigiſm. Schnitzer ad Andr. Libavium Epiſtola XIV. in ciſta Med. Hornungi

Coral-

Corallia prope Nidroſiam inveniuntur, Norvegiæ Metropolin, cujus Eccleſiæ Cathedrali in toto orbe Chriſtiano, magnitudine & laborati lapidis artificio par opus non fuiſſe ſcribitur.

Benedictus Mazotta Cæleſtinus

De Mineralibus & ſubterraneis.

Cap. XI. f. 205.

De Coralio.

Cap. 4. pag. 57.

C*Oralium* lapis eſt ex terræ herba humido mercuriali compaginatus ſub maris ripis ſub aquis eſt molle; & dum extra aquas extrahitur, dureſcit.

Præparatur ſic. Piſta ipſum ſubtiliter, & imbibe ſuper marmorem 25. vicibus cum aqua maris, qualibet vice exſiccando ad ſolem, poſtea diſſolvatur in loco nimis humido, uſque dum foras emanat ſpiritus tingens, ſepara ſpiritum illum, & ſerva fæces, quas exſicca ad ſolem, & piſta ſubtiliter, & lava ſepties cum aqua maris, lavan-

lavando, & exſiccando, & pone in humido uſque dum fiat ſal, exſicca, & da ei ſpiritum ſuum prius evaporatum, & pone poſtea ad humidum ut ſolvatur, & fiat rubeum, tunc congela ut ſit ſpiſſum, & eſt perfectum, de quo ſi ponas ſuper vitrum metallorum, reddit illud malleabile, item plumbum, ac ſtannum convertit in ſolem.

Antonius Guntherus Billichius

Obſervationum & Paradoxorum Chymiatricorum.

libro 1. cap. 7. de Anatomia & hiſtoria Chimica lapidura fol. 56. & 57.

CAP. 6. pag. 64.

IMperfectæ analyſeos paradigmata, in *corallio* proſtant, in margaritis, in oculis cancri, in conchis, in cœteris ejusdem gentilitatis. Magno unumquodque acervo vix ſucci ſtillatitii momentum dat, ſaliſne quidem atomum elargitur, ſed calcem pro ſale cretaceam inſipidamque toto horreo, ſuggerit.

Quer-

Quercetanus tamen aſſumpto in exemplum. *Corallio*, abſolutæ diſſectionis magiſterium profitetur *lib.1. defenſ. Hermet. Med. cap.16.* Nec tantum copioſiſſimum ſalem nitroſum aut nitroſulfur ex coralliis extrahit, verum etiam ex libra una ſalis exſiccati, & à menſtruo optime ſeparati, vel ſex uncias ſpirituum, vi ignis poteſt educere, qui facile in liquorem ſpiritualem flammæ concipiendæ aptum reſolvatur. Dicam quod res eſt. Idem choragus eandem in corallo fabulam, quam jam antea de plumbo egerat, perſonâ tantum mutatâ, redintegrat: Simili quoque plauſu excipiendam. Unam nôris, utramque nôris. Quemadmodum enim diſſolvens acidum & acutum nullum ex plumbo ſalem trahit, ſed ſalem omnem apportat conglutinatq; plumbo, id quod in præcedentibus oſtenſum eſt: Ita quoque exiſtimandum eſt, ſalem, quem hîc loci Quercetanus jactat, non ex viſceribus coralliorum exceptum, ſed totum à foris eſſe, ad venam eſſe, non indigenam, quem

quâ

quâ promptitudine ſuſceperint, eâ & dimittant corallia. Nam veluti diſtillatio ſalem à plumbo repetit, plumbo intacto: Ita quoque corallis valedicit ſal adventitius: Ipſa fœcibus elotis, ſpecie ſubtilis glareolæ revertuntur, non inepta ad novum cum ſale matrimonium, ſi cui animus ſit novum ei negotio acetum impendere. Itaque quid quantumve de ſale margaritarum, corallorum, & id genus lapidum, deque eorundem liquoribus ſentiendum ſit palam eſt ex dictis. Crollius vero vitare omnem errorem potuiſſet, ſi perinde de ſale Corallorum judicare voluiſſet, atque de tinctura corallorum pronunciavit. Sed ſpecie rerum deceptus eſt, arbitratus ſe *ſalem red ſolvendæ* habere, cum tamen *ipſius ſit menſtrui ſolventis.* Equidem in margaritis ſal candidiſſimū ſcrutatur, ab omni acetoſitate acri liberū: At videndū ei etiam erat, ne cum acetoſitate acri, ipſum unâ ſalem perderet. Nam hæc pariter ſunt, & cum illa ſtatq; caditque ſal. Proinde nec acredinem eluere, ſalvo ſale, poteſt: nec, demptâ acre-

acredine, ſervare ſalem. Utrumque ſimul eſt, neutrum ſeorſim.

Hoc unum recte in coralliorum anatomia docuit *Quercetanus*, quod vel citra calcinationem in ſalem redigantur. Idem Crollius explicatius inculcavit: *Cruſtacei*, inquit, *ut ſunt oculi cancri, lapides cipryni, non egent calcinatione: per ſe enim in aceto deſtillato ſolvuntur, ut perla & corallia: ſect. de Nephrit.* Non tamen neceſſaria eſt eorundem comminutio in pulverem, quam requirit *Quercetanus*: Quoniam integra, ſponte ſua, ſicuti unco Cleopatræ, extabeſcunt aſperitate aceti. Nec vero magna eorum pars, quod idem *Quercet.* Voluit, ſed tota ſubſtantia in ſalem abit & convertitur. Sal autem quam facile calore induruit, tam prompte iterum in cellâ gelida liqueſcit, perpetua dureſcendi liqueſcendique viciſſitudine, qua per ſalis ſocii præſentiam lapides gaudent: per abſentiam, carent. Lapides, inquam, non tantum hi, quos *cruſtaceos* Crollii nominat, noſque imperfectæ anatomiæ ſubjecimus; verum etiam quos *ſiliceos* idem

idem vocat, gemmæ, rubinus, granatus, hyacunthus, topaſius, amethyſtus, cryſtallus, & cæteri de genere hoc, cum quibus perpetua anatomiæ pax eſt. Hi quum nativos liquores & ſalem ingenitum invideant nobis, adſcititio ſucco mania anatomes ſimulacra cient, non ſine præviâ calcinatione. Quæ ſolo ſale nitro commodum perficitur, ne opus ſit cum Crollio imitari Medeam, quæ,

Terque ſenem flammis ter aquâ, ter ſulfure luſtrat,

Eſto autem nitri pondus ad lapides non par atque æquale ex præcepto Crollii, ſed triplum aut quadruplum. Nitro in pollicem extrito ad amiſſim lapides miſceantur. Fuſo demum concrematoque in totum nitro abluantur & ſiccentur, habiles jam neque indigni, quos favente genio, vel acetum, vel alius quiſpiam familiaris liquor maritet.

Idem libro 2. cap. 7. de Medicina ex lapidibus.

Crollius ſali coralliorum eam vim & naturam aſſignat, ut ſanguinem in univerſo corpore ſic mundificet & renovet, ut in omnibus morbis & affectionibus ex ſanguine corrupto ortum ducentibus, breve intra tempus ſublatis & ſanatis, corpori velut redintegrato alacris priſtinæ ſanitatis vigor reſtituatur, cor ſpirituſque vitales roborentur, ſtomachus & calidum innatum confortetur. Et quis nugarum modus, quis finis? *Lacon* apud *Plutarchum* luſciniam implumem conſpicatus, *Ita me Dî ament*, exclamavit, *nil niſi vox es.* Potuiſſet idem judicare de ſpermologo noſtro, qui inſtar ſpectri Virgiliani,

Dat ſine mente ſonos, dat caſſa & inania verba.

Joannes Zvelfer

Animadverſ. in Pharmacop. Auguſt. de ſalibus pag. 456.

S*Al Coralliorum*, quod ex calcinatis cum Sulphure Coralliis elicitur, ſe habet in modum ſolutionis eorundem, cum aliquo ſpirituum corroſivorum confectæ: Nam *ſpiritus ſulphuris*, dum ſulphur in calcinatione deflagrat, ſolvit & rodit *Corallia*, ut poſtmodum affuſa aqua *Sal ipſorum* extrahi queat. De cæteris autem *Coralliorum* violentis calcinationibus non aliter ſentio, quam quod meræ deſtructoriæ ſint eorum *Eſſentiæ* & virtutum. Inſuper ſatis mirari nequeo, quod etiam inter Viros doctos, qui apicem Chymiæ digito tetigiſſe ſibi imaginantur, reperiantur, qui aſſerere auſint, *Corallia* mediante violenta calcinatione ſpatio aliquot dierum eo reduci poſſe, ut prius in albedinem, poſtea in flavedinem, tandem in rube-

dinem convertantur, ex quibus tandem *Tincturam* eorum elicere in facili ſit: Quæ ſpecioſa verba & aurea promiſſa me & alios plures illexere in diſpendium, nec parum defraudarunt, quippe qui nihil hac violenta & diuturna calcinatione ex *Coralliis* adeptus ſum, præter calcem vivam acerrimam, vix ullo ſigno ab alia calce viva diſcrepantem.

Zvelfer ibid. de Tinctur. pag. 439. Cap. 8. pag. 70.

NUllus fere qui à limine ſaltem Chymiam ſalutavit, eſt, qui non de ſingulari aliqua *Coralliorum Tincturæ* præparatione glorietur, & inſigniter ſe jactet, ſi autem paulo penitus omnes illos proceſſus dictæ Tincturæ præparandæ perluſtro, invenio iſtos nullam plane prærogativam habere præ Martis, (de qua paulo ante egimus) aut aliorum *Metallorum Tincturis aut*

Eſſen-

Eſſentiis vulgò dictis. Nimirum meræ *ſolutiones Coralliorum* ſunt, non extra-ctiones, facili negotio per præcipitatio-nem beneficio *Salium* vel *Spiritum mi-neralium acidarum* in pulverem album, quem Magiſterium vocant, vel per abſtractionem menſtrui, deſtillando vel evaporando, in *pulverem ſalinum* ſimiliter album, & in quovis liquore (exceptis *Spiritibus ardentibus*,) reſolu-bilem, quem *Salem vel ſolutionem Coral-liorum nuncupant*, redigibiles. Con-ſiſtit autem ſola differentia *illarum Tincturarum* in diverſitate *menſtruo-rum vel liquorum*, quibus *Corallia* extrahuntur vel ſolvuntur, & prout *menſtruum affuſum* variat, ita etiam magis minuſve efficaces ſunt putatitiæ *illæ Coralliorum Tincturæ.* Itaque ſi medicamina ſalubriora ex *Coralliis* con-ficere animus eſt, non tam ad rubedi-nem vel tincturam, utpote quæ in illis valde volatilis, inconſtantis & frau-dulenta eſt, & ſæpenumero ex ſola digeſtione affuſi liquoris oritur, aut

 prior

prior & propria vel nativa annihilatur, reſpiciendum eſt, quam ad *menſtrua ſolventia*, quippe quæ per ſe efficacia pro conditione morbi & ægroti eligi & adhiberi debent. Quorum præcipua ſunt, *Spiritus Veneris*, peculiari artificio ex *Venere eſſenſificata* deſtillatus & rectificatus, cujus ſolutio longe diverſa eſt ab aliis *corroſivis aquis aut ſpiritibus*, qui ſolvendo in quid alienum à ſua natura tranſmutantur; quod in hoc *laudabili ſpiritu* non evenit, ſed integris viribus à re ſoluta abſtrahi, & ad alios conſimiles uſus adaptari poteſt. Item *ſpiritus ex Tartaro*, *Nitro*, & *Antimonio*, *ſive aqua Stöimmi Tartarea Schroderi*: Nec non *menſtruum* quod plures in ſecretis habent ex *Vitriolo* & Tartaro paratum, & ſimilia alia, quorum non pauca colligit Clariſſimus Schröderus *lib. 3. Pharm. med. Chym. cap. 6. pag. 337. & ſeq.* In defectu autem ſimilium ſolutionum, cum *enumeratis menſtruis* confectarum conſultum eſſet, ut vel *Corallis*

ipſis

ipſis ſuper Porphyrite ſubtiliſſime tritis aut lævigatis, vel *ſolutione* eorundem cum *aceto* vel *ſucco* Berberum parata contenti eſſemus, nec tam ingentibus torturis, tamque faſtidioſis laboribus, maxime vero tot variis violentisque calcinationibus, ceu quibus ea deſtruimus potius, quam ut boni tantillum ex ipſis eliciamus, pro *Tinctura* (quæ tamen vera & genuina in hunc uſque diem à me nec dum viſa eſt, ut omnia examina ſuſtineat;) extorquenda, *Corallia* ſubjiceremus.

Guernerus Rolfincius

Ord. & Method. medic. ſpecial. lib. 8. ſect. 2. cap. 11. pag. 715.

IMmaturum venditur corallium, ad contactum molle, aſpergine rubra virgultis quibuſdam adhærens. Cum lucri amor ſpargeret, ditiorem

tincturam in his hoſpitari, caro fuit venditum pretio. Sed hoc credunt illi, quos gloria vexat inanis. *Non ſatis eſt iſtos hoc uno dicere verbo.*

DEO GRATIAS.

AΦ1 1455704

Digitized by Google

Google

Google

Digitized by Google

[illegible] by Google

XXVIII
A 49